

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND
ÕIGUSTEADUSKOND
Karistusõiguse osakond

Maria Sutt

PEREVÄGIVALLATSEJATE KOHTLEMINE KRIMINAALHOOLDUSES

Magistritöö

Juhendaja

PhD Marianne Paimre

Tallinn 2018

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Perevägivald ja kriminaalhooldus Eestis.....	7
1.1 Perevägivald olemus ja selle liigid	7
1.1.1 Perevägivald liigid	10
1.1.2 Perevägivald iseloomustavad omadused	12
1.2 Eesti kriminaalhooldussüsteemi kujunemine	13
1.2.1 Kriminaalhoolduse eesmärk ja täideviimine	16
1.3 Perevägivald seadetele suunatud sotsiaalprogrammid	22
2. Perevägivald vähendamise arengusuunad	30
2.1 Perevägivald kriminaalpoliitikas	30
2.2 Plootprojekt perevägivald vähendamiseks	32
3. Kohtulahendite analüüs ja kriminaalhooldajate seas läbi viidud küsitlus.....	35
3.1 Uurimismeetod ja valim	35
3.2 Küsimustiku koostamine	37
3.3 Kohtulahendite analüüs	38
3.4 Statistilised küsimused ning kriminaalhooldajate seas läbi viidud küsitlus.....	45
Kokkuvõte	58
<i>Summary</i>	62
Kasutatud kirjanduse loetelu	65
Kasutatud normatiivaktide loetelu.....	70
Lisa 1. Uuringu küsimustik kriminaalhooldajatele koos vastustega	71
Lisa 2. Statistilised küsimused justiitsministeeriumi nõunikule.....	78
Lisa 3. Analüüsitud kohtulahendite tabel	79

Sissejuhatus

Perevägivald on muutunud aastatega pere siseasjast laiemaks ühiskonnaprobleemiks ja sellele pööratakse üha rohkem tähelepanu nii siseriiklikult kui ka rahvusvahelisel tasandil. Perevägivald on otsitud intensiivsemalt lahendust Eestis viimased 15 aastat, kuid sellele vaatamata on perevägivald suureks probleemiks ka tänasel päeval.¹ Seda peegeldab ka justiitsministeeriumi koostatud dokument „Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018“, mille kohaselt on perevägivald vastu võitlemine ja selle vähendamine üks peamisi kriminaalpoliitika eesmärke. Lisaks kriminaalpoliitika arengusuundade dokumendile on Vabariigi Valitsus heaks kiitnud „Vägivald ennetamise strateegia aastateks 2015-2018“.²

Kodu-, pere- või lähisuhtevägivald ei ole ühtset rahvusvaheliselt kokkulepitut definitsiooni.³ Kuigi perevägivald mõiste ise on sooneutraalne, seostatakse seda eelkõige naistevastase vägivaldaga. Siiski võivad selle ohvriteks olla ka näiteks mehed, lapsed või vanemad. Eestis puudub eraldi perevägivalda reguleeriv seadus ja perevägivalda kui eraldi kuritegu ei leia karistusseadustikust. Karistusseadustiku revisjoniga 2015. aastal lisati §-i 121, mis käsitleb kehalist väärkohtlemist, kvalifitseeriva asjaoluna teo toimepanemine lähi- või sõltuvussuhtes, mis on siiani lähim säte perevägivald sisustamiseks.

Euroopa Nõukogu naistevastase vägivald ja perevägivald ennetamise ja tõkestamise konventsioon defineerib perevägivalda kui igasuguseid füüsilise, seksuaalse või psühholoogilise vägivald akte, mis leiavad aset perekonnas ning koduseinte vahel nii endiste kui praeguste abikaasade või partnerite vahel, sõltumata sellest, kas vägivald tegeja elab või on elanud ohvriga samas elukohas.⁴ Nimetatud konventsiooni allkirjastas justiitsminister Andres Anvelt 2. detsembril 2014. aastal⁵ ning see jõustus Eesti Vabariigi suhtes 1. veebruaril 2018. aastal.⁶

---

¹ I. Pettai, jt (koost). Perevägivald nõuab jõulisemat juriidilist sekkumist. Riigikogu toimetised 31/2015, lk 157-158. – Arvutivõrgus: <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2016/02/Iris-Pettai-Silvia-Kaugia-Raul-Narits-Perev%C3%A4givald-n%C3%B5uab-j%C3%B5ulisemat-juriidilist-sekkumist.pdf> 05.04.2018.

² Vägivald ennetamise strateegia aastateks 2015-2020. 27.02.2015. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/ves_2015-2020_1.pdf 10.04.2018.

³ M. Väli. Perevägivald. Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakond. Nr 9/19.03.2012, lk 1. – Arvutivõrgus: https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2015/01/Teemaleht_9_2012.pdf 01.03.2018.

⁴ Euroopa Nõukogu naistevastase vägivald ja perevägivald ennetamise ja tõkestamise konventsioon. Istanbul, 11V.2011. Arvutivõrgus: <https://rm.coe.int/1680462531> 28.02.2018.

⁵ Justiitsminister allkirjastas Istanbuli konventsiooni. 02.12.2014. Arvutivõrgus: <https://www.just.ee/et/uudised/justiitsminister-allkirjastas-istanbuli-konventsiooni> 28.02.2018.

⁶ Välisministeeriumi teadaanne. Välislepingu jõustumine. RT II, 28.02.2013, 3. Arvutivõrgus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/228022018003> 28.02.2018.

Konventsioon kohustab oma liikmesriike võtma vastu meetmed ja tagama sekkumisprogrammid, mis tegelevad perevägivallatsejatega.

Perevägivalda Eestis soodustab eelkõige elanike alkoholilembus, salliv hoiak vägivalla suhtes ning suhtumine naise rolli perekonnas.⁷ Eestis on viimastel aastatel perevägivalla juhtumite arv kasvanud, mis tähendab, et ohvrid julgevad ühe enam pöörduda õiguskaitseasutuste või ohvriabi poole. Olulisemad tegevused perevägivalla vastu võitlemisel on riikliku alkoholipoliitika raamdokumendi vastuvõtmine, perevägivallaohvrite abistamine, sh ohvriabi- ja varjupaigateenuse arendamine, rehabilitatsiooniprogrammide tagamine vägivaldsetele isikutele ning alaealiste vastu suunatud isikusvastastes kuritegudes kiire menetluse tagamine.⁸ Perevägivallaga võitlemine kriminaalpoliitika eesmärgina ning naistevastase vägivalla konventsiooniga liitumine annab aimu teema aktuaalsusest käesoleval hetkel.

Vägivalla toimepanijate kohtlemisel kasutatakse üha enam karistuslike meetmete asemel alternatiivseid või vangistusega paralleelseid meetmeid, et toetada vägivallatsejate hoiakute ja käitumise muutumist. Kuna süüdimõistetud kurjategijatega tegelemisel on võetud eesmärgiks kasutada vangistusele alternatiivseid meetmeid, on kriminaalhooldajatel oluline roll nende täideviimisel. Kriminaalhoolduse kui alteratiivse meetme eesmärgiks on kriminaalhooldusseadusest tulenevalt kohtu poolt määratud kohustuste täitmise jälgimine ning kurjategija mõjutamine, hoidumaks tulevikus uute kuritegude toimepanekust. Perevägivallatsejatega tegelemisel kriminaalhoolduses on olulisel kohal sotsiaalprogrammid, milles osalemise kohustuse määrab süüdimõistetule kohus sõltuvalt toime pandud kuriteo asjaoludest ja vägivallatseja isikust. Sobiva programmi hooldusalusele määrab lähtuvalt temale teostatud riskihindamisest kriminaalhooldaja. See tähendab, et kriminaalhooldajatel on oluline positsioon perevägivallatsejate mõjutamisel ja nende seaduskuulekale elule suunamisel.

Kuna perevägivald ja kriminaalhooldus on tänasel päeval tihedalt omavahel seotud, on käesoleva magistr töö üheks eesmärgiks selgitada perevägivalla ja selle toimepanijatele suunatud kriminaalhooldussüsteemi olemust, uurides seejuures perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldust kriminaalhooldajate seisukohast lähtudes. Lisaks sellele on eesmärgiks anda ülevaade perevägivallast kui probleemist ja selle vähendamise arengusuundadest erialakirjanduse,

---

⁷ I. Pettai, jt (koost) (viide 1), 157-158.

⁸ Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018. Seletuskiri, lk 14. – Arvutivõrgus: https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/seletuskiri_kriminaalpoliitika_arengusuunad_aastani_2018.pdf 20.02.2018.

programmide jm dokumentide analüüsi põhjal ning saada ülevaade, kui paljudel 2017. aastal perevägivallas süüdi mõistetud juhtudel suunas kohus perevägivallatseja sotsiaalprogrammi. Nimetatud eesmärkide saavutamiseks püüab autor vastata küsimustele:

- Mida kujutab endast perevägivald ja kuidas selle vähendamisega Eestis tegeletakse?
- Kuidas toimib perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldussüsteem?
- Kui palju puutuvad kriminaalhooldusametnikud oma igapäevatoos kokku perevägivallatsejatega?
- Kuidas erineb perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldus võrreldes teiste kurjategijatega?
- Kui pädevaks peavad end kriminaalhooldajad perevägivallatsejatega tegelemisel?
- Kui palju suunas kohus 2017. aastal perevägivallatsejaid sotsiaalprogrammidesse?

Töös püsitud eesmärkide saavutamiseks analüüsisin 2017. aastal jõustunud kohtulahendeid, kus isikuid karistati karistusseadustiku § 121 lg 2 p 2 alusel ehk lähisuhtes toime pandud kehalise väärkohtlemise eest ja kohus määras vägivallatsejale lisaks käitumiskontrollile kohustuse osaleda sotsiaalprogrammis. Lisaks sellele koostas küsimustiku kriminaalhooldusametnikele, et saada ülevaade tööst perevägivallatsejatega kriminaalhooldajate seisukohast lähtudes. Töö teoreetilises osas on kasutatud erinevaid uuringuid, kriminaalstatistikat, teaduslikke artikleid, Eesti ja rahvusvahelisi õigusakte ning seletuskirju ja teisi magistr töö teemat puudutavat kirjandust ning internetiallikaid. Seejuures tuleb mainida, et valdav osa uuringutest keskendub perevägivalda käsitledes naistevastasele vägivallale, kuna uuringute tulemused on näidanud, et perevägivalla all kannatavad rohkem naissoost pereliikmed.

Perevägivallast ja kriminaalhooldusest üldiselt võib leida erinevaid statistilisi materjale, kuid antud töö on need valdkonnad omavahel sidunud ning uurib kriminaalhooldusele määratud perevägivallatsejatega tegelemist. See võimaldab saada parema ülevaate perevägivallas süüdi mõistetud isikutele suunatud kriminaalhooldusest.

Käesoleva töö empiirilises osas on kasutatud kvantitatiivset ja analüütilist meetodit, et saada ülevaade perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldusest kriminaalhooldajate enda seisukohast lähtudes ning eelmise aasta perevägivalla juhtumite kohtupraktikast, kus kohus suunas vägivallatseja sotsiaalprogrammi. Kriminaalhooldusametnike seas viisin internetis läbi küsitluse, mis oli anonüümne ning vastajatele vabatahtlik.

Käesolev töö koosneb kolmest suuremast peatükist. Esimene peatükk puudutab perevägivalda ja kriminaalhooldust, andes ülevaate perevägivalda olemusest ning kriminaalhooldussüsteemi kujunemisest Eestis, kriminaalhoolduse eesmärgist ja täideviimisest. Lisaks sellele on toodud ülevaade perevägivaldajatele suunatud sotsiaalprogrammidest. Teine peatükk kirjeldab perevägivaldaga tegelemise suundasid kriminaalpoliitikas. Kolmandas peatükis on selgitatud magistriöö empiirilise osa metoodikat, mis aitab jõuda töös püstitatud eesmärgideni. Samuti on toodud kohtupraktika ning küsitluse vastuste analüüs ja tulemused.

Märksõnad: perevägivald, kriminaalhooldus, sotsiaalprogramm

1. Perevägivald ja kriminaalhooldus Eestis

1.1 Perevägivald olemus ja selle liigid

20. sajandi 60ndatel aastatel hakati maailmas pöörama tähelepanu perevägivaldale, kuna mõisteti, et paarisuhetes on ootamatult palju vägivallajuhtumeid. Peamised perevägivalda ohvrid, naised julgusid sellel teemal sõna võtta ja abi otsida. Selle tulemusena loodi ka esimesed naiste kui vägivalla ohvrite kaitseks mõeldud organisatsioonid, näiteks „Pekstud naiste liikumine“, mis asutati Londonis 1971. aastal. Lisaks sellele avati ka esimesed naiste varjupaigad ning kriisikeskused. Tõsisemalt on perevägivalda uurinud erinevad psühholoogid, sotsioloogid, kriminoloogid jne viimased 30 aastat.⁹

Kodu-, pere- või lähisuhtevägivald ei ole ühtset rahvusvaheliselt kokkulepitud definitsiooni.¹⁰ Koduvägivald hõlmab igasugust intiimpartneri või pereliikme poolt tekitatud vägivalda, sõltumata selle toimumise kohast ja vägivalla liigist.¹¹ Mõiste pere hõlmab endas erinevaid suhteid, mida saab sisustada nii veresidemetega kui ka abieluga, neid seob perevägivaldast rääkides omavahel väärkohtlemine pereliikmete suhtes.¹² Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivaldaga ennetamise ja tõkestamise konventsioon defineerib perevägivalda kui igasuguseid füüsilise, seksuaalse või psühholoogilise vägivalla akte, mis leiavad aset perekonnas ning koduseinte vahel nii endiste kui ka praeguste abikaasade või partnerite vahel, sõltumata sellest, kas vägivallatseja elab või on elanud ohvriga koos samas elukohas (Artikkel 3). Enamik Euroopa riikide seaduste või administratiivsete definitsioonide koduvägivalda määratlused lähtuvad kas ÜRO 1993. aasta naiste diskrimineerimise likvideerimise deklaratsioonist, Euroopa Nõukogu soovitusel (2002) 5 naiste kaitsmise kohta vägivalla eest või Pekingi 1995. aasta deklaratsioonist ja tegevuskavast vägivallaga võitlemisel.¹³

---

⁹ I. Pettai, jt (koost) (viide 1), lk 155-156.

¹⁰ M. Väli, lk 1.

¹¹ M.Khan. Domestic Violence Against Women and Girls. Innocenti Digest no. 6 – June 2000. United Nations Children’s Fund. Innocenti Research Centre Florence, Italy, lk 1. – Arvutivõrgus: <https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf> 19.04.2018.

¹² C.Wright. Torture at Home: Borrowing from the Torture Convention to Define Domestic Violence. Hastings Women’s Law Journal Volume 24/Issue 2 Article 2, lk 469. – Arvutivõrgus: <https://repository.uchastings.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1136&context=hwlj> 19.03.2018.

¹³ M. Väli, lk 1.

Eestis puudub eraldi perevägivalla seadus, kuid on riike, kes on sellise seaduse vastu võtnud, näiteks Austra, Suurbritannia, USA, Saksamaa, Šveits jt. Selliste riikide arv on järjepidevalt kasvanud. Nimetatud riikidel on eelis, kuna seadus on aidanud arendada õiguskultuuri ning inimeste mõtlemist, andes ühiskonnale sõnumi, et perevägivald on tõsine kuritegu.¹⁴ Paljud riigid karistavad vägivallatsejaid üldises korras, eristamata kodus toimuvat vägivalda väljaspool toimuvast. Perevägivallast on aja jooksul saanud nõ „pere siseasjast“ enamuses riikides kiminaalkuritegu, see tähendab, et menetlust alustatakse ilma ohvri avalduse või kaebuseta. Suur osa riike suhtub peresisestesse vägivallajuhtumitesse erilise tõsidusega, kuna lähisuhtes olevate inimeste puhul kasutab vägivallatseja ära paarilise usaldust, tema kaitsetust ning sõltuvust kaaslasest.¹⁵

Riikides, kus puudub eraldi perevägivalla seadus, on keerulisem kaitsta ohvrit vägivalla eest ning võtta vägivallatsejat vastutusele.¹⁶ Perevägivalla kuritegu kui eraldi kuriteo liiki ei leia Eesti seadustest ega registreeritud kuritegude statistilistest andmetest. Perevägivalla all mõistetakse isikuvastaseid kuritegusid, nagu näiteks kehaline väärkohtlemine, kuriteod perekonna ja alaealise vastu või ka lähenemiskeelu rikkumine.¹⁷ Tähelepanuväärne muutus toimus 2015. aastal karistusseadustiku revisjoniga, mil lisati seadustiku §-i 121, mis käsitleb kehalist väärkohtlemist, kvalifitseeriva asjaoluna teo toime panemine lähi- või sõltuvussuhtes, mida võib pidada lähimaks sätteks perevägivalla sisustamiseks. Sellega tõusis nimetatud kuriteo karistuse maksimummäär 5-aastase vangistuseni.

Eestis on perevägivald olnud fookuses viimased 15 aastat. Siiski ei ole hetkel seadust, millega reguleeritaks perevägivalla ennetamist. Sellega võib põhjendada olukorda, kus pigem reageeritakse vägivalla tekitatud tagajärgedele kui tegeletakse selle ennetamisega. Ühiskonnas leviv arusaam, et ohver võib ise temale tekitatud vägivallas süüdi olla, on üks põhjuseid, miks naised tihti ei julge õiguskaitseasutuste poole pöörduda.¹⁸ Paljudel juhtudel jätavad naised kaebuse esitamata erinevatel põhjustel – psühholoogilistel, majanduslikel, sotsiaalsetel või kultuurilistel. Samas võib põhjus peituda selles, et neil puudub usaldus politsei, õigussüsteemi

---

¹⁴ I. Pettai, jt (koost) (viide 1), lk 159.

¹⁵ M. Väli, lk 1.

¹⁶ I. Pettai, jt (koost) (viide 1), lk 159.

¹⁷ I. Pettai jt (koost). Perevägivalla juriidilise regulatiooni hetkeseis ja perspektiiv Eesti õiguspraktikute küsitluse põhjal. Juridica IX/2015, lk 646.

¹⁸ I. Pettai, jt (koost) (viide 1), lk 157-158.

ning sotsiaal- ja tervishoiuteenistuste vastu.¹⁹ Nimetatud perevägivallast teavitamata jätmise põhjused ei puuduta ainult naisi, vaid ka kõiki teisi selle kuriteoliigi võimalikke ohvreid.

Esimene Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi korraldatud uuring perevägivalla kohta viidi läbi 2001. aastal. Uuringu tulemustest selgus, et 9% naistest kannatas aasta jooksul füüsilise vägivalla all ja 2% seksuaalse vägivalla all. Nendest juhtumitest 2/3 toimusid koduseinte vahel ja kolmandik väljaspool kodu. Meestest kannatas aasta jooksul füüsilise vägivalla all 10% ning 91% juhtumitest toimus väljaspool kodu. Aastal 2012 läbi viidud uuringust, mida korraldas Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, ilmnes, et alates 15. aluaastast on iga viies naine Eestis kogenud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda. Perevägivald on Eestis suureks probleemiks ning seda soodustab elanike alkoholilembus, salliv hoiak vägivalla suhtes ning suhtumine naise rolli perekonnas.²⁰ Justiitsministeeri avaldatud kõige värskest statistikast 2017. aasta kuritegevuse kohta selgub, et iga kümnes kuritegu Eestis oli perevägivallakuritegu. Võrreldes 2016. aastaga on seis paranenud, kuna esines 16% vähem perevägivallakuritegusid. 2/3 eelmisel aastal toime pandud perevägivallakuritegudest olid seotud praeguse või endise paarisuhtega ning vähemalt kolmandikul kuritegudest oli lapsohver- või pealtnägija.²¹ Lapsena kogetud või pealt nähtud perevägivald mõjutab inimese kuritegelikku käitumist tõenäoliselt ka tulevikus.

Intiimpartneri vastu suunatud vägivald esineb kõikides riikides, vaatamata sotsiaalsele, majanduslikule, religioossele või kultuursele rühmale. Kuigi ka naised võivad suhetes olla meeste vastu vägivaldsed ning vägivald esineb ka samasooliste suhetes, on siiski suurem osa perevägivalla ohvritest naised. Naiste emotsionaalne ja majanduslik sõltuvus meestest mõjutab nende kuritarvitamist meeste poolt. Vastupidiselt naistele on meeste puhul suurem tõenäosus sattuda võõra või tuttava kui nendega lähedases suhtes olevate inimeste rünnaku ohvriks.²² Naistevastane vägivald on tõsine soopõhine inimõiguse rikkumise vorm, kuid koduvägivald teiste ohvrite suhtes, kelleks on lapsed, mehed ja eakad, on samuti varjatud nähtus ja vajab tähelepanu,

---

¹⁹ Naistevastase vägivalla vastu võitlemise ELi poliitiline raamistik: Euroopa Liidu Teataja. P7_TA(2011)0127. C 296 E/26 02.10 2012, Lk 3. – Arvutivõrgus: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:296E:0026:0033:ET:PDF> 19.04.2018.

²⁰ I. Pettai, jt (koost) (viide 1), lk 157-158.

²¹ K. Tamm, S. Solodov. Kuritegevus Eestis 2017. Kriminaalpoliitika uuringud. Tallinn: Justiitministeerium 2017, lk 40. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevuseestis_2017_veebi01.pdf . 02.03.2018.

²² E.G.Krug, jt (koost). World report on violence and health. World Health Organization. Geneva 2002, lk 89. – Arvutivõrgus: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42495/1/9241545615_eng.pdf 06.03.2018.

kuna mõjutab paljusid peresid.²³ Pervägivallale on aastatega pööratud üha enam tähelepanu ning sellest on saanud oluline rahvusvaheline ning rahva tervist puudutav probleem.²⁴ Intiimpartnerite vaheline vägivald on uuringute põhjal oluliseks terviseprobleemide põhjustajaks. Näiteks on naistevastase pervägivalla uuringud näidanud, et vägivald põhjustab vaimse tervise põhjuseid, eriti depressiooni ja suitsiidsust, samuti seksuaaltervise- ning viljakusprobleeme, mõjutades ema ja vastusündinute tervist.²⁵

Pervägivald ei ole ainult füüsiline agressioon, see on füüsiline agressioon, mille eesmärgiks on kontrollida, hirmutada ja allutada oma intiimpartner, kasutades selleks ähvardust või füüsilist vägivalda.²⁶ Vägivallatsejad kalduvad olema pigem madala enesehinnangu ja sotsiaalse staatusega mehed, kes tarvitavad regulaarselt alkoholi ja pole võimelised oma emotsioone kontrollima. Samuti mõjutab vägivallatsejaid lapsepõlves vägivalla pealtnägmine või kogemine.²⁷ Ühiskonna suhtumine pervägivalda mõjutab oluliselt selle esinemist. Riikides, kus on loodud pervägivalla toimepanijatele sanktsioonid ning tegeletakse ohvrite kaitsega, on pervägivalla tase madalam.²⁸ Perekonnas valitseva heaolu aluseks on mehe ja naise võrdsed õigused ja võimalused, ligipääs majanduslikele vahenditele, koduste kohustuste võrdne jaotus ning partnerite vaheline harmoonia.²⁹

1.1.1 Pervägivalla liigid

Partneritevahelise vägivalla kohta on levinud kaks terminit: lähisuhtevägivald ja paarisuhtevägivald. Lähisuhe on paarisuhtest laiem mõiste, hõlmates peale parteri ka näiteks vanema või lapse. Paarisuhe viitab aga konkreetselt abikaasale või kooselusuhtes olevale partnerile või inimestele, kes peavad ennast paariks.³⁰ Pervägivallaks peetakse füüsilist, seksuaalset ja psühholoogilist kuritarvitamist, mis võib väljenduda füüsilises vigastamises,

²³ Naistevastase...(viide 19), lk 5.

²⁴ E.G.Krug, jt (koost), lk 89.

²⁵ Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. World Health Organization 2013, lk 31. – Arvutivõrgus: http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85239/9789241564625_eng.pdf;jsessionid=4AFC61148984E9A536FC786EB1198DF5?sequence=1 20.04.2018.

²⁶ N.Jacobson, J.Gottman. When men batter Women. New Insights into Ending Abusive Relationships. Simon & Schuster 1998, lk 35.

²⁷ I. Pettai, jt (koost) (viide 1), lk 155-157.

²⁸ E.G.Krug, jt (koost), lk 99.

²⁹ Fourth World Conference on Women Beijing Declaration. United Nations Beijing 1995, p 15. – Arvutivõrgus: www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/declar.htm 12.04.2018.

³⁰ K. Soo. Paarisuhtevägivald Eestis – levik ja tagajärjed. Tartu Ülikool. Sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut. Sotsiaalministeerium Tartu 2010, lk 4. – Arvutivõrgus: http://www.enu.ee/lisa/553_Paarisuhtevagivald%20Eestis_levik%20ja%20tagajarjed_loppraport%202010.pdf 10.04.2018.

hirmutamises, ähvardamises, emotsionaalses kuritarvitamises, maailmast isoleerimises, seksuaalses väärkohtlemises, manipuleerimises, laste ärakasutamises, majanduslikus sunnis jne.³¹ Kui mehe vägivald naise suhtes sisaldab tihti seksuaalset vägivalda ja on ohtlik, ähvardav ja hirmutav, ei oma naiste vägivald meeste suhtes tavaliselt samu tunnuseid. Naiste vägivald on reeglina pigem seotud enesekaitse ja kättemaksuga.³² Nimetatud vägivaldse käitumise vormid jagatakse perevägivallast rääkides nelja kategooriasse: emotsionaalne vägivald, füüsiline vägivald, seksuaalne vägivald ja majanduslik vägivald.³³

Emotsionaalse vägivalla eesmärgiks on alandada ohvri enesekindlust ja seeläbi hoides ära suhte lõpetamist partneri poolt.³⁴ Emotsionaalne vägivald esineb verbaalse või mitteverbaalse rünnakuna, kahjustades ohvrit emotsionaalselt ning alandades eneseväärikustunnet. See seisneb pidevas ja tahtlikus inimesele haiget tegemises ja tunnete riivamises. Emotsionaalne vägivald on kõige laialdasemalt levinud perevägivalla liik ning enamasti esineb see koos füüsilise, seksuaalse või majandusliku vägivallaga. Ohvrite jaoks on emotsionaalne vägivald kõige laastavam ja raskemini talutav. Emotsionaalne vägivald ei avaldu üksnes otsese solvamise või karjumisena, vaid ka peenekoelise ja oskusliku manipuleerimise ning alandamisena. Emotsionaalne vägivald võib väljenduda kritiseerimise, halvustamise, söimamise, süüdistamise, alandamise, hirmutamise, ähvardamise, süstemaatilise kontrollimise, sotsiaalse isoleerimise, manipuleerimise, ignoreerimise või armukadetsemisena.³⁵

Füüsiline perevägivald esineb teise isiku peal tahtlikus füüsilise jõu kasutamises vastu teise isiku tahtmist, põhjustades vigastusi, füüsilist valu või isegi surma. Füüsilist vägivalda on kõige lihtsam ära tunda, kuna see jätab ohvrile nähtavad kahjustused.³⁶ Füüsiline vägivald hõlmab endas näiteks tõukamist, lükkamist, esemete viskamist, põletamist, löömist, peksimist, kägistamist, lämmatamist, kinnihoidmist, külm- või tulirelva kasutamist. Lisaks hõlmab see

---

³¹ K.Healey, C.Smith, C.O'Sullivan. Batterer Intervention: Program Approaches and Criminal Justice Strategies. U.S Department of Justice, Office of Justice Programs February 1997, lk xi. – Arvutivõrgus: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles/168638.pdf> 19.04.2018.

³² R.P.Dobash, R.Emerson Dobash. Women's Violence to men in Intimate Relationships. The British Journal of Criminology 2004, lk 343. – Arvutivõrgus: www.brown.uk.com/domesticviolence/dobash.pdf 20.03.2018.

³³ M. Linno, jt (koost). Juhendmaterjal perevägivalla vähendamiseks ja ennetamiseks. Justiitsministeerium Tallinn 2011, lk 6. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/perevagivalla_juhis_kovidele_veebi.pdf 28.02.2018.

³⁴ K.Healey, C.Smith, C.O'Sullivan, lk 3.

³⁵ M. Linno, jt (koost), lk 6.

³⁶ M. Linno, jt (koost), lk 6.

olukorda, kus isik keeldub partnerile abi otsimist, kui ta on haige või vigastatud.³⁷ Füüsilise vägivalda alla kuulub ka haaramine, kriimustamine, juustest tirimine, hammutamine jne.

Seksuaalseks vägivaldaks saab pidada igasugust seksuaalse sisuga käitumist, millega kontrollitakse, manipuleeritakse või alandatakse inimest. Seksuaalset vägivalda levib paarisuhetes enam kui arvatakse, see tuleneb patriarhaalsetest arusaamadest, et abielu või paarisuhe tähendab allumist partneri seksuaalsetele soovidele. Seksuaalne vägivald esineb mittesoovitud seksuaalsete puudutuste ja märkustena, pealesunnitud suguühena partneriga, pealesunnitud suguühena kellegi teise kui partneriga, valu tekitamisena intiimsetele kehaosadele ja vägistamisena.³⁸ Seksuaalne väärkohtlemine seisneb ka naise süüdistamises teiste armusuhete pidamises või teiste meeste võrgutamises, sunnis imiteerima pornograafiat või naise keha ja seksuaalse käitumise võrdlemises teiste naistega.³⁹

Majanduslikust perevägivaldast saame rääkida, kui kontroll partneri raha kasutamise või materiaalsete ressursside üle on vägivaldseks. See raskendab partneri majanduslikku iseseisvust ja toimetulekut ning muudab ta vägivaldseks sõltuvaks. Majanduslik vägivald tähendab näiteks raha ja pangakaartide äravõtmist, ostude kritiseerimist ning nende piiramist, elatisraha maksmata jätmist, majapidamiskulude ranget kontrollimist, hariduse omandamise või töötamise takistamist, soetatud ühisvara ümberkirjutamist vägivaldseks nimele, ebaseaduslikes tehingutes osalemise sunni ning võlgade tekitamist partnerile.⁴⁰ Vägivallatseja omandab kontrolli pere finantsvahendite üle, sealhulgas ohvri sissetuleku üle. Ta võib isegi mõned pere sissetulekuallikad jätta saladuseks. Tulemusena on ohvrite lahkumine perest keeruline, kuna omamata kontrolli oma finantsseisu üle peaksid nad elama varjupaigas või hakkama kodutuks, kui suhte lõpetavad.⁴¹

1.1.2 Perevägivaldseks iseloomustavad omadused

Kuigi perevägivalda põhjustajaks võib olla nii mees, naine kui ka laps, on kõige levinumad vägivalda ohvrid siiski naised. Käesolevas alapeatükis on toodud omadused, mis viitavad meestele, kes kasutavad oma pereliikmete suhtes vägivalda.

---

³⁷ K.Healey, C.Smith, C.O'Sullivan, lk 3.

³⁸ M. Linno, jt (koost), lk 6.

³⁹ K.Healey, C.Smith, C.O'Sullivan., lk 3.

⁴⁰ M. Linno, jt (koost), lk 6-7.

⁴¹ K.Healey, C.Smith, C.O'Sullivan, lk 5.

Vägivalda kasutav mees soovib omada kontrolli oma partneri suhtes, seades piirangud tema liikumistele ja suhtlemistele. Ta arvab end tundvat privileerituna, kuna tal on teatud õigused, mis ei laiene teistele pereliikmetele. Vägivallatsejal on tihti moondunud pilt iseendast. Ta ei taju enda käitumist vägivaldsena ning seetõttu ei näe ka oma käitumise tagajärgi. Perevägivalda kasutav isik seab enda soovid ja mured esikohale ja teiste pereliikmete vajadused ei ole tema jaoks olulised ehk tal on vähene empaatiavõime. Vägivallatsejal on reeglina teiste pereliikmete suhtes kõrged ja tihti ebarealistlikud ootused ning nõudmised. Ta eeldab, et nii partner kui teised pereliikmed täidavad tema käske, vastasel juhul järgneb karistus allumatuse tõttu. Samuti on tal tugev omanditunne, leides, et partner ja lapsed kuuluvad talle ja seeõttu peavad nad ka alluma tema soovidele ning korraldustele. Vägivalda kasutamist põhjendab vägivallatseja armastuse ja hoolimisega, ajades need omavahel segamini.⁴²

Perevägivallatsejad on reeglina head manipulaatorid, tekitades partneris segadust ning seeläbi kontrollivad partneri käitumist. Enamus vägivaldseid inimesi eitab oma käitumist, vabandab ja õigustab seda väliste teguritega. Samuti peetakse vägivalda tagajärgi tühiseks, kuigi tegemist võib olla tõsiste vigastustega. Vägivallatsejad valetavad ning varjavad enda tegevusi eelkõige just lähedaste puhul. Nad on osavad süütunde tekitamises ja enda käitumise põhjuste projitseerimises partnerile. Neid iseloomustab armukadedus, mis võib olla väga ekstreemne. Näiteks võib see avalduda partneri sõprade ja sugulaste suhtes, väljendudes pidevas kontrollis, kahtlustamises ja partneri süüdistamises. Tema eesmärk on mittevägivaldset partnerit laste ees kritiseerida ja seeläbi tema autoriteeti õhnestada. Vägivaldseid mehi iseloomustavad patriarhaalsed hoiakud ja traditsioonilised soorollid. Mees on suhtes domineeriv ning naine peab tema korraldustele alluma. Tavaliselt suhtuvad vägivaldsed mehed naistesse vaenulikult, pidades neid väheväärtuslikeks ja rumalateks. Vägivallatsejad võivad olla kahepalgelised, käitudes võõraste juuresolekul teisiti kui koduseinte vahel.⁴³ Jättes võõrastele viisaka ja hooliva mulje ei oska keegi kahtlustada, et tegemist võib olla isikuga, kes koduseinte vahel kasutab oma partneri või teiste pereliikmete suhtes vägivalda.

1.2 Eesti kriminaalhooldussüsteemi kujunemine

Kriminaalhoolduse sünnikohaks peetakse Ameerika Ühendriike, kus 1878. aastal võeti Massachusettsi osariigis vastu esimene kriminaalhooldusseadus ja sellega pandi alus

---

⁴² M. Linno, jt (koost), lk 18.

⁴³ M. Linno, jt (koost), lk 19.

kriminaalhooldussüsteemile. Esimese Euroopa riigina võttis kriminaalhooldusseaduse vastu Iirimaa aastal 1907 ning nüüdseks on kriminaalhooldussüsteem saanud peaaegu kõigi Euroopa riikide kriminaalhoolekande lahutamatuks osaks. Kuna Euroopa riikide praktika näitas kriminaalhooldusametnike kasvavat tähtsust karistuspoliitikas tervikuna, pandi 1997. aastal esimese kriminaalhooldusseaduse vastuvõtmisega alus Eesti kriminaalhooldussüsteemi loomisele, mis alustas tööd 1998. aastal, mil jõustus vastu võetud kriminaalhooldusseadus. Sellega pandi alus vanglateskse sanktsioonisüsteemi ümberkujundamisele, keskendudes vabadusekaotuse alternatiividele ning alustasid ka tööd esimesed kriminaalhooldusametnikud Eestis.⁴⁴

Eestis asusid kuni 2008. aastani kriminaalhooldusosakonnad maa- ja linnakohtute juures. Kriminaalhooldussüsteemi loomisel lähtuti justiitshalduse regionaalse detsentraliseerituse põhimõttest. Justiitsministeerium kordineeris kriminaalhooldusosakondade, osakondade talituste ja kriminaalhooldusühingute tegevust. Ühe variandina kaaluti ka eraldiseisva kriminaalhooldusameti loomist Justiitministeeriumi haldusalasse, kuid tulenevalt vajadusest vähendada ametite arvu, otsustati kohtuosakondade kasuks. Selline lahendus oli kooskõlas üldiste justiitshalduse põhimõtetega, millest tulenevalt täidab maa- ja linnakohus kohtu esimehe juhtimisel kohalikku justiitshaldust ning vajalikke abifunktsioone täidab kohtu kantselei. Samuti loodi sellise kriminaalhooldussüsteemiga kohtutele võimalus ise oma lahendite elluviimist kontrollida, andes kohtutele sõltumatus tagatise.⁴⁵ Täna kehtiva kriminaalhooldusseaduse §-i 37¹ kohaselt korraldati maakohtute juures asuvad kriminaalhooldusosakonnad ümber ning ühendati alates 1. juunist 2008. aastal vanglatega.

Eesmärgiks oli viia kriminaalhooldusosakonnad üle vanglasüsteemi, muutes need vangla osakondadeks. Sellega seoses sooviti tõhustada vangla- ja kriminaalhooldussüsteemi toimimist, ühendades organisatsioonid, millel on sarnased funktsioonid ja eesmärgid. Vanglad ja kriminaalhooldus on osa kriminaaltäitevsüsteemist, millega tagatakse karistuste nõuetekohane elluviimine ning püütakse muuta kurjategija käitumist. Vanglad ja kriminaalhooldus on omavahel tihedalt seotud, näiteks kinnipeetava tingimisi ennetähtaegsel vabastamisel allutatakse ta kriminaalhooldusele ning kui kriminaalhooldusalune eirab kriminaalhoolduse tingimusi, võib see viia vangistuse kohaldamiseni. Peamine erinevus vanglate ja kriminaalhoolduse vahel seisneb karistuse kandmise tingimustes. Vanglate puhul on karistuse kandmise territoorium selgelt

---

⁴⁴ J.Sootak, P.Pikamäe. Kriminaaltäitevõigus. Tallinn:Ilo 2001, lk 60.

⁴⁵ J.Sootak, P.Pikamäe, lk 60.

piiritletud, kuid kriminaalhoolduse puhul on kurjategija tegevus- ja liikumisvabadus piiratud osaliselt. Sisulises töös süüdimõistetavatega suuri erinevusi ei ole. Kriminaalhoolduse määramine kinnipeetavale pärast osa vangistuse kandmist on karistuse täitmise kohalt ka välisriikide praktikas tavapärane, näiteks Rootsis, Soomes, Norras jpt riikides. Muudatust planeerides leiti, et kriminaalhoolduse paiknemine kohtusüsteemis pole riigisisest arengut ning välisriikide kogemust arvestades asjakohane.⁴⁶

Kriminaalhooldussüsteemi loomisega kasvas karistusliku järelevalve all olevate inimeste arv kiirelt. Hooldusaluste arv kasvas juba aasta jooksul pärast süsteemi rakendamist suuremaks kui vangide arv. Kõige rohkem kriminaalhooldusaluseid on siiani Eestis olnud aastal 2007, kui neid oli kokku 8497. Süsteemi loomist võib põhjendada esiteks vanglate kehva olukorraga. Tänu välisekspertide kasutamisele nähti ilmset vajadust kaasaegse karistussüsteemi loomise järele, mis on teiseks põhjuseks kriminaalhooldussüsteemi loomisel. Kolmandaks oluliseks põhjuseks võib pidada võimalust anda kriminaalhooldusega sotsiaaltöö põhimõtetal rajatud abi süüdimõistetutele nende sotsialiseerimisel ning tagada järelevalve isikute üle, kelle puhul reaalselt vangistuse kohaldamise vajadust ei ole.⁴⁷

Vanglate ja kriminaalhoolduse liitmise tulemusena tekkis piirkondlik asutus, mis vastutab vangistuse ning alternatiivsete karistusmeetmete rakendamise ja arengu eest konkreetses piirkonnas. Sellise süsteemi toimimise üheks heaks näiteks peetakse Rootsit, kus kriminaalhooldajad viidi töötama vanglatesse. Aastal 2004 toimus sarnane reform ka Ühendkuningriigis. Liitmise tulemusena laieneb vangladirektori pädevus, laienedes kogu karistuse täitmisele ning tema vastutus ei piirdu reaalse vangistuse täitmise lõppemisega. Allutades kriminaalhooldusosakonnad ja vanglate sotsiaalosakonnad ühele juhile, luuakse paremad tingimused kinnipidamiselt vabastamise korraldamiseks ja koostööks kohalike omavalitsustega. Kriminaalhoolduse ja vanglate liitmisega kasutatakse ressursse optimaalselt,

---

⁴⁶ Kriminaalhooldusseaduse, vangistusseaduse ja kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri. 04.12.2017, lk 1-2. – Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/7681a481-36f6-d2bc-73d9-1eb65dc025ba/Kriminaalhooldusseaduse,%20vangistusseaduse%20ja%20kohtute%20seaduse%20muutmise%20sea%20dus> 27.02.2018.

⁴⁷ A. Ahven, A.Kruusement, J.Salla. Tingimisi vabastamise ja käitumiskontrolli kohaldamise analüüs. Kriminaalpoliitika analüüs. Tallinn: Justiitsministeerium Nr 3/2013, lk 5. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/tingimisi_vabastamise_ja_kaitumiskohtrolli_kohaldamise_analuus_justiitsministeerium_2013.pdf 03.03.2018.

saavutatakse kahe süsteemi vaheline integratsioon ning paraneb side vangla ja välismaailma vahel.⁴⁸

1.2.1 Kriminaalhoolduse eesmärk ja täideviimine

Tulenevalt kriminaalhooldusseadusest on kriminaalhoolduse eesmärgiks valvata hooldusaluse käitumise ja temale kohtu või prokuröri poolt pandud kohustuste täitmise üle ja soodustada sotsiaalset kohanemist. Lisaks sellele on eesmärgiks mõjutada kriminaalhooldusalust hoiduma järgnevate kuritegude toimepanemisest ehk laiemas plaanis aidata kaasa kuritegevuse vähendamisele.

Kriminaalhoolduses korraldatakse enamiku karistusalternatiivide täideviimist, v.a vangistus, rahaline karistus ja kohustus ning lepitus.⁴⁹ Kriminaalhooldus laieneb isikutele, kelle vabadusekaotuslik karistus on osaliselt või täielikult kandmata. Seega kuuluvad siia hulka süüdimõistetud, kellele määratud tähtajalist vabadusekaotust ei ole kohus tingimisi kohaldanud või kes on tingimisi vabastatud enne tähtaega karistusest. Kriminaalhoolduse alla ei kuulu süüdimõistetud, kes on täielikult kandnud neile mõistetud vabaduskaotusliku karistuse.⁵⁰

Kriminaalhooldusele saab süüdimõistetuid määrata mitmel alusel, millest enam kasutatakse vangistuse asendamist käitumiskontrolliga, üldkasuliku töö määramist, vanglast tingimisi enne tähtaega vabastamist ja osalist vangistust koos käitumiskontrolliga ehk nn šokivangistus.⁵¹ Selleks, et kriminaalhooldusalusel areneks vasutustunne ning tahtmine elada õiguskõlget elu, on vaja tagada igakülgne teave tema õigustest ja kohustustest ning regulaarne suhtlus kriminaalhooldusametnikuga. Ametniku ülesanne on kriminaalhooldusalust toetada, abistada, motiveerida ja juhendada. Kriminaalhooldusametniku sekkumine sõltub otseselt hooldusaluse käitumisest. Kriminaalhoolduse perioodil peab olema tagatud nii ühiskonna turvalisus kui ka õigusrikkude enda turvalisus. Kriminaalhoolduse toiminguid planeerides ja täide viies peab

---

⁴⁸ Kriminaalhooldusseaduse... (viide 46), lk 2.

⁴⁹ A. Ahven, A.Kruusement, J.Salla, lk 1.

⁵⁰ M. Miil. Kriminaalhooldussüsteemi rakendamine Eestis. Juridica Number 1998/2, lk 63.

⁵¹ K. Tüllinen. Kuritegevus Eestis 2017. Kriminaalpoliitika uuringud. Tallinn: Justiitsministeerium 2017. – Arvutivõrgus:
http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevuseestis_2017_veebi01.pdf.
05.03.2018.

kriminaalhooldusametnik arvestama võimaliku hooldusaluse ohtliku käitumisega ning viima selle tõenäosuse miinimumini.⁵²

Kriminaalhooldajad jagunevad kriminaalhooldusametnikeks ja kriminaalhooldusabilisteks. Nende ühiseks nimetajaks on võrdsed õigused ja kohustused kriminaalhoolduse teostamisel, v.a kohtueelse ettekande esitamine, milleks on õigustatud ainult kriminaalhooldusametnik. Põhjuseks on kohtueelse ettekande otsene väljund õigusemõistmises, seega peab ettekanne olema kvaliteetne ja koostatud kutselise kriminaalhooldaja poolt. Kriminaalhooldusabilist eristab kriminaalhooldusametnikust asjaolu, et abiline teeb seda tööd vabatahtlikult ning tasu saamata.⁵³

Kriminaalhooldusosakonna juhataja määrab KrHS §-i 25 kohaselt konkreetse juhtumiga tegelemiseks kriminaalhooldusametniku. Juhtumiga tegelemisel reguleerivad ametniku tööd kriminaalhooldusseadus, Eesti kriminaalhoolduse standardid, kriminaalhoolduse kodukord ning kriminaalhooldusregistri põhimäärus. Võimalusel teostab kriminaalhooldust ametnik, kes tegeles vangla, kohtu või prokuratuuri taotlusel konkreetse kriminaalhoolduse ettevalmistamisega. Ametniku nimetamisel arvestatakse lisaks tema töökogemusele ja juhtumi eripärale ka võimalikku huvide konflikti esinemist. Suhtlus kriminaalhooldusaluse ja kriminaalhooldusametniku vahel peab jääma ametialaste ülesannete raamesse.⁵⁴

Esmalt peab kriminaalhooldusametnik juhtumiga tegelema hakates lahendama küsimuse kontrolli ehk järelevalve ja sotsiaalse nõustamise ehk seadusekuulekaks muutmise toetamise omavahelisest tasakaalust. Kriminaalhooldusalune on kriminaalhooldusele määratud sunniga ehk tavaliselt ei oska ta oma probleeme ise näha. Ametnik peab vaatlema hooldusalust ning teda ümbritsevat lähikeskkonda, hindama olukorda ning püüdma selgitada asjaolud ja hooldusaluse mõtlemis- ja käitumishäired, mille muutmise tagaks isiku edaspidise seadusekuuleka tegutsemise. Seda ei saavutata hirmu või kontrolliga, kuid hooldusalune peab olema teadlik asjaolust, et katseajal peetakse tema üle järelevalvet ning sellest, kuidas seda tehakse.⁵⁵

Kriminaalhooldusalustele, kes on karistusest tingimisi vabastatud, tingimisi enne tähtaega vanglast vabastatud ja karistusjärgsele käitumiskontrollile määratud, kohaldatakse katseaega.⁵⁶

---

⁵² Kriminaalhoolduse standardid. Jõhvi 14.12.2017, lk 6. – Arvutivõrgus: http://www.vangla.ee/sites/www.vangla.ee/files/elfinder/dokumendid/krh_standardid_14.12.2017.pdf 21.02.2018.

⁵³ J. Sootak, P. Pikamäe, lk 61.

⁵⁴ Vanglate organisatsioon ja juhtimine. Vanglateenistuse õpik. Justiitsministeerium 2012, lk 120.

⁵⁵ K. Kask. Juhtumikorralduse käsiraamat. Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium. Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž 2006, lk 101.

⁵⁶ K. Tüllinen, lk 121.

Katseaja määrab kohus, see sõltub konkreetsest juhtumist ning selle pikkus varieerub. Katseajale seatakse eesmärgid ning nende täitmine aitab kriminaalhooldusalusel vältida uue õigusrikkumise toime panemist ja hinnata koos kriminaalhooldusametnikuga katseaja edukust.⁵⁷ Katseaja üldised reeglid on karistusseadustikus kontrollnõuetena selgitatud. Kohus võib lähtudes konkreetsest juhtumist ja isikust määrata ka lisakohustusi tulenevalt karistusseadustiku §-st 76.

Kriminaalhooldusametnik teavitab ka kuriteos kannatada saanud isikut kriminaalhoolduse algusest ja annab teada võimalusest avaldada arvamust ja edastada informatsiooni, kui kriminaalhooldusaluse suhtes on lähenemiskeeldu kohaldatud, teda on karistatud raske isikuvastase kuriteo eest (nt KarS § 118, 121) või seksuaalkuriteo eest (KarS § 141-146 jt). Ametnik saab kannatanu kohta informatsiooni kohtutoimikust, vanglalt, ohvriabi töötajalt või muudest kättesaadavatest materjalidest. Kui süüdimõistetud puhul on tegemist perevägivallatsejaga ehk kannatanu on pereliige või kuulub temaga ühisesse leibkonda, võtab ametnik kannatanuga kontakti isiklikult, ennetades kirjalike pöördumiste sattumist süüdimõistetud kätte. Kannatanu soovi korral kontakteerub kriminaalhooldusametnik temaga info jagamiseks regulaarselt terve karistusaja jooksul, järgides seejuures konfidentsiaalsusnõudeid. Kannatanute kaasamisel teevad kriminaalhooldusametnikud vajadusel koostööd ohvriabi töötajatega.⁵⁸

Kriminaalhoolduse ajal kogub ametnik pidevalt informatsiooni hooldusaluse käitumise, reeglitest kinnipidamise ja rikkumiste kohta. Andmete kontrollimiseks kasutatakse alko- ja narkoteste ning kodukülastusi. Samuti nõutakse hooldusaluselt vajadusel tõendeid, mida kontrollitakse avalikest registritest, spetsialistelt, ametiasutustelt või suhtluskeskkondadest saadud infoga.⁵⁹ Iga kriminaalhooldusaluse puhul analüüsitakse olukordi ja asjaolusid, mis võiksid ta viia uue seaduserikkumiseni. Esmalt hinnatakse hooldusaluse varasemat kuritegelikku käitumismustrit, seejuures vaadeldakse, kas isik on ohtlik iseendale ja teistele isikutele. Lisaks hinnatakse, millised sotsiaal-majanduslikud näitajad on põhjutanud hooldusaluse kuritegeliku käitumise ning millised näitajad võiksid osutada kriminaalhoolduse olulisteks ressursideks, et tekitada hooldusaluses soov muutuda ja tagada selle säilimine.⁶⁰

---

⁵⁷ Kriminaalhoolduse standardid... (viide 52), lk 22.

⁵⁸ Kriminaalhoolduse standardid... (viide 52), lk 12.

⁵⁹ K. Savitš, jt (koost).Töö vangi ja kriminaalhooldusalusega. Taasühiskonnastamine vanglas. Tallinna Vangla 3/2016, lk 10. – Arvutivõrgus: http://www.tai.ee/images/T%C3%B6%C3%B6_vangide_ja_kriminaalhooldusalustega.pdf 09.04.2018.

⁶⁰ K. Kask, lk 102.

Kriminaalhooldusaluse juhtumi hindamisel võivad esineda probleemid või asjaolud, mille lahendamine väljub kriminaalhooldaja pädevusest. Sellistel juhtudel tuleb klient suunata vastava eriala spetsialisti poole abi saamiseks. Teiste spetsialistide juurde suunamine on vajalik ka multiprobleemse hooldusaluse ning spetsiifilise teraapilise nõustamisvajaduse puhul. Kui hooldusalune pole oma nõusolekut andnud, ei ole hooldajal eetilise erialaspetsialisti poole omavoliliselt pöörduda, välja arvatud olukorrad, kus esineb oht teistele isikutele või kriminaalhooldusalusele endale. Pärast juhtumi hindamist võtab kriminaalhooldusametnik vastu otsuse, kas hooldusalusele sobib juhtumitöö või juhtumikorralduslik töö. Esimese puhul on kriminaalhooldusametnik ise nõustaja rollis ning teisel juhul kordineerija, tehes koostööd sotsiaalasutustega. Lisaks sellele on vaja otsustada, kas hooldusalusele sobib individuaalne või grupitöö.⁶¹ Käesoleva töö analüütilises osas on kirjeldatud, kas ja kui palju uurimise käigus läbi viidud küsitlusele vastanud kriminaalhooldusametnikud kasutavad võimalust suunata perevägivallatseja erialaspetsialisti juurde.

Individuaaltöö sobib kriminaalhooldusalustele, kes vajavad rangemat järelevalvet ning kelle kriminogeenne riskitase on tavapärasest kõrgem ning ei sobi teiste isikute grupis töötama. Samuti vajavad individuaalset lähenemist isikud, kes vajavad mõne isikliku kogemuse tõttu põhjalikumat nõustamist. Individuaalne töö sobib enesevaatluseks, enesejuhendamiseks, treeninguks ning õpetamiseks või grupitööga õpitu rakendamiseks isiklikes tingimustes. Grupitöö või sotsiaalprogrammid on kasulikud sobiva käitumise treenimiseks rollimängude abil, grupitöös osalevatelt isikutelt saadava kogemuse arvestamiseks ning teiste kriminaalhooldusaluste toetuse kasutamiseks, kognitiivsete oskuste treenimiseks ning teiste hooldusalustega ühiste teemade arutamiseks ning probleemidele üheskoos lahenduse otsimiseks.⁶² Järgnevas peatükis on toodud ülevaade Eestis kasutusel olevatest perevägivallatsejatele suunatud sotsiaalprogrammidest.

Katseaja lõppedes võib kriminaalhooldusalune veel mõnda aega vajada sotsiaalset toetust. Näiteks sõltuvusravi jätkamine või tööturule naasmiseks vajalike teenuste olemasolu. Viimasel kohtumisel hindavad kriminaalhooldusametnik ja kriminaalhooldusalune hetke olukorda ning hooldaja annab soovitusel edaspidiseks toimetulekuks. Kui kriminaalhooldusalune läbib katseaja rikkumisteta ning täidab temale kohtu poolt määratud kohustused, võib lugeda katseaja läbimise positiivselt sooritatuks. Kriminaalhooldus on läbitud positiivselt, kui hooldusalune on täitnud

---

⁶¹ K. Kask, lk 102-103.

⁶² K. Kask, lk 102.

seatud eesmärgid ning on muutunud paremaks inimeseks.⁶³ Pärast kriminaalhoolduse lõppemist ja hooldusaluse naasmist oma tavapärasesse elukeskkonda jääb alati risk, et ta naaseb oma vägivaldse käitumise juurde. Teda ümbritsev keskkond võib teda mõjutada taas oma käitumismustrit kordama. Töö uurimuslikus osas püüan kohtupraktikat analüüsides saada ülevaate, kui suur osa süüdimõistetutest tarvitavad oma lähedaste suhtes vägivalda korduvalt.

Kriminaalhooldusaluse riskihindamine

Üheks kriminaalhooldustöö põhialuseks on hooldusaluse riskihindamine. See on standardiseeritud protsess õigusrikkuja kriminogeensete faktorite hindamiseks ning ohtlikkuse ja uue kuriteo riski selgitamiseks.⁶⁴ Kriminogeensusriski hindamisel on vaatluse all kriminaalhooldusaluse eelnev kuritegelik käitumismuster, eluaseme, hariduse ja töökäiguga seonduvad riskid, majanduslik toimetulek ja sissetulekuallikad, suhted ja elustiil, sõltuvusprobleemid, tervis ja emotsionaalne seisund, mõtlemine, käitumine, väärtushinnangud ning ohtlikkus nii endale kui teistele isikutele.⁶⁵

Hindamise läbiviimiseks kogutakse süüdimõistetute kohta andmeid erinevatest registritest ning intervjuueritakse kriminaalhooldusalust põhjalikult. Intervjuu eesmärgiks on välja selgitada süüdimõistetute väärtushinnangud ning hoiakud. Riskihindamine koosneb kolmest valdkonnast: kriminaalne käitumine, sotsiaal-majanduslik olukord ning kriminaalhooldusaluse ohtlikkus. Hindamise tulemus on adekvaatne, kui võetakse arvesse kõiki kolme valdkonda ning konkreetsemaid asjaolusid. Kõik kriminaalhooldajad, kes tegelevad hooldusaluste riskihindamisega, läbivad põhjaliku aluskoolituse. Hindamise tulemuste puhul kasutatakse nelja näitajat, mis erinevad üksteisest dünaamiliste ja staatiliste tegurite poolest. Staatilised on tegurid, mis ei muutu, näiteks varasemate karistuste arv ning dünaamilised on inimese käitumist, mõtteid ja tundeid iseloomustavad tegurid, mida saab mõjutada. Sellise lähenemise põhjal on korduvkuritegevus ennustatav ja mõjutatav.⁶⁶ Riskihindamine annab seega ülevaate nendest riskiteguritest, millega on vaja tegeleda, vähendamaks kriminaalhooldusaluse uue kuriteo toimepanemise tõenäosust.

---

⁶³ K. Kask, lk 105.

⁶⁴ Kriminaalhoolduse standardid... (viide 52), lk 20-21.

⁶⁵ K. Kask, lk 102.

⁶⁶ Vanglateenistuse aastaraamat. Vanglateenistus 30.01.2015, lk 48-49. – Arvutivõrgus: https://issuu.com/vanglateenistus/docs/vanglaameti_aastaraamat_veeb 31.03.2018.

Riskihindamise tulemuste alusel jaotatakse kriminaalhooldusalused nelja rühma (väheohtlik, ohtlik, väga ohtlik, üliohtlik), mis erinevad ohutunnuste, sündmuse tõenäosuse ja tagajärje raskuse poolest. Rühma määramine sõltub riskihindamisest selgunud retsidiivsuse näitajast ja ohuhinnangust. Süüdimõistetute jagamine rühmadesse tähendab praktikas väikest, keskmist, suurt ja väga suurt kohtlemisvajadust. Kohtlemistase võib süüdimõistetuga tegelemisel muutuda, näiteks kui algul vajab isik tugevat mõjutamist, võib riskide maandades tema kohtlemisvajadus olla keskmine.⁶⁷ Madala kohtlemistasemega kriminaalhooldusalustele teraapiat või suuremahulisi programme ei rakendata. Sõltuvalt hooldusaluse kohtlemistasemest planeeritakse tema kuritegelikku käitumist mõjutavaid tegevusi ja lähenemist.⁶⁸

Väikese kohtlemisvajadusega süüdimõistetutel pole kaalukaid kriminogeenseid riske ja nende oht on pigem väike, mistõttu tegeletakse nendega vähe. Eesmärk on säilitada nende tööharjumus, vajadusel tagatakse süüdimõistetule põhiharidus ning riigikeele õpe. Keskmise kohtlemisvajadusega süüdimõistetute kriminogeenseid riske peab karistust täideviies mõjutama rohkem ning ta vajab enam tähelepanu. Keskendutakse näiteks alkoholiprobleemidele, tööharjumuse tekitamisele, hariduse omandamisele, riigikeele õppele ehk kõigele, mis toetab isiku toimetulekut pärast karistuse kandmist. Suure ja väga suure kohtlemisvajadusega süüdimõistetute puhul korraldatakse regulaarne psühholoogiline nõustamine, kuna tavapäraselt esineb neil probleeme mitmes valdkonnas. Lisaks tagatakse riskiteguritest sõltuvad rehabilitatsiooniprogrammid ning vajadusel individuaalõpe. Protsessi kaasatakse kogu võrgustik ning hooldusalune kohtub tihti kriminaalhooldajaga. Kõikide kohtlemisvajadusest sõltuvate rühmade puhul arvestatakse siiski peresuhete säilitamisega ning võimaldatakse vabanemiseelne nõustamine, et soodustada ühiskonda naasmist.⁶⁹

Esimesel aastal pärast kriminaalhoolduse määramist või kui määratakse lühem kriminaalhooldusperiood, siis kogu katseaja vältel koheldakse automaatselt kõrgele kohtlemistasemele vastavalt teatud sihtgrupe, mille hulgas on ka seksuaalkuriteo eest süüdimõistetud ning kriminaalhooldusalused, kes on süüdi mõistetud oma pereliikmete või lähisugulaste kehalise väärkohtlemise eest. Kohtlemistase võib muutuda sõltuvalt korduvast

---

⁶⁷ Vanglateenistuse aastaraamat...(viide 66), lk 49-50.

⁶⁸ K. Savitš, jt (koost), lk 8-9.

⁶⁹ Vanglateenistuse aastaraamat...(viide 66), lk 52-53.

riskihindamise tulemusest. Seksuaalkurjategijate, v.a nende, kelle riskihindamise tulemus on madal, kohtlemistase karistuse jooksul ei alane ja jääb katseaja lõpuni kõrgele tasemele.⁷⁰

Ametnik teeb otsused katseaja kavandamise ja kulgemise osas riskihindamise tulemuste põhjal. Hindamise osaks on ka kriminaalhooldusaluse enda kaasamine, sealhulgas arvamuste, hoiakute ja seisukohtade kuulamine. Isik ise peab olema teadlik riskihindamise tulemustest, kuna tema enda aktiivne panus kriminaalhooldusesse on katseaja eduka läbimise üheks aluseks. Riskihindamist teostatakse kehtiva metoodika põhjal ning hindamise sisulise kvaliteedi jaoks on loodud eraldi metoodiline tööjuhised. On teatud sihtrühmad seksuaalkurjategijaid, kelle puhul riskihindamist läbi ei viida, nendeks on naised; mehed, kes on pannud seksuaalkuriteo toime nooremana kui 18aastaselt ning mehed, kes on toime pannud B-kategooria kuriteo. Meestele, kes on täiskasvanuna toime pannud A-kategooria seksuaalkuriteo ja seksuaalse motiiviga kuriteo, teostatakse lisaks tavariskihindamisele ka seksuaalkurjategijate riskihindamine.⁷¹

Katseaja lõppedes hindab kriminaalhooldusametnik riske ning kui eelnevalt kõrgeks hinnatud riskifaktorid on alanenud, on eesmärk täidetud. Lõpetamise kohta koostatakse ettekanne, kus analüüsitakse, milliste eesmärkide täitmisel oli kriminaalhooldusalusele positiivne mõju ning milliste tegevuste tegemata jätmise või katkestamise mõjutas katseaga negatiivselt. Oluline on tuua välja positiivsed muutused hooldusalusel, tema käitumises või lähiümbruses. Hinnatakse, kuidas riskid on muutunud ning millistel asjaoludel võib hooldusalune tõenäoliselt panna toime uue kuriteo. Ettekandes hinnatakse hooldusalusega seatud eesmärkide saavutamist ning katseaja mõju talle. Lõpetamise ettekanne esitatakse kinnitamiseks täitmiskohtunikule. Saades kinnituse sulgeb kriminaalhooldusametnik toimiku ja arhiveerib selle.⁷²

1.3 Perevägivallatsejatele suunatud sotsiaalprogrammid

Vanglas ja kriminaalhoolduses kasutatakse süüdimõistetute kuritegeliku käitumise mõjutamiseks sotsiaalprogramme ning nõustamist. Kogu tegevus on suunatud konkreetse inimese kuritegelikku käitumist põhjustavatele teguritele. Uuringute põhjal on kõige tõhusam individuaalne lähenemine kurjategijale, kuid aja- ja ressursimahtu arvesse võttes on alternatiivse lahendusena välja töötatud erinevad sotsiaalprogrammid.⁷³ Programme, mis on suunatud perevägivalda toimepanijatele, hakati esmalt kasutama 1980ndatel Ameerika Ühendriikides ning tänaseks päevaks on need

⁷⁰ Kriminaalhoolduse standardid... (viide 52), lk 17.

⁷¹ Kriminaalhoolduse standardid... (viide 52), lk 20-21.

⁷² K. Kask, lk 105.

⁷³ K. Savitš, jt (koost), lk 9.

levinud Austraaliasse, Euroopasse, Kanadesse ja ka mitmetesse arengumaadesse. Enamus riikides on meesoost perevägivallatsejatele suunatud programmid loodud pigem kogukonna aktivistide ja praktikute poolt kui valitsuse poliitilisel initsiatiivil. Paljud programmid on arenenud naiste varjupaikade liikumisest.⁷⁴

Sekkumisprogrammides osalemine peab olema võimaldatud nii mees- kui ka naissoost vägivallatsejatele. Kui vaadata sotsiaalprogramme maailmas, mis on loodud perevägivallatsejatega tegelemiseks, on rohkem selliseid, mis on loodud pigem just meestele, kes tarvitavad oma lähedaste suhtes vägivalda. Näiteks *The Duluth Model*, mis keskendub meesoost perevägivallatsejatele ning naissoost perevägivalla ohvritele ja on levinud üle maailma. See on lähenemine, kus ei nähta süüd naisel, kes on langenud vägivalla ohvriks, vaid vägivallatsejal.⁷⁵ Teiseks näiteks võib tuua suhteoskuse programmi (*Relationship Skills Programme – RSP*), mis on mõeldud täiskasvanud meestele, kellel on või on olnud probleeme naistega intiimsuhetes. Eesmärgiks on vähendada meeste vägivalla kasutamist oma naispartnerite vastu ning edendada tervemaid suhteid. Lisaks sellele on eesmärgiks vähendada laste kuritarvitamist peredes.⁷⁶

Inglismaal on perevägivalda tarvitanud meestele loodud koduvägivalla sekkumisprojekti (*Domestic Violence Intervention Project - DVIP*) raames programm, mis aitab neil lõpetada vägivaldse käitumise partneri või endise partneri vastu. Programmi on oodatud mehed igas vanuses, igasuguse tausta, rassi ja religiooniga. Sessioonide käigus tegeletakse vägivaldse ja kontrolliva käitumise vähendamise ja üritatakse luua austust oma partneri vastu suhtes.⁷⁷ Viini vägivallavastane programm on suunatud meestele, et muuta nende vägivaldset käitumist eesmärgiga eemaldada nende käitumisest füüsilised ja mitte-füüsilised vägivallavormid. Lisaks sellele arendatakse meeste oskusi, mis puudutavad rahumeelseid suhteid.⁷⁸

Üks levinum perevägivallaga seotud sekkumine põhineb kognitiiv-käitumislikul teraapial (*Cognitive Behavioral Therapy – CBT*). See on töötatud psühholoogide poolt selleks, et ravida

---

⁷⁴ M. Wilson. Perpetrator Programmes for Male Domestic Violence Offenders: What do we know about Effectiveness? Criminal Justice Social Work. Development Centre for Scotland. Paper 4: October 2003, lk 1. – Arvutivõrgus: <http://lx.iriss.org.uk/sites/default/files/resources/Perpetrator%20programmes.pdf> 13.03.2018.

⁷⁵ Domestic Abuse Intervention Programs. Home of The Duluth Model. – Arvutivõrgus: <https://www.theduluthmodel.org/about-us/> 21.04.2018.

⁷⁶ Deter. Relationship Skills Programme – RSP. – Arvutivõrgus: <http://www.deterinnovations.org/index.html> 21.04.2018.

⁷⁷ Domestic Violence Intervention Project. Men's Services. – Arvutivõrgus: <http://www.dvip.org/mens-services.htm> 21.04.2018.

⁷⁸ Training Für Männer zur Beendigung von Gewalttätigem Verhalten in Paarbeziehungen. – Arvutivõrgus: <http://www.maenner.at/gewaltpraevention/training-fuer-maenner-zur-beendigung-von-gewalttaetigem-verhalten-in-paarbeziehungen/> 21.04.2018.

vägivaldset käitumist. Lähenemine põhineb arusaamal, et vägivald on õpitud käitumine ja seega on vägivallast vabanemine samuti õpitav. Sekkumismudel on eelkõige mõeldud meessoost perevägivallatsejatele, kuid see lähenemine sobib teoreetiliselt ka teistele perevägivalla toimepanijatele.⁷⁹

Selleks, et süüdimõistetu karistus mõjuks tõhusalt, on Eesti vanglateenistuses töötatud välja kohtlemismudelil ja isikust sõltuvatel vajadustel põhinev sekkumine. Programmidel põhinev sekkumine keskendub eelkõige süüdimõistetu kuritegeliku käitumise riskiteguritele ja nende maandamisele. Need eeldavad hooldusaluse enda probleemi tunnistamist ning valmidust koostööle. Programme viivad läbi vastavate oskustega ametnikud, näiteks sotsiaaltöötajad, kriminaalhooldajad, psühholoogid jne.⁸⁰

Perevägivallatsejatega tegelemisel sekkumisprogrammide kasutamist reguleerib Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon ehk Istanbuli konventsioon. Konvetsiooni artiklist 16 tulenevalt peavad konventsiooniosalised looma vajalikud seadusandlikud või muud meetmed, et töötada välja või toetada programme, mis tegelevad perevägivallatsejatega. Eesmärgiks on õpetada perevägivalla toimepanijaid vägivallast loobuma, vältima edaspidist vägivalla tarvitamist, muuta vägivallatseja käitumisharjumusi ning takistada seksuaalkurjategijatel uute kuritegude sooritamist. Nimetatud konventsiooni allkirjastas justiitsminister Andres Anvelt 2. detsembril 2014. aastal⁸¹ ning see jõustus Eesti Vabariigi suhtes 1. veebruaril 2018. aastal.⁸²

Erinevad perevägivallatsejatele suunatud programmid võivad mõjuda nende läbijatele erinevalt. Hinnates kõige rangemaid programme, on selgunud, et mõned programmis osalenud vägivallatsejad lõpetavad vägivaldse käitumise, sh kontrolliva käitumise ja vastavad hoiakud. Osa programmi läbijaid ei kasuta enam füüsilist vägivalda, kuid jätkavad teiste kontrollmeetodite kasutamist. Leidub vägivallatsejaid, kes muutuvad teatud ajaks, kuid naasevad vägivaldse käitumise juurde ning on ka selliseid inimesi, kes pärast programmi läbimist ei muutu. Sellest võib järeldada, et eelduslikult on inimene toetatud keskkonnas võimeline muutuma.⁸³

---

⁷⁹ Interventions for Domestic Violence Offenders: Cognitive Behavioral Therapy. – Arvutivõrgus: <https://www.crimesolutions.gov/PracticeDetails.aspx?ID=16> 21.04.2018.

⁸⁰ Vanglateenistuse aastaraamat...(viide 66), lk 51, 53.

⁸¹ Justiitsminister... (viide 5).

⁸² Välisministeeriumi...(viide 6).

⁸³ Perevägivalla toimepanijatele suunatud sekkumisprogrammid maailmas. Tartu Ülikool 10.09.2014, lk 1 – Arvutivõrgus:

Üheks sekkumisprogrammi tõhusust mõjutavaks teguriks on programmi läbi viiva isiku ettevalmistus. Terapeudi omadused võivad osutada programmi mudelist isegi olulisemaks. Seetõttu tuleb perevägivallatsejate tegelejatele tagada ettevalmistav koolitus ning programmi kestel emotsionaalne toetus ning professionaalne järelevalve. Programmi läbiviija peaks oskama edendada osalust grupisessioonides ja tekitada vägivallatsejas vasutustunnet ilma neid alandamata või eemale tõukamata. Samuti on oluline austada kurjategija läbielatud kogemusi ilma nendega kaasa minemata ning vältida enda emotsioonide ülekandmist vägivallatsejale või ohvrile. Grupivedaja peab olema võimeline tegelema keeruliste teemadega nagu seda on seksuaalvägivald, mehe ja naise vahelised suhted, seksuaalsus, isiklikud tunded ning kogemused.⁸⁴

Sotsiaalprogrammi lõpetas 2017. aastal edukalt 832 süüdimõistetut, 1085 kriminaalhooldusalust ning 49 vahistatut. Kuna statistika ei hõlma ainult perevägivallatsejaid, on populaarseimate programmide nimekirjas erinevatele probleemsetele teemadele keskenduvad programmid nagu „Eluviisitreening“, „Õige hetk“ ja „Liiklusohutusprogramm“.⁸⁵

Justiitsministeerium on kriminaalpoliitika osakonna võrgukoduks loonud internetikeskkonna, kuhu on koondatud informatsioon kriminaalpoliitika osakonna tegevuse, eesmärkide ning tehtud töö kohta. Kodulehel on toodud kriminaalpoliitika valdkonda puudutavad teemad, muu hulgas ka perevägivald ning sellega seotud sotsiaalsed programmid Eestis, mis on suunatud inimestele, kes on tarvitanud vägivalda oma lähedaste suhtes. Käesoleva töö järgnevates alapeatükkides on kirjeldatud lühidalt programme, mis on mõeldud perevägivallatsejate tegelemiseks.

Vägivallatsejate tugirühmad

Programm on suunatud 18-60 aastastele isikutele, kes on tarvitanud vägivalda oma lähedaste suhtes. Vägivallatsejate tugirühmadesse suunavad prokuratuur, kriminaalhooldus, kohtuväline menetleja, sh politsei ning on võimalus ka inimestel ise pöörduda. Perevägivalla tõkestamise tugigrupp lähtub oma tegevuses Sisemise Kindluse Programmist ja käsitleb perekeskset lähenemist, vajadusel perenõustamist ning kriisiabi lastele.⁸⁶ Sisemise Kindluse Programm on

---

http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/rake_2013_perevagivalla_toimepanij_atele_suunatud_sekkumisprogrammid_maailmas.pdf 13.03.2018.

⁸⁴ Perevägivalla...(viide 83), lk 5.

⁸⁵ Vanglateenistuse 2017. aasta ülevaade. Vangide ja kriminaalhooldusaluste hõive. – Arvutivõrgus: <http://www.vangla.ee/et/uudised-ja-arvud/vanglateenistuse-2017-aasta-ulevaade> 17.04.2018.

⁸⁶ Vägivallatsejate tugirühmad. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/vagivallatsejate-tugiruhmad> 28.02.2018.

Tartu ülikooli rakendusuringute keskuse arendatud neljakuuline perevägivalda tõkestamise programm, mis aitab meestel analüüsida oma tunnete ja pingete põhjuseid ning õpitakse nendega igapäevaselt toime tulema. Tegeletakse oma emotsionaalse tasakaalukuse, enesekindluse, empaatiavõime ning paarisuhteoskusega, et õppida eleama vägivallavaba elu.⁸⁷

Vägivallatsete tugirühmade programmi jooksul toimub 20 meeste suunatud tugigrupi kohtumist 6-24 kuu jooksul. Perenõustamise seansid toimuvad eraldi igale pereliikmele. Programmi jooksul koostatakse turvaplaan ning võimalusel luuakse turvalise suhtlemise mudel perele, mis toetab ka turvalist lahkuminekut ning vanemlust. Vajadusel kaasatakse programmi koostööpartnerid ning võrgustikutöö. Programm on tasuline, kuid vähekindlustatud isikute puhul on võimalik programm läbida tasuta. Tartu Ülikooli Rakendusuringute Keskuse Sisemise Kindluse Programm põhineb mitmel rahvusvahelisel tasandil töötaval programmil ning senine kogemus Eestis on näidanud, et grupi programm koos perenõustamisega aitab kaasa perevägivalda tõkestamisele. Selleks, et kaasneks positiivne tulemus, peaks programm kestma 12-14 kuud ning perekeskne lähenemine kindlustab abi igale pereliikmele, andes pikemaajalise tulemuse perevägivaldaga võitlemisel.⁸⁸

Seksuaalkurjategijate programm „Uus Suund“

Programm on suunatud süüdi mõistetud meestele ja naistele, kes on vähemalt 16-aastased. Tegemist on individuaalprogrammiga, mille raames selgitatakse põhjused, mis viisid seksuaalkurjategija kuriteoni ning tegeletakse küsimusega, kuidas seksuaalkuritegusid edaspidi vältida. Samuti keskendutakse eesmärkide seadmisele ning nende saavutamisele ühiskonnale aktsepteeritud viisil. Arendatakse kriminaalhooldusaluse võimet mõista oma tegevuse eesmarke ja nende saavutamiseks kasutatavaid vahendeid. Kohtumiste käigus analüüsitakse, mistõttu pole kurjategija saavutanud meelepärast elu sotsiaalselt vastuvõetaval viisil ning hooldusalune omandab oskused positiivsete eesmärkide seadmiseks ja nende saavutamiseks sobivate vahenditega. Programm koosneb 12-st kohtumisest seksuaalkurjategijaga ning seda kohaldatakse vanglates ning kriminaalhoolduses.⁸⁹

Viha juhtimise programm

---

⁸⁷ Sisemise kindluse sotsiaalprogramm meestele alustab taas. 19.12.2017. – Arvutivõrgus: <http://perekeskus.eu/sisemise-kindluse-sotsiaalprogramm-meestele-alustab-taas/> 28.02.2018.

⁸⁸ Vägivallatsete tugirühmad (viide 86).

⁸⁹ Seksuaalkurjategijate programm „Uus Suund“. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/seksuaalkurjategijate-programm-uus-suund> 28.02.2018.

Programmis tegeletakse erinevate teemadega, näiteks õigusrikkumiste toimepanek ning puudulik enesekontroll. Programm viiakse tavaliselt läbi grupitööna, erandlikel asjaoludel ka individuaalselt. Kohtumistel keskendutakse oma viha jälgimisele, vihakäitumise mõistmisele, enesevalitsuse kaotamise tagajärgedele, agressiivsuse arenemise mudelile, välistele viha tundemärkidele ja ärrituse üle valitsemisele. Samuti analüüsitakse vihaolukorras tekkivaid mõtteid ning enne ja pärast vihastamist. Käsitletakse ka rahustavate mõtete kasutamist, lõõgastumist, erinevaid käitumisviise, vihastamise väljendamist, kriitikat ja solvanguid, grupi survega toimetulekut ning riski- ja ebamugavusolukordade äratudmist. Programmi raames viiakse läbi 9 grupikohtumist.

Sotsiaalsete oskuste arendamise programm

Programmi eesmärk on õppida end igapäevaelus väljendama, käitumist kontrollima ja mõtteid analüüsima. Keskendutakse oskustele, mis on vajalikud inimestega suhtlemisel praktiliste harjutuste, rollimängude, arutelude ja muul viisil. Õpitakse toime tulema erinevates olukordades ennast ja teisi kahjustamata.⁹⁰ Programm põhineb Hollandi korrektsioonisüsteemis kasutuses oleval samanimelisel programmil. Käsitletakse verbaalset ja mitteverbaalset kommunikatsiooni, kokkuleppeid ja reegleid, enesekehtestamist, emotsioonidega toimetulekut, kriitika vastuvõtmine ja tegemine, probleemide ja konfliktide lahendamine. Õpitakse peamiselt läbi praktiliste harjutuste. Toimub 8-12 grupikohtumist.⁹¹

Agressiivsuse asendamise treening

Sihtgrupiks on eelkõige meessoost täiskasvanud õigusrikkujad, kes on korduvalt kasutanud isikutevahelist vägivalda. Programm hõlmab kolme komponenti: sotsiaalsete oskuste treening, viha ohjamise treening ja kõlblustreening. Programmis keskendutakse kuulamis- ja suhtlemisoskusele, kaebuse esitamisele, narrimisele reageerimisele, süüdistusega toimetulekule, läbirääkimisele enesehindamisele, konfliktide vältimisele, empaatiavõimele, kellegi teise vihaga toimetulekule, tunnete väljendamisele, viha ohjamisele ja vabandamisele. Õpe toimub praktiliste rollimängude ja arutelude näol. Kokku toimub 18 grupikohtumist.⁹²

---

⁹⁰ Sotsiaalse rehabilitatsiooni programmid õigusrikkujatele. Vanglateenistuse koduleht. – Arvutivõrgus: <http://www.vangla.ee/et/taasuhiskonnastamine/sotsiaalse-rehabilitatsiooni-programmid-oigusrikkujatele> 18.03.2018.

⁹¹ Sotsiaalsete oskuste arendamise programm. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/sotsiaalsete-oskuste-arendamise-programm> 18.03.2018.

⁹² Agressiivsuse asendamise treening. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/agressiivsuse-asendamise-treening> 18.03.2018.

Pere ja paarisuhtevägivalla programm

Programm loodi 2006. aastal ja algselt oli selle läbiviijaks MTÜ Vägivallast Vabaks. Programmi rahastus organiseeriti Justiitsministeeriumi kuriteoennetuse projektikonkursi tulemusena. Programmi algne nimi oli „Rehabilitatsiooni- tugigrupp pere- ja suhtevägivalla kuriteo sooritanud meestele“. 2006-2009 aastatel määrati Tallinnas ja Harjumaal programm 71-le lähisuhtes vägivalda kasutanud süüdimõistetule, nendest 56 läbis programmi.⁹³

Aastast 2010 ei otnud vangla enam rehabilitatsiooniteenust sisse, vaid loodi uus sotsiaalprogramm vägivalda kasutavatele meestele nimega „Pere- ja paarisuhte vägivalla vähendamine“. Programmi sihtgrupiks on lähisuhtevägivalla eest süüdi mõistetud inimesed.. Programm koosneb kolmest osast: turvalisus, süüdimõistetud vägivallateoga tekitatud kahju uurimine ning kurjategijate tegevusele eesmärkide seadmine, kasvatamaks turvalisust. Programm koosneb kohtumistest kriminaalhooldusalustega, mille käigus käsitletakse turvalisust, enda ja lähedaste turvalisuse eest vastutamist, vägivalla mõju paarisuhtele, inimliku ja hea suhte komponente ning tegureid, mis mõjutavad vägivaldsust ja selle esinemist. Pere ja paarisuhtevägivalla programmis kasutatakse õppemeetodina vestlust ning kogemuse jagamist ning vahekohtumistel vaadatakse temaatilist filmi. Programmi raames toimub 12+1 grupikohtumist.⁹⁴

Sekkumisprogramm on välja töötatud partneri või muu pereliikme vastu vägivalda tarvitanud meestele. Programmide eesmärgiks on vägivalla kasutamise vähendamine pere- ja lähisuhtes, muutes vägivalda kasutavate meeste hoiakuid, pöörates tähelepanu meeste probleemsele käitumisele ning selle mõjule perekonnaliikmetele. Selle tulemusel peaks paranema meeste enda ja nende perekonna elukvaliteet ja turvalisus.⁹⁵

Üks seanss kestab 2,5-3 h. Grupivedajate hinnangul on see pikkus sobiv, arutlemaks teemade üle põhjalikult. Kuna vägivallatsenud meeskurjategijad ei ole reeglina head suhtlejad, võtab seansi alguses aega meeste julgustamine ning grupitöösse sisseelamine. Samuti ei tule programmis osalemise initsiatiiv meestelt endilt, seega pole nad tihti väga koostööaldis. Kuna kõikidel seansidel osalemine on kohustuslik, allkirjastatakse grupis osalemise leping, et läbida programm.

---

⁹³ Perevägivalla kuriteos süüdimõistetutele suunatud sekkumisprogrammid Eestis. Tartu Ülikooli Rakendusuuringute Keskus. 10.09.2014, lk 1-2. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/perevagivalla-kuriteos-suudimoistetutele-suunatud-sekkumisprogrammid-eestis> 05.04.2018.

⁹⁴ Pere ja paarisuhtevägivalla programm. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/pere-ja-paarisuhtevagivalla-programm> 27.02.2018.

⁹⁵ Perevägivalla kuriteos (viide 93), lk 2-3.

Grupivedajad annavad kriminaalhooldajatele programmi jooksul pidevalt tagasisidet nende hooldusaluste kohta. Programmi läbivad süüdimõistetud, kes ei ole puudunud rohkem kui kolmel korral rühmatööst.⁹⁶

---

⁹⁶ Perevägivalda kuriteos...(viide 93), lk 4-5.

2. Perevägivalla vähendamise arengusuunad

Perevägivallast kui kogu ühiskonda puudutavast probleemist räägitakse tänapäeval avalikult. Eesti Vabariigi 100. aastapäevakõnes puudutas seda teemat ka president Kersti Kaljulaid, tuues välja, et Eestis on koduvägivallajuhtumite registreerimine kasvanud. See tähendab, et riigis on suudetud madalamaks lõhkuda vaikimise müüri ning kui ohver julgeb vabalt rääkida, on riik võimeline talle abi pakkuma, säilitades ohvri väärkuse ning seeläbi ka riigi oma.⁹⁷ Käesolevas peatükis on toodud ülevaade perevägivalla vastu võitlemise suundadest ja meetmetest käesoleval hetkel erinevate dokumentide ja uuringute põhjal.

2.1 Perevägivald kriminaalpoliitikas

Justiitsministeeriumi koostatud dokumendis “Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018“ käsitletakse ühe probleemina perevägivalda. Seda kirjeldatakse kui rasket isikuvastast kuritegu, mille kogemine lapseas suurendab tõenäosust puutuda perevägivallaga kokku ka tulevikus. Eesmärgiks on võetud perevägivallast kui kuriteost laialdaselt ühiskonda teavitada, mis aitab kaasa negatiivse hoiaku kujundamisele selle nähtuse suhtes. Tulemuse saavutamiseks lasub Sotsiaalministeeriumil kohustus suurendada ühiskonna teadlikkust perevägivallast, kaasates kohalikke omavalitsusi ning politseid.⁹⁸ Eelpool nimetatud dokumendi seletuskirjast tulenevalt on arengusuundi määratleva dokumendi puhul tegemist raamdokumendiga, mis on heakskiidetud Riigikogu otsusega. Nimetatud eesmärkidest tuleb lähtuda ministeeriumidel ning teistel asutustel, tehes kriminaalpoliitilisi otsuseid.⁹⁹

Perevägivalla vastu võitlemine on kriminaalpoliitika üks peamistest eesmärkidest ning olulisemad tegevused sellega seoses on riikliku alkoholipoliitika raamdokumendi vastuvõtmine, perevägivallaohvrite abistamine, ohvriabi- ja varjupaigategenuse arendamine, rehabilitatsiooniprogrammide tagamine vägivaldsetele isikutele ning alaealiste vastu suunatud isikusvastastes kuritegudes kiire menetluse tagamine. Perevägivald ei ole ohutu inimeste eraasi, kuna laiemalt mõjutab vägivald lähisuhtes inimeste töövõime vähenemist ja toob kulutusi

---

⁹⁷ Vabariigi President Vabariigi aastapäeva kontserdil ja vastuvõtul Eesti Rahva Muuseumis 24.02.2018. – Arvutivõrgus: <https://www.president.ee/et/ametitegevus/koned/14153-2018-02-24-10-47-40/index.html> 19.04.2018.

⁹⁸ Kriminaalpoliitika.... (viide 4), lk 3.

⁹⁹ Kriminaalpoliitika arengusuunad...(viide 8), lk 2.

meditsiini- ja sotsiaalsfäärile. Seetõttu pole perevägivald üksnes traumeeriv ohvritele, vaid kulukas ja kahjulik tervele riigile.¹⁰⁰

Lisaks kriminaalpoliitika arengusuundade dokumendile on Vabariigi Valitsus heaks kiitnud „Vägivalla ennetamise strateegia aastateks 2015-2018“.¹⁰¹ Kriminaalpoliitika arengusuundasid saab käsitleda raamdokumendina vägivalla ennetamise strateegia suhtes. Strateegia hõlmab ka perevägivalda (lähisuhtevägivalda) ja seksuaalvägivalda. Vägivalla ennetamise strateegia on valminud Justiitsministeeriumi eestvedamisel ja mitmete ministeeriumite, ekspertide ja teiste osapoolte koostöona. Strateegia üldeesmärgiks on vähendada aastaks 2020 vägivalda Eestis. Üheks üldeesmärgi täitmise mõõtnäitajaks on perevägivalla tõttu hukkunute arv ning alaeesmärgiks vägivalla toimepanijate mõjusamad kohtlemisviisid ning retsidiivsuse vähendamine¹⁰², mis on ka käesoleva magistritöö analüüsi teemaks.

Vägivalla toimepanijate kohtlemisel on eesmärgiks kasutada karistuslike meetmete asemel alternatiivseid või vangistusega paralleelseid meetmeid, et toetada hoiakute ja käitumise muutumist. Olulisel koha on süüdimõistetute taasühiskonnastamine. Strateegia kohaselt puudub pikaajaline programm täisealistele vägivallatsetele väljaspool vanglat ja kriminaalhooldust. Perevägivallatsetele mõeldud programmides ei tehta tõhusat koostööd vägivalla ohvri nõustajaga ning teiste teenuste osutajatega.¹⁰³

Selleks, et perevägivallatsete kohtlemisviisid oleksid mõjusamad ja nende retsidiivsus väheneks, tuleb muuta vägivallatsete hoiakuid ja käitumismustreid, kasutades tõendus põhiseid programme, individuaalnõustamisi ning muid vajalikke sekkumisi. Programmide kättesaadavus peab olema tagatud nii vanglas, kriminaalhoolduses kui ka väljaspool neid, kuna oluline on pakkuda vägivallatsetele tuge ka pärast vanglast vabanemist. Sekkumise valik peab lähtuma tõendus põhisel informatsioonil ning sekkumise elluviijad peavad olema professionaalid. Kinnistes asutustes kohaldatavad sekkumised peavad keskenduma retsidiivsuse vähendamisele ja taasühiskonnastamisele. Vägivallatsetele tuleb tagada programmid, mis vastavad nende riskitasemele, sotsiaalsele taustale ja sihtühma vajadustele. Programmide tõhusus, ravi ja nõustamine vanglas ja kriminaalhoolduses aitavad kaasa kulude vähendamisele, mis tekivad

---

¹⁰⁰ Kriminaalpoliitika arengusuunad...(viide 8), lk 14.

¹⁰¹ Vägivalla ennetamise strateegia 2015. aasta täitmise lühikokkuvõte. 09.09.2016, lk 2. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/ves_2015_aasta_luhikokkuvote.pdf 10.04.2018.

¹⁰² Vägivalla ennetamise... (viide 2), lk 2-3, 27.

¹⁰³ Vägivalla ennetamise...(viide 2), lk 15.

kordurkurjategijate käitumisest. Perevägivald vähendamiseks tuleb riskipõhise lähenemise kõrval pöörata tähelepanu vägivaldsete kriminogeensetele vajadustele ja individuaalsele tegelemisele. Kõrge riskiga hooldusaluste puhul tuleks koostada mudel, mis käsitleb süüdimõistetute kohtlemist, ametiasutuste koostööd ja infovahetust. Infovahetus ametiasutuste vahel võimaldab tuvastada inimese riskitegurid varakult ja sellevõrra tõhusamalt sekkuda. Koostööd peaksid tegema eelkõige vangla, kriminaalhooldus, politsei, kohalikud omavalitsused, sotsiaaltöötajad, lastekaitsetöötajad ja ohvriabiorganisatsioonid.¹⁰⁴

2015. aasta strateegia lühikokkuvõttest nähtub, et alustati pere- ja paarisuhtevägivald programmide mõjude hindamiseks andmete kogumist ja koolitati vanglatöötajaid seksuaalvägivald toimepanijate kohtlemise teemal. Samuti valmis kohtlemismudel kõrge riskiga kriminaalhooldusalustele ja seda hakati rakendama. Toimuvad regulaarsed ümarlauad politsei ning teiste juhtumispetsialistidega. Põhjalikum ülevaade vägivald vähendamise strateegia eesmärkide saavutamise kohta koostatakse 2018. aastal 2015-2018 aastate kohta.¹⁰⁵ Strateegias nimetatud tegevuste alustamist kinnitavad ka magistratöö käigus kriminaalhooldajate seas läbi viidud küsitluse vastused, kus mainiti regulaarseid ümarlauakohtumisi. Lähemalt on sellest juttu töö viimases peatükis.

2.2 Pilooprojekt perevägivald vähendamiseks

Lähisuhtevägivald juhtumite puhul alustati detsembris 2017. aastal pilootprojektiga, mille eesmärgiks on perevägivald vähendamine, eemaldades ohu korral kodust vägivaldsete mitte ohvri. Projekt viidi läbi Pärnus detsembrist 2017 kuni märtsini 2018. Tegemist on Eestis uue lähenemisega perevägivald juhtumitele. Sotsiaalministeeriumi võrdsuspoliitika osakonna nõuniku sõnade kohaselt on perevägivald mitmetahuline probleem, millega tegelemine eeldab eri asutuste koostööd. Projekti ideeks on muuta üldsuse mõtteviisi, rõhutades, et lähisuhtevägivald puhul peab vastutuse võtma vägivaldsete mitte ohver. Pilooprojekti eesmärk on selgitada, kuidas tagada parim kaitse perevägivald kannatanutele ning kas selleks on vaja muuta Eestis kehtivat õiguslikku regulatsiooni või politsei, kohalike omavalitsuste, ohvriabi ja teiste organisatsioonide tööpraktikat.¹⁰⁶ Selline lähenemisviis on teistes riikides juba kasutusele võetud. Üheks esimeseks riigiks, kus võeti vastu eraldi perevägivald seadus, oli Austria aastal 1997.

¹⁰⁴ Vägivald ennetamise...(viide 2), lk 21.

¹⁰⁵ Vägivald ennetamise strateegia...(viide 101), lk 2,11.

¹⁰⁶ Pärnus katsetatakse uut lähenemist perevägivald vähendamisele. 04.12.2017. Arvutivõrgus: <https://www.siseministeerium.ee/et/uudised/parnus-katsetatakse-uu-lahenemist-perevagivald-vahendamisele> 01.03.2018.

Seadus lubab politseil eraldada vägivallatseja ja ohver nii, et kodust peab lahkuma vägivallatseja. Ohvri ja vägivallatseja lahutamine toimub kannatanu ütlustele või soovidele vaatamata. Politsei vajab vägivallatseja kodust eemaldamiseks vahendit ja selleks on nimetatud seadus. Seadust on täiendatud, nähes ohvrile ette 14 päevase kaitse ja seda ka ahistava jälitamise puhuks.¹⁰⁷ Austria eeskujul on perevägivalda seaduse vastuvõtmiseni jõudnud ka Saksamaa, Hispaania, Tšehhi, Sloveenia, Šveits, Holland jt riigid.¹⁰⁸

Pärnus 2017. aasta detsembrikuus käivitatud pilootprojekti algusest kuni 28. veebruarini oli politsei reageerinud kokku 114 lähisuhtevägivalda juhtumile. Neist 34 juhtumi puhul alustati kriminaalmenetlust ning 60 juhtumil on vägivallatseja sunnitud kodust lahkuma. Perevägivalda kasutanu kas peeti kahtlustatavana kinni, paigutati kainenema või ta lahkus sõprade, tuttavate või sugulaste juurde. Pärnu politseijaoskonna ennetus- ja menetlustalituse juhi Üllar Kütt'i sõnul kaalutakse lähtuvalt konkreetsest olukorrast ja asjaoludest, kas peetakse vägivalda kasutanud isik kahtlustatavana kinni või taotletakse talle viibimiskeeldu. Isikut saab kahtlustatavana kinni pidada kuni 48 tundi ning vajadusel on prokuröriil võimalus taotleda tema vahistamist. Kui vägivallatseja kinnipidamiseks ei ole alust, kuid on võimalik kehtestada viibimiskeeld, on tal võimalik leida omale ööbimiskoht tuttavate juures. Kui vägivallatsejal sellist võimalust pole, suunatakse ta sotsiaalpinnale. Olukorras, kus asjaolud ei võimalda kinnipidamist ega viibimiskeeldu, kaalutakse vägivallatseja kodust eemaldamist ja seda rakendatakse, kui seadus võimaldab. Kuigi vägivallatseja eraldamine kodust on lähisuhtevägivalda puhul uus lähenemine, pole seadused politsei jaoks muutunud, tegutsetakse pädevuse piires ning olulisim on ohvri turvalisus ja kohene abistamine. Politsei- ja piirivalveameti ennetuse ja süüteo menetluse büroo juhtivkorrakaitseametnik Nurmely Mitrahovitš selgitab, et vägivallatseja kodust distantseerimine ei ole omaette eesmärk. Oluline on kiire sekkumine, perevägivalda juhtumile terviklik lähenemine ning ohvri kaitse. Korrakaitse seaduse § 44 võimaldab politseil kehtestada viibimiskeeld, kui esineb isiku elu või tervist ähvardav vahetu oht. See tähendab, et vägivallatseja ei või viibida teatud isiku läheduses või teatud kohas. Mitrahovitši sõnul on praktikas vägivallatseja tihti ise

---

¹⁰⁷ I. Pettai jt (koost) (viide 17), lk 655.

¹⁰⁸ K.Ibrus. Austria parlamendi esimees: soovitan meie perevägivalda seadust ka Eestile. Eesti Päevaleht, 24.08.2009. – Arvutivõrgus: <http://epl.delfi.ee/news/eesti/austria-parlamendi-esimees-soovitan-meie-perevagivalda-seadust-ka-eestile?id=51176126> 01.03.2018.

olnud nõus kodust vabatahtlikult lahkuma või on vägivallatseja juba kuriteo toimepnanemise eesti kinni peetud.¹⁰⁹

Uurimaks pilootprojekti tulemuslikkust, pöördusin meili teel 17. aprillil sotsiaalministeeriumi nõuniku poole. Kuna projekt lõppes alles märtsis, on mõistetav, et tulemuste analüüsiga aprilli kuus veel tegeletakse. Nõuniku vastusest selgus, et avalikkusele tutvustatakse pilootprojekti kokkuvõtet 29. aprillil. Kuna vahepeal jõuab kätte magistriöö esitamise tähtaeg, ei ole Pärnus läbi viidud projekti tulemusi käesolevas töös võimalik kajastada.

---

¹⁰⁹ H. Rudi. Politsei jäi naisepeksjatele peavarju otsides hätta. 28.02.2018. – Arvutivõrgus: https://www.postimees.ee/4422485/politsei-jai-naisepeksjatele-peavarju-otsides-hatta?utm_source=pm&utm_medium=wallpost&utm_content=4422485&utm_campaign=fb_post 01.03.2018.

3. Kohtulahendite analüüs ja kriminaalhooldajate seas läbi viidud küsitlus

3.1 Uurimismeetod ja valim

Magistritöö uurimuslik osa koosneb kohtupraktika analüüsist ning kriminaalhooldusametnike seas läbiviidud küsitlusest (küsitlus lisatud koos vastustega magistriööle - Lisa 1). Autori eesmärgiks oli selgitada, kui paljud 2017. aastal jõustunud kohtuotsused kohustasid KarS § 121 lg 2 p 2 alusel perevägivallas süüdimõistetuid osalema mõnes sotsiaalprogrammis ning kuidas toimub töö perevägivallatsetajega kriminaalhooldusametnike seisukohast lähtudes.

Magistritöös empiirilise poole eesmärkide saavutamiseks kasutasin kvantitatiivset meetodit, analüüsides kohtupraktikat ning kogudes internetis koostatud küsimustikuga vastuseid kriminaalhooldusametnikelt.

Magistritöö üheks eesmärgiks on uurida, kui palju puutuvad kriminaalhooldusametnikud oma igapäevatoös kokku perevägivallaga, kuidas hindavad nad enda pädevust selles valdkonnas tegutsemisel, kuidas on kriminaalhooldusametnikud meelestatud kriminaalhoolduse suhtes ning kas perevägivallatsetajatele suunatud kriminaalhooldus täidab oma eesmärgi. Selle välja selgitamiseks koostas autor internetis Google Forms keskkonnas küsimustiku, mille edastamiseks vastajatele pöördusin esmalt meilitsi justiitsministeeriumi nõuniku poole ja palusin küsimustiku edastada kriminaalhooldajatele. Kuna esimese pöördumise tulemusena vastasid küsimustikule vaid üksikud kriminaalhooldajad, pöördusin teisel korral otse vanglate kriminaalhooldusosakondade juhatajate poole palvega internetis koostatud küsimustik edasi saata nende kriminaalhooldusosakonnas töötavatele kriminaalhooldajatele.

Pöördusin esmalt justiitsministeeriumi poole, kuna kriminaalhooldussüsteem paikneb küll vanglate struktuuris, kuid kogu see süsteem allub justiitsministeeriumile ning neil peaks olema ülevaade kõikidest kriminaalhooldusametnikest koos kontaktandmetega.

Pöördumisel justiitsministeeriumi nõuniku poole palusin lisaks kriminaalhooldajatele küsimustiku edastamisele võimalusel vastata ka mõnedele täiendavatele statistilistele küsimustele (küsimused leiab käesoleva töö lisast nr 2). Esmalt oli eesmärgiks välja selgitada, kui palju on hetkel Eestis tegutsevaid kriminaalhooldusametnikke ning kriminaalhooldusabilisi, selleks et saada ülevaade, kui suur on võimalik küsitlusele vastajate arv kokku. Justiitsministeeriumi nõuniku vastusest

selgus, et hetkel kättesaadavad andmed on seisuga 31. detsember 2016. a. Neil andmetel on kokku 162 kriminaalhooldusametnikku ning ühtegi vabatahtlikku ehk kriminaalhooldusabilist Eestis ei tegutse. Kuna osakondade struktuuri ei ole pärast nimetatud kuupäeva muudetud, pole ka andmetes suures plaanis muutust toimunud, kuid kriminaalhooldajate arv võib erineda sõltuvalt kohtade täitmisest.

Vanglateenistuse kodulehel on toodud töötajaskond arvudes, mille andmetel töötab kriminaalhoolduses kokku 187,5 inimest. Aga see hõlmab ka teisi ametnikke, kes töötavad kriminaalhooldusosakonnas peale kriminaalhooldajate, näiteks referendid jne.¹¹⁰

Kuna autor ise küsimustikku otse vastajatele ei edastanud, ei ole võimalik kontrollida, mitme kriminaalhooldusametnikuni see reaalselt jõudis. Kokku vastas internetis koostatud küsimustikule 13 kriminaalhooldajat. Küsimustikule vastajate arvu mõjutab oluliselt vastamise vabatahtlikkus. Autor pöördus kahel korral erinevate ametnike poole, et saada võimalikult suur vastajate hulk. Ka justiitministeeriumi nõuniku vastusest peegeldus, et kuna küsitlustele vastamine ei ole osa ametnike põhitööst, pole neil kohustust minu koostatud küsimustikule vastata. Seetõttu ei saa tagada soovitud valimi suurust. Saadud vastuste arv ei anna küll üksikasjalikku ülevaadet kriminaalhooldajate tööst perevägivallatsejatega, kuid siiski on tegemist arvestatava arvu inimestega, kes panustavad kriminaalhooldussüsteemi toimimisse.

Vastanutest 12 kriminaalhooldajat on naissoost ning küsimustikule vastas üks meessoost ametnik. Küsimustikule vastanud kriminaalhooldajad töötavad erinevates piirkondades. Kolm kriminaalhooldusametnikku töötab Harjumaal, kaks Valgamaa ja Tartu Vangla Kriminaalhooldusosakonnas ning vastanute seas on ka Jõgeva esinduses, Pärnus, Põlva- ja Võrumaal, Tallinnas, Viru vanglas ja Virumaal tegutsevad kriminaalhooldajad. See tähendab, et vastajaid on nii suurematest keskustest kui ka väiksematest piirkondadest.

Teine analüütiline osa magistritööst seisneb kohtupraktika analüüsimises. Käesolevas magistritöös analüüsitavad kohtulahendid on Riigi Teatajas avaldatud ajavahemikus 01.01.2017-31.12.2017 ja otsitavaks märksõnaks on KarS § 121 lg 2 p 2, mis reguleerib teise isiku kehalist väärkohtlemist, kui see on toime pandud lähi- või sõltuvussuhtes. Eesmärgiks on tuvastada kohtuotsused, kus isik on süüdimõistetud teise inimese tervise kahjustamise eest, samuti valu tekitava kehalise väärkohtlemise eest, kui see tegu on toime pandud lähi- või sõltuvussuhtes ning

---

¹¹⁰ Vanglateenistuse ametikohtade arv. Vanglateenistuse koduleht. – Arvutivõrgus: <http://www.vangla.ee/et/uudised-ja-arvud/vanglateenistuse-ametikohtade-arv> 19.04.2018.

kohus on määranud süüdimõistetud isikule osaleda sotsiaalprogrammis. Kohtulahendite analüüsi peatükis võrdlen oma tulemusi ka 2017. aasta ametliku kuritegevuse statistikaga, kus on toodud üldisemad andmed võrreldes käesoleva töö analüüsiga.

Riigi Teatajas teostatud otsingu tulemuseks oli 647 erinevat lahendit, mis sisaldasid tekstis märksõna KarS § 121 lg 2 p 2. Need kõik ei olnud aga eesmärgiks olnud otsinguks sobilikud. Kuna kõik lahendid antud töö eesmärgiga kokku ei sobinud, eraldas autor esmalt lahendid, kus kohus oli süüdistatava mõistnud süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 alusel ning lisaks sellele kohaldanud KarS §-st 75 tulenevat käitumiskontrolli. Selle tulemusena eraldas kõikidest 647-st otsingu tulemusena leitud kohtulahendist 260 lahendit. Järgmiseks eesmärgiks oli kõigi käitumiskontrolli sisaldavate lahendite hulgast eraldada need, kus kohus, arvestades kuriteo toimepanemise asjaolusid ning toimepanijat, määras süüdimõistetule otsuse resolutsioonis KarS § 75 lg 2 p-st 8 tulenevalt kohustuse osaleda sotsiaalprogrammis. 260-st lahendist 120 olid sellised, kus kohus oli lisaks käitumiskontrollile suunanud süüdimõistetut sotsiaalprogrammi.

3.2 Küsimustiku koostamine

Internetis koostatud küsimustik oli vastajate jaoks vabatahtlik ning anonüümne. Laekunud vastuseid kasutab autor vaid käesoleva magistritöö kirjutamisel. Koostades kriminaalhooldajatele suunatud küsimustikku oli autori eesmärk muuta vastajatele see võimalikult lihtsaks, samas andes ka võimaluse enda seisukohti avaldada. Paljudel küsimustel olid ette antud vastusevariandid ning lisaks said kriminaalhooldajad lisada omapoolse vastuse või kommentaari.

Küsimustiku eesmärgiks oli saada ülevaade, kui paljud kriminaalhooldusametnikud puutuvad oma igapäevatöös kokku perevägivallaga, seega ootas autor vastama ka isikuid, kes oma töös pole perevägivallaga kokku puutunud. Selleks jätsin võimaluse jätta vastamata küsimustele, mis puudutasid konkreetsemalt perevägivallatsejatega tegelemist.

Küsimustik koosnes kokku 15 küsimusest, millest esimese kolme eesmärk oli saada ülevaade vastaja soost, tööpiirkonnast ning tööstaažist. Nende andmete põhjal on võimalik luua seoseid ametnike kogemuse ning pädevuse vahel. Neljas küsimus eristas vastajate hulgast need, kes oma töös perevägivallaga kokku ei ole puutunud ehk kas tema hooldusaluste seas on hetkel või on varasemalt olnud isikuid, kes on perevägivallas süüdi mõistetud. Esimesele neljale küsimusele vastamine oli kohustuslik.

Järgnevad küsimused puudutasid konkreetsemalt kriminaalhooldust, mis on suunatud perevägivallatsetele. Palusin vastajatel selgitada, mis on nende arusaamade kohaselt kriminaalhoolduse eesmärk ning kuidas seda saavutada. Lisaks sellele uurisin kas ja kuidas erineb töö perevägivallatsetega võrreldes teiste kurjategijatega.

Küsimustiku järgmine osa keskendus kriminaalhooldaja enda pädevusele perevägivallatsetega tegelemisel. Selleks küsisin esmalt, tuues erinevad vastusevariandid, kas hooldaja on läbinud perevägivallatsetega tegelemiseks spetsiaalseid koolitusi või kursusi. Seejärel palusin ametnikel hinnata enda pädevust perevägivallatsetega töötamisel, tuues taaskord erinevad vastusevariandid. Kui vastaja tunneb et, vajab täiendavat väljaõpet, palusin välja tuua teemad, milles ta ei tunne end kindlalt.

Küsimustikus soovisin saada kriminaalhooldajate arvamust sobivate sotsiaalprogrammide olemasolu kohta, mis on mõeldud perevägivallatsetele ning hinnangut hooldusaluste suhtumisest kriminaalhooldusesse. Uurisin ka raskuste kohta perevägivallatsetega tegelemisel ning peamiste riskitegurite kohta. Lõpetuseks palusin vastajal hinnata kriminaalhooldussüsteemi üldisemalt, reageerides minu esitatud erinevatele väidetele.

3.3 Kohtulahendite analüüs

Eelmise aasta kohtupraktika analüüsi eesmärgiks on tuvastada, kui paljudel perevägivallaga seotud juhtudel suunas kohus perevägivallatsete sotsiaalprogrammi. Sotsiaalprogrammid tegelevad perevägivallatsete riskide maandamisega ning nende väärtushinnangute ja hoiakute muutmise, et vägivallatsete saaks aru toime pandud teost ning ei kordaks seda enam tulevikus. Sobivate lahendite leidmiseks kasutasin Riigi Teataja kohtulahendite otsingut märksõnaga KarS § 121 lg 2 p 2. Kuna käesoleval hetkel ei kehti Eestis seadust, mis reguleeriks perevägivalda või sisustaks seda mõistet, kasutasin kohtulahendite otsimiseks karistusseadustiku §-i 121 lg 2 p 2, mis reguleerib teise isiku kehalist väärkohtlemist, kui see on toime pandud lähi- või sõltuvussuhtes. See on pärast karistusseadustiku revisjoni, mil lisati sättele kvalifitseeriv asjaolu, lähim paragrahv, mis kirjeldab perevägivalla situatsiooni. Lisaks kehalise väärkohtlemise paragrahvile on karistusseadustikus veel sätteid (§ 118, §120, § 141-146), milles nimetatud asjaolude toimepanemisel on võimalik karistada isikut perevägivallana mõistetava teo eest, kuid kohtupraktika analüüsiks on autori arvates KarS § 121 lg 2 p 2 antud kontekstis sobivaim.

Kui vaadata kuritegevuse üldist statistikat, mõistetakse perevägivallakuritegedena karistusseadustikus loetletud isikuvastased süüteod, v.a surnuvastased süüteod, röövimine ning avaliku korra rikkumine, kui need on toime pandud praeguste või endiste abikaasade, elukaaslaste või partnerite vahel. Ametliku justiitsministeeriumi kuritegevuse statistika andmetel registreeriti 2017. aastal Eestis kokku 2632 perevägivallakuritegu, mis oli 385 võrra vähem kui 2016. aastal, kusjuures see ei pruugi sisaldada kõiki registreeritud perevägivalda juhtumeid, kuna analüüsi koostajad otsisid vägivallaepisoodide sisust perevägivalda kuritegusid märksõnade abil.¹¹¹ Käesolevas töös on kasutatud sarnast märksõnal põhinevat otsingut nagu eelpool mainitud kuritegevuse ametliku statistika kogumisel, leidmaks valimi jaoks sobivad lahendid.

Kuritegevuse statistika põhjal moodustas suurima osa perevägivallakuritegedest ehk 86% eelmisel aastal kehaline väärkohtlemine (Kars § 121). Kõigist kehalise väärkohtlemise kuritegedest moodustasid ligi poole perevägivaldaga seotud kuriteod.¹¹² See fakt ajendas ka käesoleva töö autorit kasutama kohtupraktika analüüsi valimi leidmiseks sama paragrahvi koos kvalifitseeriva asjaoluga, mis sisaldub lõikes kaks.

Riigi Teatajas teostatud otsingu tulemuseks oli 647 erinevat lahendit, mis sisaldasid tekstis märksõna KarS § 121 lg 2 p 2. Paljud kohtuotsused sisaldasid näiteks märksõna, kuna lahendis iseloomustatakse süüdistatava eelnevat karistusajalugu, kuid konkreetse lahendi alusel mõisteti isik süüdi muu paragrahvi alusel. Otsingu tulemustest oli suur osa kohtulahendeid, mis puudutasid kriminaalhooldusametnike ettekandeid kohtunikule, mis sisaldasid erinevaid ettepanekuid seoses kriminaalhooldusalusega, näiteks vangistuse täidepööramine, katseaja või kriminaalhoolduse pikendamine, enne tähtaega vanglast vabastamine jms.

Läbi töötatud kohtulahendite seas oli ka märksõnaks olevat paragrahvi sisaldavaid kriminaalmenetluse lõpetamise määruseid ning ette tuli ka üks abielu lahutamine kohtuotsuse alusel, kus üheks lahutust mõjutavaks asjaoluks oli mehe poolt toime pandud kehaline väärkohtlemine. Palju oli kohtulahendeid, kus mõisteti süüdistatav KarS § 121 lg 2 p 2 alusel süüdi, kuid karistuseks määrati rahaline karistus ehk katseaja ning käitumiskontrolli kohaldamine ei tule sel juhul kõne alla. Järelikult ei sobinud ka need lahendid analüüsi eesmärgiks oleva kohtupraktika hulka.

---

¹¹¹ K. Tamm. S. Solodov, lk 40.

¹¹² K. Tamm. S. Solodov, lk 41, 55.

Kõikidest 647-st otsingu tulemusena leitud kohtulahendist eraldas autor 260 lahendit, mis sisaldasid otsingu eesmärgiks olnud perevägivaldaja süüdimõistmist kehalise väärkohtlemise eest lähisuhtes ning kohtu poolt kohaldatud käitumiskontrolli. Käitumiskontroll tuleb kõne alla juhul, kui kohus karistab süüdistatavat vangistusega ja määrab katseaja, mille jooksul ei tohi kohtualune ühtegi uut kuritegu toime panna. Kui süüdimõistetud ei pane talle kohtu poolt määratud katseajal toime uut kuritegu ning täidab käitumiskontrolli ajaks pandud kohustusi, ei pöörata vangistust täielikult täitmisele. Kriminaalhooldusele saab süüdimõistetuid määrata mitmel alusel, näiteks vangistuse asendamine käitumiskontrolliga, üldkasuliku töö määramine, vanglast tingimisi enne tähtaega vabastamine ja osaline vangistus koos käitumiskontrolliga. Analüüsitud 260 lahendi hulgas, kus isikule määrati käitumiskontroll, oli kõige levinum kriminaalhooldusele määramise vahend vangistuse asendamine käitumiskontrolliga.

Kõigis 260-s lahendis määras kohus süüdimõistetule katseajaks käitumiskontrolli. See tähendab, et kurjategija peab järgima § 75 lõigetes 1-6 toodud kohustusi. Kõik kriminaalhooldusalused peavad elama kohtu määratud alalises elukohas, ilmuma määratud aegadel kriminaalhooldusosakonda registreerimisele, alluma hooldaja kontrollile, esitama kriminaalhooldajale andmeid kohustuste täitmise ja elatusvahendite kohta, lahkudes elukohast kauemaks kui 15-ks päevaks saama eelneva loa ning vahetades elu-, töö- või õppimiskohta saama samuti eelneva loa kriminaalhooldusametnikult.

Sõltuvalt kuriteo toimepanemise asjaoludest ning süüdimõistetud isikust võib kohus lisaks kohustada süüdimõistetut heastama kuriteoga tekitatud kahju, hoiduma alkoholi ja narkootikumide tarvitamisest, mitte omama, kandma ja kasutama relva, otsima töökoha, omandama hariduse või eriala, alluma hooldusala poolt eelneva nõusoleku saanud ravile, täitma ülalpidamiskohustust, järgima kohtu poolt määratud keeldu teatud kohtades viibimise ja inimestega suhtlemise kohta ning osalema sotsiaalprogrammis.

2017. aasta kuritegevuse statistika põhjal puudutasid kõige levinumad kohustused, mis kohus käitumiskontrolliga määras, alkoholi ja narkootiliste ainete tarvitamise keeldu ning nimetatud meelemürkide tarvitamist muutvas sotsiaalprogrammis või sõltuvusravil osalemist.¹¹³ Isikule määratavates käitumiskontrolli kohustustes peegelduvad peamised riskitegurid, mille tõttu pannakse toime uusi õigusrikkumisi. Arvestades läbi töötatud 260 lahendit, saab järeldada, et ka nende seas olid kõige levinumad kohustused seotud alkoholi ja narkootiliste ainete tarvitamise

---

¹¹³ K.Tüllinen, lk 120.

keeluga või nende tarbimisega tegelevates sotsiaalprogrammides ning sõltuvusravil osalemisega. Seega jõudsin enda kohtupraktika analüüsiga samale järeldusele, mis kajastub ametlikus kuritegevuse aastaraamatus.

Palju oli läbi töötatud lahendite hulgas selliseid, kus süüdimõistetule määrati käitumiskontrolli ajaks kohustused, mis on sätestatud KarS § 75 lg-s 1 ning lisaks ka näiteks alkoholi või narkootiliste ainete tarvitamise keeld, kuid sotsiaalprogrammist osa võtma süüdimõistetut ei kohustatud. Samuti oli lahendeid, kus määrati süüdimõistetu kriminaalhooldusametniku järelvalve alla ning kohustati teda järgima käitumiskontrolli nõudeid, kuid sotsiaalprogrammi osalema ei suunatud. Need lahendid ei sobinud seega uurimuse lõpliku valimi hulka.

Eesti kohtupraktikas rakendati 2011. aasta kohtulahendite analüüsi põhjal perevägivallatsejate suunamist sotsiaalprogrammidesse vähe. Kohtuotsuste läbitöötamisel selgus, et 200-st isikust, kes olid süüdi mõistetud perevägivallakuriteos, määrati 20-le kohtu poolt kohustus osaleda sotsiaalprogrammis. Suurem osa nendest süüdimõistetutest olid tingimisi vabastatud vangistusest või vangistus oli asendatud üldkasuliku tööga.¹¹⁴ Kirjeldatud statistika ajendas magistrirühma autorit koguma andmeid eelmisel aastal (2017) jõustunud kohtulahendite pinnalt, et saada aimu, kas olukord on tänaseks päevaks muutunud.

Eelmise aasta kohta avaldatud kuritegevuse aastaraamatust nähtub, et kõikidest kriminaalhooldusalustest 1441 on suunatud kohtu poolt sotsiaalprogrammi.¹¹⁵ Käesolevas töös läbi viidud kohtulahendite analüüs eristab nimetatud 1441-st sotsiaalprogrammi suunatud kriminaalhooldusalustest need, kes on sinna suunatud perevägivalla kuriteo tõttu.

Viimase kohtulahendite eraldamise tulemusena jäi 260-st lahendist alles 120. Need olid lahendid, kus kohus oli lisaks käitumiskontrollile suunanud süüdimõistetu sotsiaalprogrammi. See tähendab, et ca 46% juhtudel otsustab kohus sotsiaalprogrammi kasuks. Arvestades eelnevalt toodud 2011. aastast pärit statistikat, on olukord muutunud. Ligi pooled perevägivallatsejad suunatakse sekkumisprogrammi, millest võib järeldada, et programmide tegevuses nähakse inimese käitumise muutumisele positiivset mõju ning kohtud on viimastel aastatel oma praktikat selles osas muutnud. Kui vaadata eelmise aasta ametlikku statistikat, mis hõlmas kõiki kriminaalhooldusaluseid ja nende suunamist sotsiaalprogrammi, saab minu läbi viidud uuringu põhjal teha järeldusi nende perevägivalajuhtumite kohta, mis hõlmasid kehalist väärkohtlemist.

---

¹¹⁴ Perevägivalla kuriteos...(viide 93), lk 1.

¹¹⁵ K.Tüllinen, lk 120.

Võrdluse tulemusena võib öelda, et ca 8,3% kõigist kriminaalhooldusalustest, kes suunati sotsiaalprogrammi, moodustavad need, kes on toime pannud KarS § 121 lg 2 p-s 2 nimetatud kuriteo.

Sotsiaalprogrammis osalemise kohustuse paneb süüdimõistetule kohus, kuid kohtulahenditest selgub, et konkreetse programmi valib vägivallatsejale kriminaalhooldaja. Kui enamikus lahendites oli resolutsiooni sõnastuses kirjas "osalema sotsiaalprogrammis", siis kahel juhul oli kohus täpsustanud, millise suunitlusega programmis osamine on kohustuslik. Mõlemal juhul oli kirjas, et süüdistatav on kohustatud osalema kriminaalhooldaja poolt valitud vägivalda soosivate hoiakute muutmise suunitlusega sotsiaalprogrammides ning ühe puhul ka lisatud sotsiaalsete oskuste arendamise aspekt.

Lahendite hulgast eristus üks kohtumäärus, kus kriminaalhooldusametniku ettekande alusel pikendati süüdimõistetud isiku katseaega ja määrati täiendav kohustus osaleda sotsiaalprogrammis "Õige hetk". See oli ainuke lahend, kus oli konkreetne sotsiaalprogramm mainitud. Samuti eristus lahend, kus kriminaalhooldusametniku ettekanne rahuldati ja kergendati vägivallatseja lisakohustust osaleda sotsiaalprogrammis, kohustades süüdimõistetut osalema struktureeritud vestlustes, mis käsitlevad viha juhtimise teemasid.

Kuna suur osa perevägivaldajuhtumeid olid seotud alkoholiga ja kohus pani lisaks sotsiaalprogrammis osalemisele alkoholi vältimise kohustuse, võib sotsiaalprogrammis osalemise all olla mõeldud ka sõltuvusega seotud programmis osamine. Nt lahend 1-17-8356, kus isikut karistati nii kehalise väärkohtlemise eest kui ka mootorsõiduki juhtimise eest joobes seisundis ning kohus määras osalemise sotsiaalprogrammis, täpsustusega, et soovitavalt kas liiklusohutusosalane või sõltlastele mõeldud programm.

Kuritegevuse statistikast nähtub, et kõikidest eelmisel aastal toime pandud perevägivalda kuritegudest oli vägivallatsejaks 86% juhtudel mees ning kõige sagedasem väärkohtleja pereliikmetest isa või kasuisa ja seda 80% juhtudest. Kuuel juhtumil kasutas vägivalda vend, mõned juhtumid olid ka sellised, kus vägivallatseja oli vanaisa või muu sugulane. Suurema osa perevägivaldaga seotud juhtumitest moodustab vägivald, mis on suunatud praeguste või endiste elukaaslaste või abikaasade vastu. 15% juhtumitel esines kasuvanemate vägivalda laste või kasulaste vastu ning vastupidist ehk vanemate vastu esines 9% juhtumitest, seejuures suuremal

osal juhtudest kasutas vägivalda poeg oma ema vastu. Vendade ja õdede vahelist vägivalda esines 3% juhtudest, kus enamasti kasutas vägivalda vend õe vastu.¹¹⁶

Käesoleva töö käigus läbi viidud analüüsisis kõigist 120-st eelmisel aastal jõustunud lahendist, milles mõisteti isik süüdi perevägivallas ning suunati sotsiaalprogrammi, oli 7 juhul tegemist naissoost kurjategijaga. See tähendab, et ca 5,8% juhtudel pandi lähisuhte vägivallategu toime kas naise või ema poolt. 94,2% perevägivallatsejatest olid eelmisel aastal mehed. See kinnitab levinud arusaama, et reeglina on perevägivalla ohvrid naised ning ühtib ka kuritegude eelmise aasta ametliku statistikaga.

Statistika kohaselt olid kõigist perevägivalla all kannatanutest 79% naised ning 18% mehed, ülejäänud 3% juhtudel olid ohvrid eri soost. Politsei hinnangul oli vähemalt kolmandikul perevägivalla juhtudel pealtnägijaks või kannatanuks laps. Nimetatud juhtudel oli suures osas vägivallatsejaks (kasu)isa või (kasu)ema. Oli ka juhtumeid, kus lisaks vanemale kasutas lapse vastu vägivalda mitu pereliiget, näiteks lõi ka vend peretütart.¹¹⁷ Töötades läbi suure hulga erinevaid eelmise aasta kohtulahendeid jäi ka töö autorile silma, et väärkoheldud isikuteks olid eelkõige kas praegune või endine elukaaslane või abikaasa, aga vägivalda tarvitati ka ema, õe, poja, tütre ning ühel juhul ka vanaisa peal.

Kuritegevuse ametlik statistika eristab kriminaalhooldusaluste seas olevaid inimesi ka nende kodakondsuse põhjal. Käesoleva magistr töö valimi seas olnud lahendite põhjal ei ole võimalik täpset protsenti välja tuua, kui paljud süüdimõistetud olid eesti kodanikud ja kui paljud muu kodakondsusega, kuna kõik lahendid ei sisaldanud süüdimõistetava kohta seda infot. Küll aga jäi autorile lahendeid läbi töötades silma, et suurel osal süüdistatavatel, kellel olid isikuandmed märgitud, oli emakeeleks vene keel.

Analüüsisdes otsingu tulemusena leitud kohtulahendeid, võib öelda, et suur osa süüdistatavaid olid eelnevalt erinevate kuri- või väärtegude eest karistatud. Kui vaadata konkreetselt 120 lahendit, mis vastasid otsingu eesmärgiks olnud kriteeriumitele, mõisteti 81 juhul kohtualune süüdi Kars § 121 lg 2 p 2 ja 3 alusel. Punkt 3 on kehalise väärkohtlemise paragrahvi puhul kvalifitseeriv asjaolu ja annab aluse karistamiseks, kui nimetatud tegu on toime pandud korduvalt. Järelikult on ca 63% analüüsitud eelmise aasta juhtumitest tegemist perevägivallatsejaga, kes ei väärkohtle temaga lähisuhtes olevat isikut esimest korda. Antud fakt annab kinnitust sellele, et tavaliselt ei

---

¹¹⁶ K. Tamm. S Solodov, lk 42.

¹¹⁷ K.Tamm. S. Solodov, lk 42-43.

jõua perevägivald teod karistamiseni esimese episoodi toimumisel, vaid alles siis, kui see leiab aset juba korduvalt. Põhjus võib peituda kas ohvrites, kes ei julge pöörduda õiguskaitseasutuste poole või pole sellest teavitanud intsidenti pealtnäinud isikud.

Kohtulahendite põhjal on võimalik võrrelda ka vangistuse pikkust, mis kohus süüdimõistetutele määrab kehalise väärkohtlemise eest. Vangistuse pikkus sõltub konkreetse juhtumi asjaoludest ning kuriteo korda saatnud isikust. Analüüsitud 120-st juhtumist määras kohus kõige lühemaks vangistuse ajaks 2 kuud ning kõige pikem määratud vangistuse aeg oli 3 aastat. Kuna lõpliku karistuse määramisel arvestatakse konkreetset süüdimõistetut, tema kehtivaid karistusi, eelvangistuses viibitud aega, lisaks perevägivallateole ka teisi kuritegusid jms, ei ole see tavaliselt isikule määratava karistuse lõplik pikkus. Samuti ei saadeta reeglina kurjategijat kohe vanglasse, vaid talle määratakse katseaeg, mille läbimisel ilma uut kuritegu toime panemata ei pöörata teatud osa määratud karistusest täitmisele. Analüüsist võib järeldada, et lähedase inimese kehalise väärkohtlemise karistused varieeruvad paarist kuust kuni paari aastani, sõltuvalt juhtumist. Keskmine karistus, mis määrati § 121 lg 2 p 2 puhul jäi kuue kuu ja ühe aasta vahele.

Käesoleva magistritöö lisas 3 on toodud kõik nimetatud 120 lahendit, mis vastasid eesmärgiks olnud otsingule. Tabelis on 8 lahendit, mis on tähistatud tärniga, kuna need ei ole tavapärased kohtuotsused. Tegemist on kohtumäärustega, kus kohus on kriminaalhooldusametniku ettekande alusel otsustanud süüdimõistetud isiku vabastada täitmisele pööratud karistuse kandmisest tingimisi enne tähtaega ja sellega seoses määranud kurjategija kriminaalhooldaja järelevalve alla või allutanud käitumiskontrolli nõuetele ning suunanud ta sotsiaalprogrammi. Need on juhtumid, kus süüdimõistetud on karistust kandes käitunud eeskujulikult ning tänu sellele vabastatakse ta tingimisi vangistusest ja määratakse kriminaalhooldaja kontrolli alla.

Kui lugeda erinevate kohtunike otsuseid eelmisel aastal, võib üldistatult öelda, et sotsiaalprogrammidesse suunamisel konkreetseid programme ega teemat otsuses välja ei tooda, vaid see jäetakse süüdimõistetud kriminaalhooldusametniku otsustada. Valdavatel juhtudel lahenditest määratakse üheks kohustuseks käitumiskontrolli ajal hoiduma alkoholi tarbimisest. Mõningad lahendid sisaldasid konkreetseid suunamisi alkoholi tarvitamisega tegelevatesse programmidesse ning ravile. Kohtusse jõudnud perevägivald juhtumid annavad kinnitust alkoholiga seotud probleemidele ühiskonnas. Reeglina tekivad tülid kas pereliikmete ühise alkoholi tarvitamise käigus või on vägivaldlatseja üksi tarvitanud alkoholi, mis on muutnud ta vägivaldseks. Võib isegi öelda, et see on peamine riskitegur perevägivallast rääkides.

Käesolevas peatükis käsitletud kohtulahendite analüüs andis ülevaate 2017. aastal jõustunud kohtulahenditest, kus isikud mõisteti süüdi perevägivalla kuriteos KarS § 121 lg 2 p 2 alusel. On olemas ülevaateid ja statistilisi andmeid, mis käsitlevad kõiki kriminaalhooldusaluseid, kuid seejuures ei eristada eraldi kurjategijaid nende toime pandud kuritegude kaupa.

3.4 Statistilised küsimused ning kriminaalhooldajate seas läbi viidud küsitlus

Nagu käesoleva magistritöö kolmanda osa alapeatükist, mis kirjeldab uurimistöö meetodeid ja valimeid selgub, pöördusin statistiliste andmete saamiseks justiitsministeeriumi nõuniku poole. Kuna töö keskendub eelkõige perevägivallas süüdi mõistetud kurjategijatele, oli autori soov saada infot, kui palju Eestis hetkel olevatest kriminaalhooldusalustest on perevägivallatsejad. Kriminaalhooldust puudutavast statistikast selgub, et 2017. aastal oli Eestis kokku 4392 kriminaalhooldusalust,¹¹⁸ kuid ei ole andmeid, palju nendest on kriminaalhooldusele määratud perevägivalla tõttu. See annaks laiema pildi, kui suur osakaal kriminaalhooldusele suunatud süüdimõistetutest on perevägivallaga seotud ehk kui suur probleem see meie ühiskonnas on.

Justiitsministeerium aga sellist statistikat ei kogu, kuid küsimusele vastaja ei välistatud, et selline statistika kajastub kriminaalpoliitika aastaraamatutes. Kriminaalpoliitika kodulehel on kättesaadavad Eestis kuritegevuse aastaraamatud ning viimastes aastaraamatutes (2017. ja 2016. aasta) selline info ei kajastu. Küll aga eristatakse vangistust puudutavas peatükis vanglas viibinud süüdimõistetute kuritegusid liikide kaupa. Eelmisel aasta lõpus näiteks oli vanglas 130 vägivallateo, 107 seksuaalkuriteo, 85 tervist kahjustava kuriteo ning 11 perekonna ja alaealise vastase kuriteo eest süüdimõistetut.¹¹⁹ Kõik eelnimetatud kuriteod ei ole kindlasti perevägivalla juhtumid, kuid kuna eraldi selle kohta käivat statistikat pole, annab see ülevaate kuriteoliikidest, mis tõenäoliselt sisaldavad endas perevägivalla episoode.

Nagu statistikaga, mis puudutab perevägivallatsejate arvu kriminaalhooldusaluste seas, on seis ka korduvkuritegevusega. Uurisin, kas justiitsministeeriumi nõunikule on teada, kui palju kriminaalhooldusalustest on korduvkurjategijad. Sarnaselt eelmisele küsimusele, suunati mind kriminaalpoliitika lehele. Vaadates eelmise aasta kuritegevuse aastaraamatut, on välja toodud info vangis viibivate isikute vangistuse korduvuse kohta. Statistikast selgub, et korduvuse puhul arvestatakse ka varasemaid vahistamisi ja areste, mitte ainult süüdimõistetuna vangistuse

---

¹¹⁸ K. Tüllinen, lk 116-117.

¹¹⁹ K. Tüllinen, lk 110.

kandmist. 2017. aastal oli näiteks teist korda vangis 17% kinnipeetavatest ning 11 korda ja enam on vangis olnud 5% kurjategijatest.¹²⁰

Perevägivallast rääkides tuleb reeglina tõdeda, et ohvriteks on enamikul juhtudel naissoost isikud. Et saada kinnitust sellele faktile, küsisin justiitsministeeriumi esindajalt, kas neil on andmeid, kui paljud kriminaalhooldusalustest perevägivallatsetest on mehed ja kui paljud naised. Ministeeriumi andmetel on ca 10% kõikidest kriminaalhooldusalustest naised ning tõenäosus on suur, et samasugune proportsioon on valdav ka perevägivalla kasutamise osas. Sellest saab järeldada, et konkreetset statistikat nimetatud küsimuse üle ei peeta, kuid vastus kinnitas levinud tõdemust, et valdav osa perevägivalla kuriteo toimepanijatest on meessoost isikud.

Järgmine küsimus puudutas kriminaalhooldust ja selle edukat läbimist. Kriminaalhoolduse eduka läbimise eelduseks on käitumiskontrolli kohustuste täitmine ja kui isikule on määratud täiendavad kohustused, siis ka nendest kinni pidamine. Justiitsministeeriumi käsutuses oleva 2016. aastast pärinevate andmete põhjal läbib 71,3% kriminaalhooldusalustest kriminaalhoolduse positiivselt.

Viimane küsimus, mille justiitsministeeriumi nõunikule esitasin, puudutas sotsiaalprogramme. Eelkõige oli soov saada infot, kui palju perevägivallatsetest kriminaalhooldusaluseid on suunatud erinevatesse programmidesse ja kuivõrd tulemuslikud need on olnud. Saadud vastuse kohaselt on kõik perevägivaldsed isikud, kes määratakse käitumiskontrollile, justiitsministeeriumi kohtlemismudeli alusel vähemalt kõrgohtlikud ning neile kohaldatakse sekkumistegevusi. Enamikul juhtudel suunatakse isikud sotsiaalprogrammidesse. Erandlikud juhud on üldkasulikule tööle mõistetud isikud, kelle puhul sekkumisse ei suunata, kui just kohus pole isikule määranud sotsiaalprogrammide osalemise, vaid põhikohustus on kohtu poolt määratud tundide sooritamine. Vanglateenistuses kasutatakse programme, mis on kas sisse ostetud või tõenduspõhisusel koostatud, see tähendab, et sekkumine ja selle efektiivsus peab olema eelnevalt tõendatud. Tänapäevani ei ole Eestis kasutusel olevate programmide tõhusust kohapeal mõõdetud.

Järgnevalt analüüsin kriminaalhooldusametnike seas läbi viidud küsitlust ja saadud vastuseid. Kriminaalhooldajatele suunatud küsimustikule vastasid väga erineva tööstaaziga ametnikud. Kõige pikema tööstaaziga ametnik on töötanud 18 aastat, järgnevad 9,5- ja 9- aastase staažiga kriminaalhooldajad. Samuti on vastanute seas 7-, 6- ja 5- aastase kogemusega töötajaid. Kaks

---

¹²⁰ K. Tüllinen, lk 108.

ametnikku on töötanud 3 aastat, üks 2,5 aastat ning üks ametnik ühe aasta. Kõige väiksema tööstaažiga vastanud on töötanud 8 kuud, 5 kuud ja 1 kuu.

Kõikide küsimustikule vastanud kriminaalhooldajate seas oli üks ametnik, kelle kriminaalhooldusaluste hulgas ei ole hetkel ega ole kunagi olnud perevägivallas süüdi mõistetud isikuid. Ülejäänud ehk 92% vastanutest on oma töös kokku puutunud perevägivallatsejatega või tegelevad nendega igapäevaselt. Küsimustikule olid oodatud vastama ka kriminaalhooldusametnikud, kes ei puutu oma töös kokku perevägivallatsejatega. Selleks oli võimalus oma vastused selle küsimuse juures salvestada, jättes ülejäänud küsimustele vastamata. Eesmärgiks oli saada ülevaade, kui palju perevägivallatsejaid on küsitluses osalenud kriminaalhooldusametnike järelevalve alla määratud. Kuna küsimustikule vastasid ka väga väikese tööstaažiga ametnikud ja seetõttu pole üks vastaja perevägivallaga kokku puutunud, võib vastuste põhjal järeldada, et suurel osal kui mitte kõigil kriminaalhooldusametnikel tuleb tegeleda perevägivallatsejatega. Töö autor pole küll kursis kriminaalhooldusametnike tööjaotusega kriminaalhooldusosakondades ning sellega, kas ameti siseselt toimub ka spetsialiseerumine teatud valdkondadesse, mistõttu ei ole pädev seda aspekti kommenteerima.

Järgmine küsimus puudutas perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhoolduse eesmärki. Kriminaalhoolduse eesmärk on küll kriminaalhooldusseaduses reguleeritud, kuid küsimus sai püstitatud, selgitamaks, kuidas igapäevaselt kriminaalhooldusega tegelevad inimesed näevad oma töö eesmärki ja kuidas on seda võimalik saavutada.

Kuna küsitlusele vastanutest üks ametnik ei olnud perevägivallatsejatega kokku puutunud, vastas sellele küsimusele kokku 12 inimest. Vastustest nähtub, et perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhoolduse eesmärk on mõjutada ja motiveerida isikut muutustele ja seaduskuulekale elule, samuti ennetada ja hoida ära uusi perevägivalla juhtumeid. Üks vastanu hindab kriminaalhoolduse eesmärgiks, et katseaja jooksul ei paneks vägivallatseja toime uut perevägivalla kuritegu. Eesmärgiks on tegeleda kriminaalhooldusaluste arendamist vajavate valdkondadega, mis on perevägivallatsejate puhul üldjuhul sarnased: toimetulek konfliktide- ja emotsioonidega, probleemide lahendamise oskus, impulsiivsus ning teiste seisukohtadega arvestamine.

Oluline on ka nõustada vägivallatsejat, leidmaks võimalusi rahumeelseks pereeluks. Kriminaalhooldajate sõnul on eesmärgiks veel uue kuriteo toimepanemise riskide maandamine, uutest tegudest hoidumine, intensiivne järelevalve, arusaama sisendamine, et vägivald ei ole

lahendus ning et vägivallatseja mõistaks oma tegude tagajärgi. Suurem eesmärk on kindlasti perevägivalla vähendamine ning teadvustamine, et vägivallatseja käitumine on vale ja suunata hooldusalust probleemidele muid lahendusvõimalusi otsima. Viimasena on kriminaalhoolduse eesmärgiks selgitada riskihindamise käigus välja vägivaldse käitumise soodustegurid, planeerida vastavad tegevused hoolduskavasse, mis aitaksid riske maandada ning viia need tegevused läbi. Üks kriminaalhooldaja on seisukohal, et kriminaalhooldusel puudub eesmärk.

Kriminaalhooldajate vastuste põhjal kriminaalhoolduse peamine eesmärk suunata perevägivallatseja seaduskuulekale elule ning mõjutada neid sealhulgas hoiduma uute kuritegude toimepanemisest.

Küsimuse teine pool uuris, kuidas on võimalik saavutada nimetatud eesmärgid?

Vastuste põhjal aitavad eesmärkideni jõuda eelkõige riskipõhised vestlused, motiveerimine, sotsiaalprogrammid, vajadusel psühhiaater, teraapia, järelevalve, koostöö võrgustikuga (nt MAPPA) ümarlaudades. MAPPA (*Multi-Agency Public Protection Arrangements*) on mudel, mis on mõeldud vägivallakuritegusid toime pannud isikute riskide hindamiseks. Eesmärgiks on vägivaldsete isikutega seksuaalkurjategijatega tõhus tegelemine kogukonnas.¹²¹

Olulised on süstemaatilised sekkumised, kasutades tõenduspõhist praktikat. Sotsiaalprogrammi suunamine annab võimaluse õppida uut käitumist, tulla toime viha juhtimisega ja negatiivsete emotsioonidega ning praktiseerida õpitud oskusi tänapäevastes tegevustes. Lisaks sellele aitavad ka järeltegevused sotsiaalprogrammile, kus nähtub, kuidas on õpitud teadmised kinnistunud. Kaks kriminaalhooldajat on vastanud eesmärkide saavutamise kohta, et neid on saavutada võimalik vaid väga väheste perevägivallatsejate puhul, nimelt nende puhul, kes ise tahavad muutuda. Kuna muutused ei toimu mõne kuuga, siis alati eesmärki ei saavutata ning üldiselt on perevägivallatsejad korduvad isikud.

Kriminaalhooldajate vastuste põhjal saab järeldada, et nad peavad perevägivalla vähendamisel ning nende retsidiivsusega tegelemisel väga oluliseks sotsiaalprogramme. Need aitavad hooldusalustel mõista oma probleemi ning muuta oma käitumist.

---

¹²¹ B.Tammiste, jt (koost). Ohtlike kalduvuskurjategijate sihtgrupi, meetmete ja kohtlemise analüüs. Justiitsministeerium: Kriminaalpoliitika analüüs Nr 9/2016, lk 41. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/ohtlikud_kalduvuskurjategijad_2016-1_0.pdf 17.04.2018.

Koostatud küsimustik sisaldas ka küsimust, kus kriminaalhooldajad said hinnata, kas ja kuidas erineb töö perevägivallatsetajatega võrreldes teiste kurjategijatega.

Vastanute seas oli kaks ametnikku, kelle jaoks ei ole sisuliselt vahet, kas tegemist on perevägivallas süüdi mõistetuga või mõnes muus kuriteos süüdi mõistetud isikuga. Mitmest vastusest peegeldus, et perevägivallatsetajad õigustavad rohkem oma tegusid, nad tunnevad end harva süüdi või võtavad isegi ohvrirolli. Oluline on, et isik saaks aru, mille eest teda on karistatud, sest mõned ei tunnista end perevägivallas süüdi, kuna väidavad, et naine provotseeris, tekkis konflikt või alkohol oli toimunud intsidendi põhjustaja. Perevägivaldne osapool õigustab ennast tihedamini ja süüdistab teist osapoolt. Kriminaalhooldajate vastused ühtivad käesolevas perevägivallatsetajat isoomustavate omaduste peatükis kirjeldatuga. Vägivallatsetaja ei taju tihti enda käitumist vägivaldsena ning ei näe, et oleks valesti käitunud.

Keerulisem on suhtlus perevägivallateos kannatanuga ning delikaatsete ja isiklike teemade käsitlemine kurjategijaga kriminaalhoolduse kestel. Ühe kriminaalhooldaja hinnangul vajab perevägivallatsetajatega tegelemine rohkem psühholoogia alaseid teadmisi ning protsessil pole selget algust ega lõppu. Nt varavastaste kuritegude toimepanijatega on lihtsam, sest tuleb leida töö, tulla majanduslikult toime ja seda on võimalik teha tasakaalustades eelarvet jms. Kokkuvõttes on tulemused n-ö käega katsutavad, mitte nagu perevägivallatsetajate puhul.

Kriminaalhooldajad toovad veel välja, et töö perevägivallatsetajatega erineb sellisel juhul, kui vägivald kasutanud isik elab koos ohvritega, sest siis on uue teo toimepanemise tõenäosus suurem. Tavaliselt on perevägivallatsetajate elukeskkond sama, kus nad on vägivald kasutanud ehk pereliikmete vastu. See teeb kriminaalhooldajate töö keerulisemaks. Perevägivallatsetajate probleemid on isiklikumad, delikaatsemad ja sügavamad. Tuleb tööd teha süüdimõistetute väärtushinnangutega ja uskumustega ning nende ümber hindamine on keeruline. Kaks vastanut on seisukohal, et töö perevägivallatsetajaga on võrreldes teiste kurjategijatega intensiivsem. Kaasatud on kogu võrgustik, kuhu kuuluvad politsei, kohalikud omavalitsused, kriminaalhooldus, pere, kool jne. Perevägivallatsetajate puhul toimuvad kohtumised sagedamini. Toimuvad MAPPA infokohtumised, kus arutatakse juhtumeid ja planeeritakse sekkumisi. Nimetatud kohtumised on olulised ja regulaarsed, ennetamaks uusi seaduserikkumisi.

Vägivalla ennetamise strateegia dokumendis, millest oli teises peatükis juttu, oli üheks perevägivallaga võitlemise eesmärgiks tõhustada koostööd erinevate asutuste vahel ehk politsei, vangla, kriminaalhooldus, sotsiaaltöötajad, kohalikud omavalitsused jne. Eelneva küsimuse

vastustest võib järeldada, et strateegia eesmärkide nimel tehakse tulemuslikku tööd, kuna kahe hooldaja sõnul on perevägivallatsejatega töö intensiivsem. Perevägivald puhul kaasatakse kogu võrgustik ning toimub pidev infovahetus, selleks et tõhusalt perevägivald juhtumeid vähendada.

Järgnevad küsimused puudutavad eelkõige kriminaalhooldajaid ennast ning nende pädevust perevägivallatsejatega tegelemisel. Esiteks soovis töö autor teada saada, kas kriminaalhooldusametnikud on läbinud spetsiaalseid koolitusi või kursusi selleks, et perevägivallatsejatega töötada. Tegemist oli valikvastustega küsimusega, kus oli võimalik valida mitme variandi vahel ning ka ise lisada oma vastus.

Seitse vastanut ehk 58% on läbinud täiendavaid koolitusi, mida on tööandja neile tööks võimaldanud. Neli ametnikku on ise end täiendanud ja kolm vastanut ei ole läbinud ühtegi täiendavat koolitust, kuid sooviks seda teha. Üks küsitlusele vastanud kriminaalhooldaja omab perevägivallatsejatega tegelemiseks enda hinnangul piisavaid oskusi, üks vastaja ei ole täiendavaid koolitusi läbinud ning üks ametnik kasutas võimalust lisada ise muu vastus, millest nähtub, et ta on läbinud Viha juhtimise kursuse.

Soov läbida täiendavaid koolitusi tuleneb eelnevaid küsimuste vastuseid analüüsides ilmselt töö keerukusest. Kuna perevägivald on isiklik teema ja sellest rääkimine on raske nii ohvritele kui ka selle toimepanijatele, peavad kriminaalhooldajad oskama läheneda vägivaldsejale ja tema probleemile, et nende koostöö toimiks ja oleks tulemuslik. Hooldusalune peab saama usaldada ametnikku, et end avada ja aidata muuta tema vägivaldset käitumist.

Loogilise jätkuna eelmisele küsimusele tuli järgnevalt vastanutel hinnata enda pädevust perevägivallatsejatega töötamisel. Kui eelmise vastuse pinnalt võiks järeldada, et vastanutest enamik on saanud täiendavaid koolitusi ja omavad piisavalt teadmisi, siis selle küsimuse tulemusena selgub muud. Taaskord oli küsimusele antud ette vastusevariandid: tunnen end väga pädevalt, tulen hooldusalustega hästi toime, tulen oma tööga toime, kuid soovin end täiendada, vajan täiendavat väljaõpet perevägivallatsejatega tegelemisel.

Pooled vastanutest tulevad oma tööga toime, kuid soovivad end täiendada. Neli vastanut on asunud seisukohale, et tulevad hooldusalustega hästi toime ja samas on neli ametnikku valinud vastuseks variandi, mille kohaselt vajavad nad täiendavat väljaõpet perevägivallatsejatega tegelemiseks. Kõikide küsimusele vastanute seas on kaks hooldajat, kes tunnevad end väga pädevalt. Arvestades küsimust, mis puudutas tööstaaži, võiks siinkohal järeldada, et need kaks

inimest on kõige pikema staažiga töötajad. Siiski pole ennast pädevalt tundvad hooldajad kõige pikema staažiga töötajad kõikidest vastanutest. Kuna küsimuse puhul oli võimalik valida mitu varianti, on ka seda varianti kasutatud ehk on hooldajaid, kes tunnevad, et tulevad hästi toime, kuid vajavad ka täiendavat väljaõpet.

Võrreldes kahe eelneva küsimuse vastuseid, on võimalik välja tuua, et kriminaalhooldusametnikud, kes end väga pädevalt oma töös perevägivallatsetajatega tunnevad, on saanud tööandja poolt täiendavaid kursusi. Kriminaalhooldajad, kes pole saanud täiendavaid koolitusi, hindavad end samuti hästi hooldusalustega toime tulevaks, kuid tunnevad vajadust täiendava väljaõppe järele. Ametnikud, kes on läbinud tööandja poolt võimaldatud täiendavaid koolitusi, on pigem pikema tööstaažiga, välja arvatud üks vähese töökogemuse hooldaja, kes on ilmselt saanud tööandja poolse väljaõppe kriminaalhooldajana tööle asumiseks.

Mõeldes kriminaalhooldajatele, kes vastasid eelnevalt, et vajavad täiendavat väljaõpet, oli küsimustikus järgmisena uuritud täiendava väljaõppe kohta lähemalt. Küsimuse eesmärgiks oli selgitada, millistel hetkedel ning millistes küsimustes kriminaalhooldajad tunnevad, et võiksid olla paremini koolitatud. Antud küsimusele vastas kokku 11 kriminaalhooldusametnikku.

Vastustest selgub, et teemad on erinevad. Üheks teemaks, mis välja toodi, oli vägivallast rääkimine. Täpsemalt, miks see tekib, millised on päriselt toimivad ja usutavad võimalikud lahendused konfliktide lahendamisel. Kõige raskem, aga samas põnevam on ühe vastanu sõnul töötada nende vägivallatsetajatega, kes on seisukohal, et nad on õigesti käitunud. Lisaks on välja toodud juhtumikorraldus. Vastanu leiab, et vajab selle kohta rohkem teadmisi, kuigi ta on töö käigus juba palju õppinud. Keeruline on ka toime tulemine erinevatel tasanditel, näiteks psüühikahäirega pereliikme puhul, kes ei allu ravile ning jätkab riskeerivat eluviisi. Samuti ollakse huvitatud rohkem ohvri seisukohast, kuna nende hääl jõuab kriminaalhooldajateni harva.

Kriminaalhoolduse täideviimise peatükis töö esimeses osas kirjeldasin kriminaalhooldusametniku ühe ülesandena ka kannatanu informeerimist kriminaalhoolduse algusest ning temaga kontakti hoidmist. Kuna ühe kriminaalhooldaja vastusest selgub, et ohvri hääl jõuab kriminaalhooldajateni harva, on see olukord, millega tuleks tõsisemalt tegeleda. Selleks, et kriminaalhooldus oleks tulemuslik nii vägivallatsetaja enda kui ka ohvri seisukohast, tuleb tagada koostöö erinevate osapoolte vahel. Perevägivallatsetajatele mõeldud programmide puudulik tõhus koostöö vägivalla ohvri ja tema nõustajaga on välja toodud ka töö teises peatükis, mis käsitleb vägivalla arengusuundi.

Lisainformatsiooni vajavaks teemaks on märgitud ka perevägivalda märkamine ja selle ennetamine ning perevägivaldlaste nõustamine. Üks kriminaalhooldaja on selgitanud, et oskab välja tuua peamised probleemvaldkonnad ning nendega tegeleda, kuid tal puudub oskus viia läbi süstematiseeritud ja terviklikku sekkumist. Vastajate hulgas on ka ametnik, kes soovib osaleda tugisüsteemide ja programmide väljatöötamise juures, et saada rohkem informatsiooni võimalustest. Lisaks oleks vaja rohkem teavet kuhu ja kelle juurde vägivaldlaste suunata peale kriminaalhooldaja ning milliseid teenuseid või abi vastavalt spetsialistilt oleks võimalik saada. Sama vastaja tunneb, et vajaks koolitust ka teemal, kuidas jõuda isikuga probleemi tunnistamiseni. Üks ametnik vastas, et kui tal tekib täiendavaid küsimusi, pöördub ta metoodiku või kolleegi poole. Üks vastanu on seisukohal, et kriminaalhooldaja vajab jooksvalt täiendavaid koolitusi, kovisioone jne. Vastanute hulgas on ka kriminaalhooldaja, kes täiendavat väljaõpet ei vaja ja arvab, et üldkasuliku töö korraldajad ei peaks üldse tegelema perevägivaldlastega.

Analüüsid eelneva kolme küsimuse vastuseid, võib jõuda järeldusele, et vastanud kriminaalhooldusametnike seas on väga kogenud spetsialiste, kes ei tunne vajadust täiendavateks koolitusteks. Samas on enamik hooldajad, kes on pädevad ja saavad tööga hakkama, kuid tunnevad ise, et vajavad teatud küsimustes täiendavat väljaõpet. Siinkohal pean nõustuma ühe kriminaalhooldajaga, kes vastas, et ametnik vajab pidevat täiendamist ja koolitusi. Arvan, et see kehtib igas valdkonnas töötades ja eriti tänapäeval, kuna ühiskond areneb pidevalt ning ametnikud peaksid ka end täiendama. Luuakse uusi sekkumisprogramme ja pilootprojekte, et vägivalda vastu võidelda ning vägivaldlaste taasühiskonnastamisega tegelejad peaksid omal alal olema informeeritud ning valmis muutustega kaasa minema. Ühe teemana võib tuua näiteks infotehnoloogia, mis võimaldab erinevaid tehnoloogilisi lahendusi inimestega suhtlemiseks ja nende mõjutamiseks.

Kuna perevägivaldas süüdi mõistetud inimestega tegelemine võib väljuda kriminaalhooldaja pädevusest ning vajada erilist lähenemist erialaspetsialisti poolt, lisasin küsimustikku ka ühe küsimuse, mis antud teemat puudutas. Soovisin teada, kas kriminaalhooldajatel tuleb tihti perevägivaldlaste suunata erialaspetsialisti vastuvõtule ja kui tuleb, siis milliste küsimuste lahendamiseks?

Vastanute seas on kaks kriminaalhooldusametnikku, kellel ei ole suunamist ette tulnud ja leiavad, et see ei ole vajalik. Paljudest vastustest nähtub, et peamiselt tuleb suunata erialaspetsialisti juurde psühholoogiliste ning psühhiaatriliste probleemide tõttu. Lisaks sellele on üheks suureks

probleemiks perevägivaldajate seas levinud alkoholisõltuvus, mille lahendamiseks allutatakse süüdimõistetute ravile. Erialaspetsialisti poole pöördumise sagedamad põhjused on kurjategijate vajadus sõltuvusravi, viharavi, perenõustamise ja sotsiaalsete oskuste õpetamise järele.

Ühe vastanu praktikas ei ole olnud palju isikuid, keda peab erialaspetsialisti, täpsemalt psühholoogi juurde saatma. Ta on perevägivaldajaid suunanud neile mõeldud programmi ning vägivaldajad ise on soovinud pöörduda psühholoogi poole, et rääkida üldiselt oma probleemidest. Psühhiaatri juurde saadetakse isikuid depressiooni, ärevushäirete jms ravimiseks. Samuti B-vitamiini puudusele viitavate tunnuste puhul. Emotsioonidega toimetuleku ja konfliktide lahendamise tegelevad peamiselt sotsiaalprogrammid. Üks ametnik oma hooldusaluseid individuaalsele psühholoogi nõustamisele ei saada, kuna tema hooldusaluste riskigrupp seda ei eelda.

Kõigist 12 vastanust on ainult kaks kriminaalhooldajat, kes perevägivaldajaid erialaspetsialisti juurde ei suuna. Ülejäänud ametnikud tõid välja erinevad esile kerkivad probleemid, mille lahendamine jääb kriminaalhooldaja pädevusest välja ning selleks kasutatakse vastava ala spetsialisti abi. Nagu ka kohtupraktika analüüsist selgus, on perevägivaldajate puhul üheks suureks probleemiks alkoholi tarbimine. Ka kriminaalhooldajate vastustest nähtub, et alkoholisõltuvuse ravimiseks suunatakse isikuid vastava spetsialisti juurde.

Antud töö üheks uurimisobjektiks on sotsiaalprogrammid ning nende roll perevägivaldajatega tegelemisel. Ka kriminaalhooldajatele saadetud küsimustikku tõin sisse sotsiaalprogrammide teema. Uurisim kriminaalhooldusametnikelt, kas nende arvates on Eestis olemas perevägivaldajatele vajalikud sotsiaalprogrammid?

Seitse kriminaalhooldusametnikku vastanutest on seisukohal, et vajalikud programmid on olemas. Samas on kõigi vastanute hulgas ka kaks kriminaalhooldajat, kelle arvates puuduvad vajalikud sekkumisprogrammid. Üks ametnik vastas, et on olemas grupiprogramm, kuid see ei sobi kõigile ja tema leiab, et puudu on sobivad individuaalprogrammid. Lisaks arvab üks hooldaja, et võiks olla rohkem valikuvõimalusi, sest probleemid on väga mitmetahulised. Ühe kriminaalhooldaja vastuse kohaselt on osaliselt olemas vajalikud programmid, kuid need asuvad suuremates linnades ja maapiirkondades on võimalused piiratud.

Sotsiaalprogrammide küsimust saab võrrelda kohtupraktika analüüsi tulemustega. Seal selgus, et natuke vähem kui pooltel juhtudel määrab kohus süüdimõistetule kohustuse osaleda

sotsiaalprogrammis. Kriminaalhooldajatest pisut üle poole on seisukohal, et vajalikud programmid on olemas perevägivallatsejatele. Ideaalis võiks olla olukord, kus kriminaalhooldajate vastustest nähtub, et perevägivallatsejate probleemidega tegelemiseks on olemas erinevad sekkumisprogrammid ning ka kohtud kasutavad neid.

Problemaatiline on erinevate piirkondade võimalused sotsiaalprogrammide rakendamiseks, nagu selgus kriminaalhooldajate vastustest. Samas vaadatates küsitluse vastuseid vastaja kaupa, ei eristu selget mustrid selles osas, et suuremates tõmbekeskustes töötavad kriminaalhooldajad oleksid seisukohal, et on olemas asjakohased sotsiaalprogrammid. Seega tuleb perevägivallatsejatele suunatud sotsiaalprogrammide kättesaadavusele ja tõhususele rohkem tähelepanu pöörata.

Arvestades käesoleva töö esimeses peatükis kirjeldatud perevägivallatsejatele suunatud sotsiaalprogrammide arvukust Eestis, peaks kriminaalhooldajatel olema võimalus valida konkreetsele isikule sobiv sekkumismeetod. Programmi suunamine kujuneb kriminaalhooldaja teostatud hooldusaluse riskihindamise põhjal ja olemasolevate programmide seas keskendutakse väga erinevatele teemadele. Kriminaalhooldajad suunavad tavaliselt programmidesse vägivallatsejaid vastuste põhjal näiteks emotsioonidega toimetuleku ja konfliktide lahendamise õppimiseks. Sellele vaatamata jäi küsitluse vastuseid analüüsides mulje, et kriminaalhooldajate meelest on valik üksluine ning programme ei ole piisavalt.

Süüdimõistetud isikule käitumiskontrolliga erinevate kohustuste määramine kohtu poolt on sõltuv konkreetsest kurjategijast ning toime pandud teo asjaoludest. Lisakohustused tekitavad eelduslikud teatavat vastumeelsust. Selle fakti kinnitamiseks küsisin kriminaalhooldajatelt, milline on perevägivallatsejate üldine suhtumine kriminaalhooldajatesse?

67% ehk kaheksa kriminaalhooldajat küsimusele vastanutest on seisukohal, et kriminaalhooldus on perevägivallatsejatele pigem sunniviisiline, mis tõenäoliselt raskendab nendega töötamist. Kolm kriminaalhooldajat on seisukohal, et kriminaalhooldusalused on positiivselt meelestatud ja soovivad teha koostööd. Üks kriminaalhooldaja vastas, et hooldusalused ei soovi teha üldse koostööd. Samas sõltub kõik hooldusalusest.

On isikuid, kes teevad koostööd. Kuid siiski on rohkem neid, kes tunnevad, et kriminaalhooldus on neile sunniviisiliselt määratud ja see on koht, kus käiakse ainult allkirjas andmas. Karistatud ei ole alati motiveeritud oma tegudest rääkima ning tihti ei peeta end sooritatud kuriteos süüdi.

Kuna perevägivald on endiselt üsna delikaatne ja eraeluline teema, eriti vägivaldsete enda arvates, on pigem harv, kui hooldusalune võtab oma tegude ja muutumisvõimaluste eest vastutuse ja soovib käitumismustrit muuta. Ühe vastanu sõnul ei erine perevägivaldsete suhtumine kriminaalhooldusesse teistes kuritegudes süüdimõistetute suhtumisest, see on väga individuaalne.

Kriminaalhooldusaluste suhtumine kriminaalhooldusesse on oluline, sest see määrab kogu koostöö hooldaja ja hooldusaluse vahel. Et kriminaalhooldus kulgeks edukalt, on vaja, et vägivaldsete tunnistaks oma probleemi ja oleks avatud koostööle. Kui süüdimõistetud oma süüd ei tunnista ja ei näe viga oma käitumises, on raske tema hoiakuid muuta ning on suur tõenäosus, et ta jätkab vägivaldset käitumist ning on ühiskonnale ohtlik.

Järgmise küsimusena palusin kriminaalhooldajatel hinnata, mis on kõige keerulisem töötades perevägivaldsetega.

Vastustest selgus, et raske on isikutega, kes ei tunnista süüd ning ei soovi teha koostööd. Samuti on keeruline saada inimene oma tegudest rääkima. Probleeme valmistab olukord, kus teo sooritaja ei saa aru, ta on võimeline ennast soovi korral muutma, ka vanemas eas. Suureks murekohaks on sõltuvused ja samuti elamine koos ohvriga, kuna säilib oht uute intsidentide tekkeks. Vastustest selgub ka, et kriminaalhooldajatel lasuva suure töökoormuse tõttu ei ole võimalik teha perevägivaldsetega piisavalt tööd ehk neid nõustada.

Üheks raskuseks perevägivaldsetega töötamisel on usaldusliku suhte leidmine. Kui see on saavutatud, on võimalik juba inimese mõttemaailmaga tööd teha. Keeruline on saada inimesed rääkima sellest, mis juhtus ning olukorda analüüsima. Perevägivaldsete iseloomustavad korduvad mustrid ja jõuetud või vähese motivatsiooniga ohvrid. Samuti olukord, kus peres on lapsed, kes kannatavad vanemate vähese vastutusvõime ja julguse või tahte puudumise tõttu. Ühe kriminaalhooldaja vastusest jääb kõlama, et pole ühte keerukust, mida esile tooks. Inimene on inimene oma probleemide ja lahendusoskustega. Tangot tantsitakse ka kahekesi ning perevägivald ei koosne ühest konkreetsest löögist vaid palju enamast. Antud vastuste põhjal saab järeldada, et perevägivaldsete puhul on kokkuvõttes peamisteks probleemideks enda avamine, juhtunust rääkimine, selle analüüsimine ning süü tunnistamine ja soov muuta oma käitumismustreid.

Eelviimane küsimus puudutas perevägivallatsete seas levinuimaid riskitegureid. Loetlesin valikvastustena erinevad variandid. Valida sai mitu varianti. Absoluutselt kõik vastajad ehk 12 kriminaalhooldajad märkisid peamiseks riskiteguriks alkoholi. Kaheksa vastanu meelest on üheks peamiseks riskiteguriks psüühikahäired, nelja arvates töötus, kolm ametnikku leiavad, et narkootikumid. Kaks hooldajat märkisid vastuseks seltskonna ja lisaks leiti, et riskiteguriteks on ka vaesus, oskamatus toime tulla konfliktiolukordadega, puudulik empaatiavõime, uskumused, isiklikud traumad ning vähesed oskused kontrollida ja toime tulla emotsioonidega. Antud küsimuse vastuste põhjal võib jõuda levinud arusaamale, et perevägivalda peamiseks põhjuseks Eestis on alkohol, kuid see ei ole ainuke probleem, mis puudutab perevägivallatset ja nende käitumise põhjuseid.

Viimases küsimuses palusin vastajatel hinnata perevägivallatsetele suunatud kriminaalhooldust Eestis, andes hinnangu neljale väitele kriminaalhoolduse kohta. Vastata oli võimalik: nõustun, pigem nõustun, ei oska öelda, pigem ei nõustu, ei nõustu.

Esimene fakt väitis, et perevägivallatsetega tegelevaid kriminaalhooldajaid on piisavalt. Viis vastanut pigem nõustus, kolm ei nõustunud, kaks nõustus, üks pigem ei nõustunud ning üks ei osanud öelda. Teine lause tõdes, et on olemas asjakohased sotsiaalprogrammid, kuhu perevägivallatseteid suunata. Selle hinnanguga nõustus ja pigem ei nõustunud võrdselt neli vastajat, kaks isikut pigem ei nõustunud, üks ei nõustunud ning üks ei osanud öelda.

Kolmas vastus sedastas, et vägivallatseted saavad kriminaalhoolduse läbides lahenduse oma probleemidele. Neli vastajat pigem nõustus, kolm vastajat pigem ei nõustunud ning kolm vastajat ei nõustunud. Üks vastanu nõustus, et vägivallatseted saavad lahenduse nagu ka üks vastanu ei osanud hinnangut anda. Viimase väite kohaselt täidab kriminaalhooldus oma eesmärgi, mõjutades perevägivallatseteid hoiduma uute kuritegude toimepanemisest. Neli kriminaalhooldajat pigem nõustusid sellega. Kaks vastajat nõustusid, kaks pigem ei nõustunud, kaks ei nõustunud üldse ja kaks ei osanud öelda.

Viimase küsimuse kokkuvõtteks võib vastuste pinnal järeldada, et küsitluste vastanute meelest on perevägivallatsetega tegelevaid kriminaalhooldajaid piisavalt. Perevägivallatsetele suunatud sotsiaalprogrammide osas on seis segasem, kuna on vastanuid, kelle meelest on perevägivallatsetele vajalikud programmid olemas, kuid on ka vastajaid, kes pigem kirjeldatuga ei nõustu. Vägivallatseted saavad kriminaalhoolduse läbides lahenduse oma probleemidele ning kriminaalhooldus täidab oma eesmärgi. Arvestades kriminaalhooldajate erinevat tööstaži ja

tööpiirkondi, olid hinnangud väga erinevad. Täiesti üksmeelset seisukohta hinnangute andmisel viimases küsimuses ei kujunenud.

Kokkuvõte

Perevägivalla juhtumite avalikustamine ja selle taunimine saadab ühiskonnale sõnumi, et see ei ole pelgalt pere sisemine probleem, vaid puudutab tervet kogukonda. Viimaste aastate kuritegevuse statistika on näidanud perevägivalla juhtumite kasvu Eestis. See tähendab, et ohvrid julgevad üha enam otsida abi. Perevägivalda kui aktuaalset probleemi kinnitab ka justiitsministeerimi kriminaalpoliitika, mille üheks oluliseks eesmärgiks on vähendada perevägivalla juhtumite arvu Eestis.

Käesoleval aastal jõustus Eesti suhtes Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon ehk Istanbuli konventsioon. Eesti liitumine konventsiooniga kohustab looma seadusandlikud või muud meetmed, tagamaks perevägivallatsejatele suunatud sotsiaalprogrammid. Eesmärgiks on õpetada perevägivalla toimepanijaid vägivallast loobuma, muutes nende käitumisharjumusi ja hoiakuid.

Magistriöö üheks eesmärgiks oli anda ülevaade perevägivalla vähendamise arengusuundadest käesoleval hetkel. Erinevatest kriminaalpoliitikat puudutavatest dokumentidest selgub, et eesmärgiks on perevägivalla vähendamine, kaasates koostöö eesmärgil erinevad organisatsioonid (politsei, kohalikud omavalitsused ohvriabi jne). Lisaks sellele on oluline tagada vägivallatsejatele rehabilitatsiooniprogrammid, et kohtlemisviisid oleksid mõjusamad ning vägivallatsejate retsidiivsus väheneks. Kriminaalpoliitika üheks suunaks on kasutada reaalse vangistuse asemel üha enam alternatiivseid meetmeid. Üheks alternatiivseks lahenduseks süüdimõistetutega tegelemisel on suunata nad kriminaalhooldusesse. Kriminaalhoolduses jälgitakse süüdimõistetutele kohtu määratud kohustuste täitmist ja tegeletakse nende retsidiivsusega. Kriminaalhooldusametnikud tegelevad ka süüdimõistetute sotsiaalprogrammidesse suunamisega, sõltuvalt konkreetse isiku probleemidest ja toime pandud kuriteo asjaoludest.

Magiströö esimeses peatükis on avatud perevägivalla olemus ja toodud ülevaade perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldussüsteemi toimimisest Eestis. Perevägivald ja kriminaalhooldus on tihedalt omavahel seotud, kuna kriminaalhoolduses tegeletakse perevägivallatsejate probleemidega, mis olid põhjuseks vägivalla kasutamisel ning mõjutatakse

kurjategijat muutma oma vägivaldset käitumist. Selleks, et aidata kriminaalhooldusele suunatud perevägivaldsejat mõista oma tegevuse tagajärgi ning muuta käitumismustreid, suunatakse nad vastavasse sotsiaalprogrammi.

Sotsiaalprogrammis osalemise kohustuse määrab süüdimõistetule kohus. Üheks töö eesmärgiks oli selgitada välja, kui paljude perevägivalda juhtumite puhul suunab kohus vägivaldseja sotsiaalprogrammi. Eesmärgi täitmiseks analüüsisin 2017. aastal jõustunud kohtulahendeid, kus isik mõisteti süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 alusel ehk kehalise väärkohtlemise eest, mis on toime pandud lähi- või sõltuvussuhtes. Lisaks kehalise väärkohtlemise paragrahvile on karistusseadustikus veel sätteid, milles nimetatud asjaolude toimepanemisel on võimalik karistada isikut perevägivaldانا mõistetava teo eest, kuid käesolevas töös analüüsitud kohtulahendid sisaldavad süüdistust nimetatud paragrahvi alusel, kuna see on seni lähim säte perevägivalda kuriteo sisustamisel meie karistusseadustikus.

Kohtulahendite analüüsist selgus, et eelmisel aastal jõustus 260 lahendit, kus isik mõisteti eelpool nimetatud süüteos süüdi ning kohus määras süüdistatavale käitumiskontrolli KarS § 75 alusel. Käitumiskontrollile allutamine tähendab isiku määramist kriminaalhooldaja järeelvalve alla, määrates talle paragrahvis kirjeldatud kohustused. Lisaks käitumiskontrollile võib kohus sõltuvalt konkreetse teo asjaoludest ning süüdistatava isikust määrata lisakohustusi, sealhulgas sotsiaalprogrammis osalemise. Kõikidest 260-st juhtumist määras kohus perevägivaldsejatele sotsiaalprogrammis osalemise kohustuse 120-l juhul. See tähendab, et peaaegu pooled eelmisel aastal süüdi mõistetud perevägivaldsejad olid kohustatud osalema sotsiaalprogrammis.

Kui võrrelda 2011. aasta statistikat, kus kohus määras 200-st perevägivalda juhtumist 20-le sotsiaalprogrammis osalemise kohustuse, on olukord muutunud ning programme kasutatakse perevägivalda juhtumitel tunduvalt rohkem. Kohtulahendite analüüsi põhjal selgus ka, et 120-st perevägivalda juhtumist oli seitsmel korral tegemist naissoost perevägivaldsejaga ning 63% perevägivaldsejatest karistati KarS § 121 lg 2 p 2 ja 3 alusel. See tähendab, et süüdimõistetud oli vägivaldteo toime pannud korduvalt. Need järeldused kinnitavad, et enamus perevägivaldsejaid on meessoost isikud ning reeglina kasutatakse vägivalda pereliikme peal korduvalt, enne kui ohver abi otsib.

Lisaks kohtulahendite analüüsile koostas in magistritöö tarbeks ka küsitluse kriminaalhooldajatele. Selle eesmärgiks oli saada ülevaade perevägivaldsejatele suunatud kriminaalhooldusest hooldajate enda seisukohast lähtudes. Küsitluse vastuste analüüsist selgus, et

kõikidest 13-st vastanust ei olnud ainult üks kriminaalhooldaja oma töös kokku puutunud perevägivallatsejatega, mis tähendab, et perevägivald on levinud ning selle toimepanijaid on kriminaalhooldusaluste seas palju. Vastustest võib järeldada, et kriminaalhooldajad ise peavad kriminaalhoolduse peamiseks eesmärgiks suunata perevägivallatseja seaduskuulekale elule. Selle saavutamiseks on olulisel kohal sotsiaalprogrammid. Nende läbimine aitab kurjategijal mõista oma probleeme ning muuta oma käitumist.

Perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldus erineb teiste kurjategijatega võrreldes seetõttu, et vägivallatsejad tihti ei tunnista oma süüd ja õigustavad toimepandud tegusid. Teemad on väga delikaatsed ja isiklikud, mistõttu on keeruline saada hooldusalune rääkima juhtunust, seda analüüsima, oma süüd tunnistama ning käitumist muutma. Kriminaalhooldus on vägivallatsejate jaoks pigem sunniviisiline, seega ei ole nad väga koostööaldis. Samuti on perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldus intensiivsem, kuna toimub tihe võrgustikutöö. See näitab ka kriminaalpoliitika eesmärgiks oleva tihedama võrgustikutöö toimimist.

Küsitlusele vastanud kriminaalhooldusametnike seas oli nii väga pädevaid hooldajaid kui ka selliseid, kes tunnevad, et saavad tööga hästi hakkama, kuid sooviksid end teatud teemadel täiendada. Pikema tööstaaziga ametnikud on läbinud tööandja poolt võimaldatud koolitusi ning tunnevad end seetõttu ka pädevamalt. Vastuste pinnalt saab aga üldistatult öelda, et hooldajad soovivad end täiendada, et perevägivallatsejatega töötades hästi toime tulla.

Nii kohtulahendite analüüsi kui ka kriminaalhooldajate seas läbi viidud küsitluse tulemusena võib kinnitada, et perevägivallast rääkides käib reeglina sellega kaasas ka alkohol. See on perevägivalla juhtumite peamiseks riskiteguriks. Enamikus lahendites määras kohus käitumiskontrolli ajaks süüdimõistetule kohustuse mitte tarbida alkoholi ja ka kriminaalhooldajad on ühel nõul, et see on levinuim riskitegur, kui tegemist on perevägivallaga.

Magistritöö küsitlusele vastanud kriminaalhooldusametnike vastuste põhjal on Eestis piisavalt perevägivallatsejatega tegelevaid kriminaalhooldajaid, samas sotsiaalprogrammide osas ei olnud ühtset seisukohta. Võrdselt oli neid, kelle meelest on olemas vajalikud sotsiaalprogrammid kui ka neid, kelle meelest need puuduvad. Üldiselt oldi nõus, et vägivallatsejad saavad kriminaalhoolduse läbides lahenduse oma probleemidele ning kriminaalhooldus täidab oma eesmärgi.

Käesolev magistritöö erineb samateemalistest olemasolevatest uurimustest, kuna keskendub ühele konkreetsele kurjategijate liigile kriminaalhoolduses – perevägivallatsejatele. Seejuures läheneb perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhoolduse hindamisel kriminaalhooldajate endi seisukohtadest. Teema puhul saaks edasi uurida seda aspekti, millistesse konkreetsetesse sotsiaalprogrammidesse perevägivallatsejaid suunatakse. Antud juhul pole seda võimalik välja tuua, kuna kohtulahenditest ega kriminaalhooldajate vastustest seda ei selgu.

The domestic violence perpetrators in Estonian probation system

Summary

The number of domestic violence cases in Estonia is increasing every year. It is no longer a private family matter and has become a social problem. The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence defines domestic violence as all acts of physical, sexual, psychological or economic violence that occur within the family or domestic unit between former or current spouses or partners, whether or not the perpetrator shares or has shared the same residence with the victim.

When we talk about domestic violence we usually think of women as the victims but we should also realize that the victims of domestic violence can also be men, children, grandparents, brothers, sisters or other relatives. Nevertheless, the statistics show that In Estonia last year 86% of the committers of domestic abuse were men.

One purpose of this thesis was to get an overview of the criminal politics in Estonia that is focusing on the problem of domestic violence. Different political documents state that domestic violence is a serious problem and the government is working on reducing the number of domestic violence cases by involving different organizations to create a wider network of professionals. There is also a need for social programs for the perpetrators of violence to reduce their recidivism. The criminal politics is focusing on using alternative methods when talking about punishing domestic violence perpetrators.

One alternative solution for the imprisonment is probation. The purpose of the probation is to supervise the criminals so they fulfill the obligations the court has appointed for them and the probation officer is working on changing the values and attitudes in order to prevent them from committing new crimes. The officers also choose a social program for the criminals taking into consideration the needs and problems of the criminal.

The first paragraph of this thesis opens the nature of domestic violence and the probation in Estonia that concentrates on the domestic violence. Domestic violence and probation are related because probation has an important role in changing the behavior of the criminals and taking responsibility for their actions. In order to succeed in this, the perpetrators have to participate in social programs.

The perpetrators obligation to take part of a social program is set by the court. This leads to the second purpose of this thesis which was to find out in how many cases the court uses this penalty. To reach the purpose I examined all the court cases from year 2017 where the criminal was convicted for physical abuse that was committed in a close relationship or relationship of subordination (Penal Code § 121). The analysis of the cases showed that there were 260 verdicts where the domestic violence perpetrator was convicted and the court set a supervision of conduct for the criminal (Penalty Code § 75). This means the criminal is subjected to probation and has to comply with the requirements described in that paragraph.

The court may also impose additional obligations taking into consideration the circumstances relating the commission of the criminal offence and the personality of the offender, for example to participate in social programs. From all the 260 cases that involved domestic violence, the court imposed the participation in social program in 120 cases which is almost 50% of the cases. This shows a great improvement considering the statistics from year 2011 when 20 cases from 200 imposed the domestic violence perpetrator to take part of a social program.

The analysis of the court verdicts also showed that only in seven cases of the 120, the domestic violence abuser was a female. That means 94,2% of the perpetrators of domestic violence last year were men. Also 63% of these cases the perpetrator were punished for committing the physical abuse repeatedly. This reveals that the victims do not search for help instantly so the abuser uses violence several times before they get to the court.

Another purpose of this thesis was to get an overview of the probation that concentrates on domestic violence perpetrators. For that I composed a questionnaire in internet for probation officers in order to find out the substance of their work with the criminals. 13 probation officers answered the questionnaire and only one of them had never worked with perpetrator of domestic violence. This means that this type of crime is far-spread and there are many domestic abusers in probation. The answers of probation officers stated that main purpose of the probation is to direct the abusers to law-abiding life. The social programs have a great role in accomplishing that. The successful participation of the program helps the criminal to understand their problems and change their violent behavior.

The probation officers work with domestic abusers differs from other criminals mainly because the domestic violence perpetrators do not often find themselves guilty and they justify their actions. Also the subjects are very delicate and personal so the criminals are not ready to speak

about what happened. It makes it hard to make them understand of their problems, take the blame for their actions and change their thinking and behavior. The probation is usually forced on the criminals and this impacts their willingness to cooperate. The probation focusing on domestic violence is said to be more intense because of the tight networking. Since this is one of the purposes of our criminal politics it shows that real actions have been made.

The probation officers who participated in this research generally felt themselves competent for their work with the domestic abusers, although the majority of them feel the need to undergo additional trainings in order to feel more competent. There were also officers for who the employer had enabled to participate in specific trainings and this has made them feel very competent in working with the perpetrators of domestic violence.

Taking into consideration the analysis of the court verdicts and the answers of the questionnaire the research verified that alcohol plays a great role in domestic violence. The majority of the court cases I worked through for this thesis were involved with alcohol and the judge imposed an additional obligation for the criminal not to consume alcohol for the period of supervision of conduct. All the probation officers also agreed that alcohol is the main risk factor of domestic violence.

The probation officers that participated in this study find that there are enough probation officers in Estonia to be engaged with domestic abusers, the criminals find solutions to their problems when they pass the probation and the probation fulfills its purpose. The officers were not unanimous about the social programs. There were officers who are convinced that there are enough and necessary social programs for the perpetrators of domestic violence and there were also officers who find that there are not enough and suitable social programs for domestic abusers.

Kasutatud kirjanduse loetelu

1. A.Ahven, A.Kruusement, J.Salla. Tingimisi vabastamise ja käitumiskontrolli kohaldamise analüüs. Kriminaalpoliitika analüüs. Tallinn: Justiitsministeerium Nr 3/2013. – Arvutivõrgus:http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/tingimisi_vabastamise_ja_kaitumiskontrolli_kohaldamise_analuus_justiitsministeerium_2013.pdf 03.03.2018.
2. A.Ahven jt (koost). Kuritegevus Eestis 2017. Kriminaalpoliitika uuringud. Tallinn: Justiitministeerium 2017. – Arvutivõrgus:http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/kuritegevuseestis_2017_veebi01.pdf 02.03.2018.
3. Agressiivsuse asendamise treening. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/agressiivsuse-asendamise-treening> 18.03.2018.
4. B.Tammiste, jt (koost). Ohtlike kalduvuskurjategijate sihtgrupi, meetmete ja kohtlemise analüüs. Justiitsministeerium: Kriminaalpoliitika analüüs Nr 9/2016. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/ohtlikud_kalduvuskurjategijad_2016-1_0.pdf 17.04.2018.
5. C.Wright. Torture at Home: Borrowing from the Torture Convention to Define Domestic Violence. Hastings Women's Law Journal Volume 24/Issue 2 Article 2, 2013. – Arvutivõrgus: <https://repository.uclhastings.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1136&context=hwlj> 19.03.2018.
6. Deter. Relationship Skills Programme – RSP. – Arvutivõrgus:<http://www.deterinnovations.org/index.html> 21.04.2018.
7. Domestic Abuse Intervention Programs. Home of The Duluth Model. – Arvutivõrgus: <https://www.theduluthmodel.org/about-us/> 21.04.2018.
8. Domestic Violence Intervention Project. Men's Services. – Arvutivõrgus: <http://www.dvip.org/mens-services.htm> 21.04.2018.
9. Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. World Health Organization

2013. – Arvutivõrgus:
http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85239/9789241564625_eng.pdf;jsessionid=4AFC61148984E9A536FC786EB1198DF5?sequence=1 20.04.2018.
10. E.G.Krug, jt (koost). World report on violence and health. World Health Organization. Geneva 2002. – Arvutivõrgus:
http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42495/1/9241545615_eng.pdf . 06.03.2018.
11. Fourth World Conference on Women Beijing Declaration. United Nations Beijing 1995. – Arvutivõrgus: www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/declar.htm 12.04.2018.
12. H, Rudi. Politsei jäi naisepeksjatele peavarju otsides hätta. 28.02.2018. – Arvutivõrgus:
https://www.postimees.ee/4422485/politsei-jai-naisepeksjatele-peavarju-otsides-hatta?utm_source=pm&utm_medium=wallpost&utm_content=4422485&utm_campaign=fb_post 01.03.2018.
13. Interventions for Domestic Violence Offenders: Cognitive Behavioral Therapy. – Arvutivõrgus: <https://www.crimesolutions.gov/PracticeDetails.aspx?ID=16> 21.04.2018.
14. I. Pettai, S.Kaugia, R.Narits. Pervägivald nõuab jõulisemat juriidilist sekkumist. Riigikogu toimetised 31/2015. – Arvutivõrgus: <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2016/02/Iris-Pettai-Silvia-Kaugia-Raul-Narits-Perev%C3%A4givald-n%C3%B5uab-j%C3%B5ulisemat-juriidilist-sekkumist-.pdf> 05.04.2018.
15. I. Pettai, R.Narits, S.Kaugia. Pervägivalla juriidilise regulatiooni hetkeseis ja perspektiiv Eesti õiguspraktikute küsitluse põhjal. Juridica IX/2015.
16. J.Salla. Karistuse asendamist ja karistusest vabastamist puudutavad muudatused. Juridica VIII/2014.
17. J.Sootak, P.Pikamäe. Kriminaaltäitevõigus. Tallinn: Ilo 2001.
18. Justiitsminister allkirjastas Istanbuli konventsiooni. 02.12.2014. Arvutivõrgus:
<https://www.just.ee/et/uudised/justiitsminister-allkirjastas-istanbuli-konventsiooni> 28.02.2018.
19. K.Healey, C.Smith, C.O’Sullivan. Batterer Intervention: Program Approaches and Criminal Justice Strategies. U.S Department of Justice, Office of Justice Programs February 1997. – Arvutivõrgus: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles/168638.pdf> 19.04.2018.
20. K.Ibrus. Austria parlamendi esimees: soovitan meie pervägivalla seadust ka Eestile. Eesti Päevaleht, 24.08.2009. – Arvutivõrgus:<http://epl.delfi.ee/news/eesti/austria->

[parlamendi-esimees-soovitan-meie-perevagivalla-seadust-ka-eestile?id=51176126](#)

01.03.2018.

21. K. Kask. Juhtumikorralduse käsiraamat. Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž 2006. – Arvutivõrgus: https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Lapsed_ja_pered/juhtumikorralduse_kasiraamat.pdf 06.03.2018.
22. Kriminaalhooldusseaduse, vangistusseaduse ja kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri. 04.12.2017. – Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/7681a481-36f6-d2bc-73d9-1eb65dc025ba/Kriminaalhooldusseaduse,%20vangistusseaduse%20ja%20kohtute%20seaduse%20muutmise%20seadus> 27.02.2018.
23. Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018. Riigikogu 09.06.2010.OTSUSE (757 OE D) „Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine. LISA. – Arvutivõrgus: https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/kriminaalpoliitika_arengusuunad_aastani_2018.pdf 20.02.2018.
24. Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018. Seletuskiri. – Arvutivõrgus: https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/seletuskiri_kriminaalpoliitika_arengusuunad_aastani_2018.pdf 20.02.2018.
25. K. Savits, Ü.Luts, A.Vaks.Töö vangi ja kriminaalhooldusalusega. Taasühiskonnastamine vanglas. Tallinna Vangla 3/2016. – Arvutivõrgus: http://www.tai.ee/images/T%C3%B6%C3%B6_vangide_ja_kriminaalhooldusalustega.pdf 09.04.2018.
26. K. Soo. Paarisuhtevägivald Eestis – levik ja tagajärjed. Tartu Ülikool. Sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut. Sotsiaalministeerium Tartu 2010. – Arvutivõrgus: http://www.enu.ee/lisa/553_Paarisuhtevagivald%20Eestis_levik%20ja%20tagajarjed_lop_praport%202010.pdf 10.04.2018.
27. M.Khan. Domestic Violence Against Women and Girls. Innocenti Digest no. 6 – June 2000. United Nations Children’s Fund. Innocenti Research Centre Florence, Italy. – Arvutivõrgus: <https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf> 19.04.2018.
28. M. Linno, K.Soo, J.Strömpl. Juhendmaterjal perevågivalla vähendamiseks ja ennetamiseks. Justiitsministeerium Tallinn 2011. – Arvutivõrgus:

- http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/perevagiv_alla_juhis_kovidele_veebi.pdf 28.02.2018.
29. M. Miil. Kriminaalhooldussüsteemi rakendamine Eestis. Juridica Number 1998/2.
30. M, Väli. Perevägivald. Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsi osakond. Nr 9/19.03.2012. – Arvutivõrgus: https://www.riigikogu.ee/wpcms/wpcontent/uploads/2015/01/Teemaleht_9_2012.pdf 01.03.2018.
31. M. Wilson. Perpetrator Programmes for Male Domestic Violence Offenders: What do we know about Effectiveness? Criminal Justice Social Work. Development Centre for Scotland. Paper 4: October 2003. – Arvutivõrgus: <http://lx.iriss.org.uk/sites/default/files/resources/Perpetrator%20programmes.pdf> 13.03.2018.
32. N.Jacobson, J.Gottman. When men batter Women. New Insights into Ending Abusive Relationships. Simon & Schuster 1998 , lk 35.
33. Naistevastase vägivalla vastu võitlemise ELi poliitiline raamistik: Euroopa Liidu Teataja. P7_TA(2011)0127. C 296 E/26 02.10 2012. – Arvutivõrgus: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:296E:0026:0033:ET:PDF> 19.04.2018.
34. Pere ja paarisuhtevägivalla programm. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/pere-ja-paarisuhtevagivalla-programm> 27.02.2018.
35. Perevägivalla kuriteos süüdimõistetutele suunatud sekkumisprogrammid Eestis. Tartu Ülikooli Rakendusuuringu Keskus. 10.09.2014. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/perevagivalla-kuriteos-suudimoistetutele-suunatud-sekkumisprogrammid-eestis> 05.04.2018.
36. Perevägivalla toimepanijatele suunatud sekkumisprogrammid maailmas. Tartu Ülikool 10.09.2014. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/rake_2013_perevagivalla_toimepanijatele_suunatud_sekkumisprogrammid_maailmas.pdf 13.03.2018.
37. Pärnus katsetatakse uut lähenemist perevägivalla vähendamisele. 04.12.2017. Arvutivõrgus: <https://www.siseministerium.ee/et/uudised/parnus-katsetatakse- uut-lahenemist-perevagivalla-vahendamisele> 01.03.2018.

38. R.P.Dobash, R.Emerson Dobash. Women's Violence to men in Intimate Relationships. The British Journal of Criminology 2004. – Arvutivõrgus: www.brown.uk.com/domesticviolence/dobash.pdf 20.03.2018.
39. Seksuaalkurjategijate programm „Uus Suund“. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/seksuaalkurjategijate-programm-uus-suund> 28.02.2018.
40. Sisemise kindluse sotsiaalprogramm meestele alustab taas. 19.12.2017. – Arvutivõrgus: <http://perekeskus.eu/sisemise-kindluse-sotsiaalprogramm-meestele-alustab-taas/> 28.02.2018.
41. Sotsiaalse rehabilitatsiooni programmid õigusrikkujatele. Vanglateenistuse koduleht. – Arvutivõrgus: <http://www.vangla.ee/et/taasuhiskonnastamine/sotsiaalse-rehabilitatsiooni-programmid-oigusrikkujatele> 18.03.2018.
42. Sotsiaalsete oskuste arendamise programm. – Arvutivõrgus: <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/sotsiaalsete-oskuste-arendamise-programm> 18.03.2018
43. Training Für Männer zur Beendigung von Gewalttätigem Verhalten in Paarbeziehungen. – Arvutivõrgus: <http://www.maenner.at/gewaltpraevention/training-fuer-maenner-zur-beendigung-von-gewalttaetigem-verhalten-in-paarbeziehungen/> 21.04.2018.
44. Vabariigi President Vabariigi aastapäeva kontserdil ja vastuõtul Eesti Rahva Muuseumis 24.02.2018. – Arvutivõrgus: <https://www.president.ee/et/ametitegevus/koned/14153-2018-02-24-10-47-40/index.html> 19.04.2018.
45. Vanglateenistuse aastaraamat. Vanglateenistus 30.01.2015. – Arvutivõrgus: https://issuu.com/vanglateenistus/docs/vanglaameti_aastaraamat_veeb 31.03.2018.
46. Vanglateenistuse ametikohtade arv. Vanglateenistuse koduleht. – Arvutivõrgus: <http://www.vangla.ee/et/uudised-ja-arvud/vanglateenistuse-ametikohtade-arv> 19.04.2018.
47. Vanglateenistuse 2017. aasta ülevaade. – Arvutivõrgus: <http://www.vangla.ee/et/uudised-ja-arvud/vanglateenistuse-2017-aasta-ulevaade> 31.03.2018.
48. Vanglate organisatsioon ja juhtimine. Vanglateenistuse õpik. Justiitsministeerium 2012.
49. Vägivalla ennetamise strateegia aastateks 2015-2020. 27.02.2015. – Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumentid/ves_2015-2020_1.pdf 10.04.2018.

50. Vägivalla ennetamise strateegia 2015. aasta täitmise lühikokkuvõte. 09.09.2016. – Arvutivõrgus:
http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/ves_2015._aasta_luhikokkuvote.pdf 10.04.2018.
51. Vägivallatsejate tugirühmad. – Arvutivõrgus:
<http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/vagivallatsejate-tugiruhmad> 28.02.2018.
52. Välisministeeriumi teadaanne. Välislepingu jõustumine. RT II, 28.02.2013, 3. Arvutivõrgus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/228022018003> 28.02.2018.

Kasutatud normatiivaktide loetelu

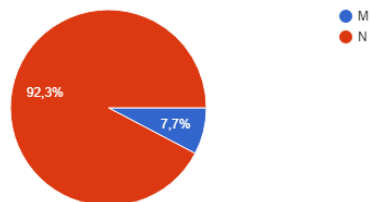
53. Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon. Istanbul, 11V.2011. Arvutivõrgus: <https://rm.coe.int/1680462531> 28.02.2018.
54. Karistusseadustik – RT I, 30.12.2017, 29.
55. Korrakaitse seadus – RT I, 02.12.2016, 6.
56. Kriminaalhoolduse standardid. Jõhvi 14.12.2017. – Arvutivõrgus:
http://www.vangla.ee/sites/www.vangla.ee/files/elfinder/dokumendid/krh_standardid_14.12.2017.pdf 21.02.2018.
57. Kriminaalhooldusseadus – RT I, 05.12.2017, 7.

Lisa 1. Uuringu küsimustik kriminaalhooldajatele koos vastustega

1. Sugu

Sugu

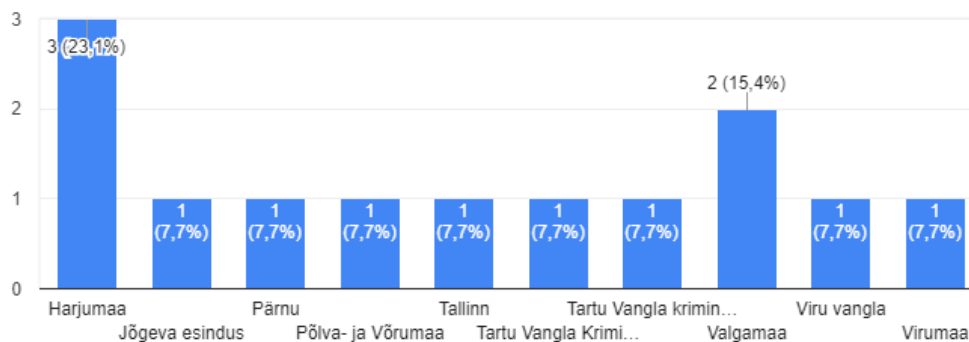
13 vastust

2. Tööpiirkond

Tööpiirkond

13 vastust

3. Kui kaua olete kriminaalhooldajana töötanud?

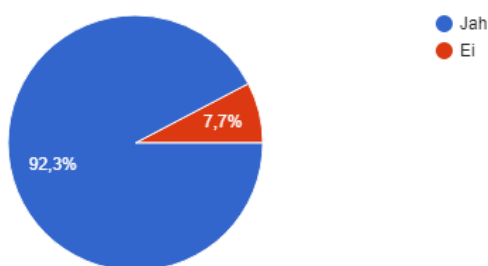
9
5 aastat
Üle 3 aasta
3 aastat
8 kuud
6 aastat
2,5 aastat
5 kuud

9,5 aastat
7 aastat
1 aasta
1 kuu
18 aastat

4. Kas Teie kriminaalhooldusaluste hulgas on/on olnud perevägivallas süüdi mõistetud isikuid?

Kas Teie kriminaalhooldusaluste hulgas on/on olnud perevägivallas süüdi mõistetud isikuid? (Kui ei, võite järgn...panuta jätta ja salvestada oma vastuse)

13 vastust

5. Mis on Teie arvates perevägivallatsetele suunatud kriminaalhoolduse eesmärk? Kuidas seda saavutada?

Katseaja jooksul ei paneks uut perevägivalla kuritegu. Vestlused, sotsiaalprogrammid, psühhiaater vajadusel.
Eesmärk on mõjutada isikut muutustele ja seaduskuulekale elule. Kuna muutused ei toimu mõne kuuga, siis alati ei ole eesmärk saavutatav.
Motiveerida isikut toime tulema seaduskuulekalt, nõustada leidmaks võimalusi rahumeelseks pereeluks. Teha järelvalvet ja koostööd võrgustikuga.
ennetada ja hoida ära uusi perevägivalla juhtumeid
Uue kuriteo toimepanemise riskide maandamine, kas läbi riskipõhiste vestluste või sotsiaalprogrammide, s.t süstemaatilised sekkumised kasutades tõenduspõhist praktikat. "Arendamist" vajavad valdkonnad on üldjuhul sarnased : toimetulek konfliktide- ja emotsioonidega, probleemide lahendamise oskus, impulsiivsus, teiste seisukohtadega arvestamine.
Hoiduda uutest tegudest. Saavutamine programmiga, järelvalvet tehes.
Eesmärk puudub.
Intensiivne järelvalve, tihe koostöö võrgustikuga läbi MAPPA ümarlaudade
Vägivald pole lahendus. Et vägivallatsete mõistaks oma tegude tagajärgi
Vähendada perevägivalda. Saavutada on võimalik vaid väga väheste puhul, kes ise tahavad muutuda. Üldiselt on perevägivallatsete korduvad isikud.
Eesmärgiks saavutada, et isik teadvustaks, et tema käitumine on vale ja suunata teda probleemidele muid lahendusvõimalusi otsima. Saavutamiseks motiveerimine, vestlused, sotsiaalprogrammid, teraapia
Selgitada riskihindamise käigus välja vägivaldse käitumise soodustegurid, planeerida vastavad tegevused hoolduskavasse, mis aitaksid riske maandada, viia tegevused läbi, suunata

sotsiaalprogrammi, mis annab võimaluse õppida uut käitumist, tulla toime viha juhtimisega ja negatiivsete emotsioonidega, praktiseerida õpitud oskusi igapäevastes tegevustes. Järeltegevused sotsiaalprogrammile, millest nähtud, kuidas on teadmised kinnistunud.

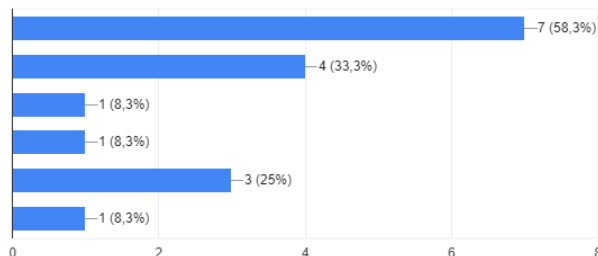
6. Kas ja kuidas erineb töö perevägivaldajatega võrreldes teiste kurjategijatega?

Et isik saaks aru mille eest teda on karistatud. Mõned ei tunnista ennast süüdi, et on toime pannud perevägivalla. (naine provotseeris, konflikt, alkohol)
Leian, et vägivalda kasutamisele leitakse rohkem õigustusi. Samuti on teo sooritanu võtnud omale ohvirulli.
Perevägivaldne kriminaalhooldusalune tunneb end harva süüdi, õigustab end tihedamini, süüdistab teist osapoolt.
intensiivne võrgustikutöö (Mappa), kannatanuga suhtlus, delikaatsete ja isiklike teemade käsitlemine kriminaalhoolduse käigus kurjategijaga
Vajab rohkem psühholoogiaalaseid teadmisi, protsessil ei ole selgelt nähtavat algust ja lõppu. Nt varavastaste kuritegude toimepanijatega on kergem - leida töö; tulle majanduslikult toime, mida saab teha läbi eelarve tasakaalustamise jms. Tulemused on nõ "käega katsutavad".
Erineb siis, kui isik elab ohvritega koos. Uue teo toimepanemise tõenäosus suurem.
Suurem võrgustikutöö
Suuresti on nende keskkond sama, kus nad on vägivalda kasutanud (s.t pereliikmete vastu) ja probleemid delikaatsemad, isiklikumad, sügavamad. Töötada tuleb väärtushinnangute ja uskumustega, mis ei ole kuigi kergesti ümber hinnatavad.
Üldiselt ei erine
Perevägivaldajatega toimub töö intensiivsemalt - kaasatud on kogu võrgustik - politsei, KOV, kriminaalhooldus, pere, kool jms.
Sisulist vahet pole
Töö on intensiivsem, kohtumiste sagedus tihedam, oluline koostöö võrgustikuga - koostöö ja infokohtumised MAPPA, kus arutatakse juhtumeid ja planeeritakse sekkumisi. Eelnimetatud kohtumised on olulised ja regulaarsed, et ennetada uusi seaduserikkumisi.

7. Kas olete läbinud perevägivaldajatega töötamiseks spetsiaalseid koolitusi/kursusi?

Kas olete läbinud perevägivaldajatega töötamiseks spetsiaalseid koolitusi/kursusi?

12 vastust

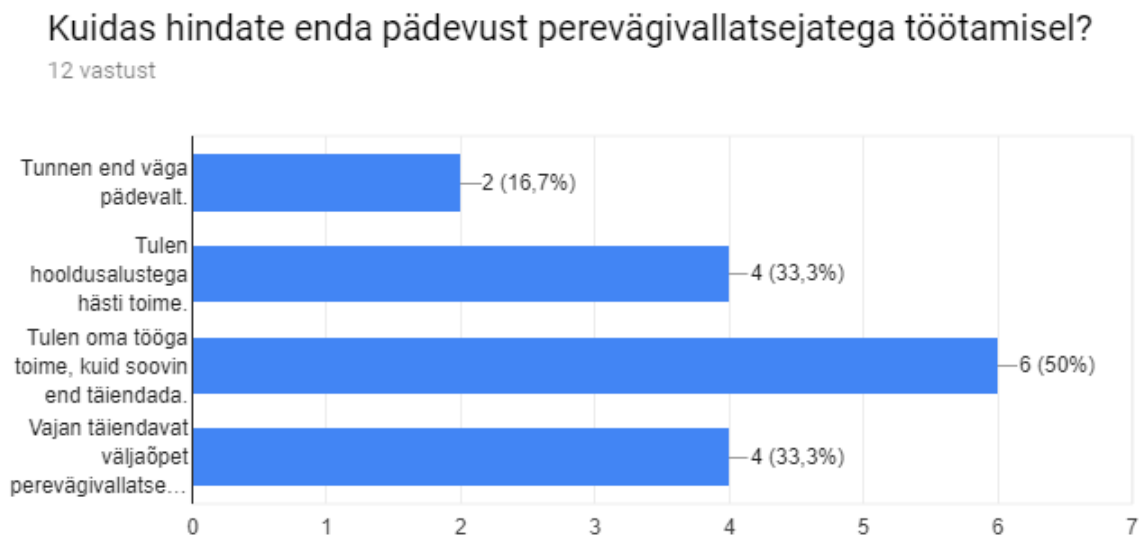

Vastusevariandid:

- Jah, tööandja on võimaldanud koolitusi.

- Jah, olen ise end täiendanud.
- Oman piisavalt oskusi perevägivaldajatega tegelemiseks.
- Ei ole.
- Ei ole, kuigi sooviksin.
- Muu...

8. Kuidas hindate enda pädevust perevägivaldajatega töötamisel?

9. Kui tunnete, et vajate täiendavat väljaõpet, siis millistel hetkedel ja millistes küsimustes Teile tundub, et sooviksite olla paremini koolitatud?

Kui tekib mingi küsimus siis pöördun ka metoodiku või kollegi poole.
Vägivaldast rääkimisel- miks see tekib, millised on ka päriselt toimivad/ usutavad võimalikud lahendused konfliktide lahendamisel. Kõige raskem, samas ka põnevam, on tööd teha just nendega, kes leiavad, et on õigesti käitunud.
Ohvri seisukohast oleks rohkem huvitatud, nende hääl kriminaalhooldajani tihti kostub vähe.
Ei oska täpsustada. Oskan välja tuua peamised probleemivaldkonnad ning nendega tegeleda, kuid puudub oskus läbi viia süstematiseeritud, terviklikku sekkumist.
Nõustamine
Ei soovi aga sooviksin, et üldkasuliku töö korraldajad ei peaks nendega tegelema.
Sooviksin osaleda tugisüsteemide ja/või -programmide väljatöötamise juures, teada rohkem võimalustest
Ametnik vajab jooksvalt täiendkoolitusi, kovisioone jne.
Juhtumikorralduse osas on vaja rohkem teadmisi, samas olen töö käigus väga palju õppinud. Ja kuidas tulla toime erinevatel tasanditel nt psüühikahäirega pereliikme puhul, kes ei allu ravile ja jätkab riskeerivat eluviisi.
Vaja on teavet, kuhu ja kelle juurde võiks isikut suunata lisaks kriminaalhooldaja juures käimisele, samuti millist abi või teenuseid oleks võimalik sealt saada. Koolitust vajaks, kuidas

jõuda isikuga probleemi tunnistamiseni.
Perevägivaldalla märkamine, ennetamine.

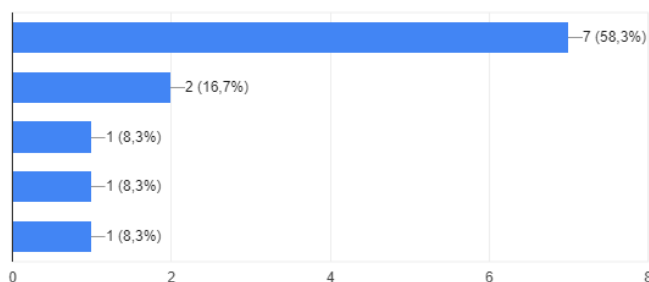
10. Kas perevägivaldlatsejaid tuleb tihti suunata erialaspetsialisti vastuvõtule? Kui jah, siis milliste küsimuste lahendamiseks?

Kui jätkab kasutama vägivalda ja tarvitab alkoholi.
Minu praktikas ei ole olnud palju neid isikuid, keda peab saatma erialaspetsialisti, mõtlen psühholoogi, vastuvõtule. Perevägivaldlatseja olen suunanud neile mõeldud programmi. Üldiselt on isikud soovinud minna psühholoogi juurde vestlusele, et üldiselt oma probleemidest rääkida.
Psühiaatri juurde depressioon, ärevushäired jne ravimiseks. B-vitamiini puudusele viitavad tunnused. Aga ka pereterapeut, psühholoog - need kes ise probleemi näevad ja soovivad tegeleda.
peamiselt alkoholisõltuvuse teemadel, psühhiaatrilises küsimuses
Jah, peamiselt emotsioonidega toimetulek, konfliktide lahendamine. See toimub peamiselt läbi sotsiaalprogrammide. Individuaalsetele psühholoogi vastuvõttudele ma isikuid ei saada, sest minu hooldusaluste riskigrupp seda ei eelda.
Ei.
Ei suuna
Jah. Psühholoogiliste probleemide tõttu, vahel ka psühhiaatriliste probleemide korral ravi saamiseks, perenõustamistele jne
Psühholoogiliste probleemidega psühholoogi/perenõustaja vastuvõtule
Jah, sotsiaaltöötaja, eriala arstile, psühholoogile - nt elukoha vahetuse küsimuses, vajadusel haiguse diagnoosimiseks.
Vajalik on sõltuvusravi, viharavi, sotsiaalsete oskuste õpetamine
Peamiselt on nad psühhiaatrilised patsiendid, kellel on alkoholiprobleem ja on allutatud ravile.

11. Kuidas Teile tundub, kas perevägivaldlatsejatele on olemas vajalikud sotsiaalprogrammid?

Kuidas Teile tundub, kas perevägivaldlatsejatele on olemas vajalikud sotsiaalprogrammid?

12 vastust

Vastusevariandid:

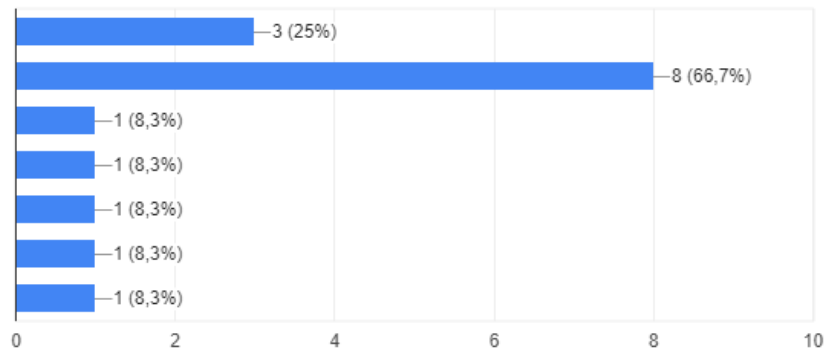
- Jah
- Ei

- Muu...

12. Kuidas on üldine perevägivaldsete suhtumine kriminaalhooldusesse?

Kuidas on üldine perevägivaldsete suhtumine kriminaalhooldusesse?

12 vastust

Vastusevariandid:

- Kriminaalhooldusalused on positiivselt meelestatud ja soovivad teha koostööd.
- Kriminaalhooldus on pigem sunniviisiline.
- Hooldusalune ei soovi üldse koostööd teha.
- Muu...

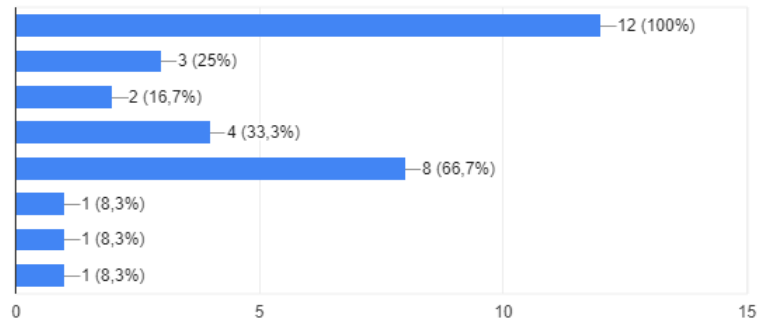
13. Kuidas Teile tundub, mis on kõige keerulisem töötades perevägivaldsetega?

Kes ei tunnista oma süüd ja ei soovi teha koostööd.
Saada inimene oma tegudest rääkima ja tunnistama. Samuti on rakse olukorrad, mil teo sooritaja ei saa aru, et ta saab ennast muuta kui ta seda tahab, ka vanemas eas.
Ei ole sellist keerukust mida esile tooks, inimene on inimene oma probleemide ja lahendusoskustega. Tangot tantsitakse kahekesi, perevägivald ei koosne ühest konkreetsest löögist vaid paljust rohkemast.
rõhk kipub jääma sõltuvuse teemadele; elatakse koos kannatanuga, seetõttu on oht uute intsidentide tekkeks
Suure töökoormuse tõttu ei ole võimalik teha selliste isikutega piisavalt tööd ehk just nõustamist.
Korduvad mustrid ja jõuetud või vähese motivatsiooniga ohvrid. Samuti kui peres on lapsed, kes kannatavad vanemate vähese vastutusvõime ja julguse/tahte puudumise pärast.
Probeemi ehk siis vägivaldse käitumise tunnistamine
Usaldusliku suhte leidmine - kui see on leitud, siis on võimalik juba inimese mõttemaailmaga hakata tööd tegema.
saada inimesed rääkima sellest mis juhtus ja seda analüüsima
Et nad tunnistaksid oma süüd ja sooviksid vägivaldset käitumismustrit katkestada.

14. Millised on perevägivallatsejate levinuimad riskitegurid?

Millised on perevägivallatsejate levinuimad riskitegurid?

12 vastust

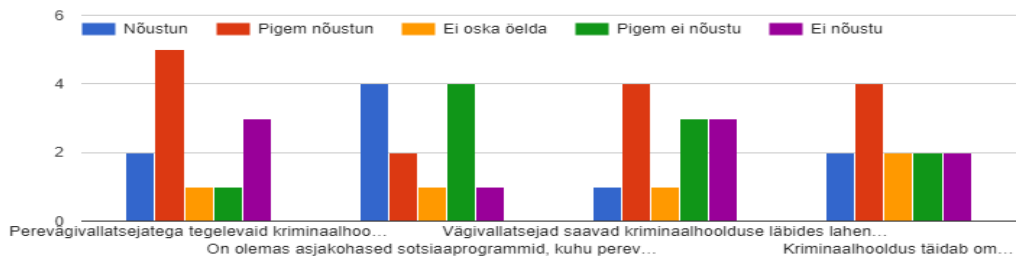

Vastusevariandid:

- Alkohol
- Narkootikumid
- Seltskond
- Töötus
- Psüühikahäired
- Vaesus
- Muu...

15. Kuidas hindate perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldust Eestis? Valige väited, millega nõustute.

Kuidas hindate perevägivallatsejatele suunatud kriminaalhooldust Eestis? Valige väited, millega nõustute.

Lisa 2. Statistilised küsimused justiitsministeeriumi nõunikule

1. Kui palju on kriminaalhooldusametnikke ja kriminaalhooldusabilisi Eestis hetkel?

Hetkel on kättesaadavad andmed seisuga 31.12.2016, mis ei ole laias laastus muutunud, osakondade struktuuri ei ole vahepeal muudetud. Arv võib mõneti erineda sõltuvalt kohtade täitmisest. Kriminaalhooldusametnikke 2016 lõpu seisuga 162, vabatahtlikke ei olnud.

2. Kui palju kriminaalhooldusalustest on süüdi perevägivalla kuriteos?

Sellist statistikat me ei kogu. Võimalik, et see kajastub kriminaalpoliitika aastaraamatutes, leiate materjalid www.kriminaalpoliitika.ee

3. Kui paljud kriminaalhooldusalustest perevägivallatsejad on mehed ja kui paljud naised?

Kriminaalhooldusalustest ca 10% on naised, tõenäoliselt ei ole ka olulist erinevust perevägivalla kasutamise osas.

4. Kui suur osa kriminaalhooldusalustest läbib kriminaalhoolduse positiivselt?

2016 andmete põhjal 71,3%.

5. Kui palju kriminaalhooldusaluseid on korduvkurjategijad?

Võimalik, et ka selle kohta leiab info kriminaalpoliitika lehelt.

6. Kas justiitsministeeriumil on ka infot sotsiaalprogrammide kohta? Pean silmas täpsemalt, kui palju prevägivallatsejatest kriminaalhooldusaluseid on suunatud erinevatesse sotsiaalprogrammidesse ja kuivõrd tulemuslikud need on olnud?

Kõik perevägivaldsed isikud, kes on mõistetud käitumiskontrollile, on meie kohtlemismudeli järgi vähemalt kõrgohtlikud ja suunatakse sekkumistegevustesse, enamikule neist määratakse sotsiaalprogrammis osalemine. Erandiks võivad olla ÜKT-le mõistetud isikud, kelle puhul võib esineda juhtumeid, et isikut sekkumistesse ei suunata (välja arvatud juhul, kui on kohtu poolt pandud kohustus osaleda sotsiaalprogrammis), seal on põhikohustus määratud tundide sooritamine. Vanglateenistuses on kasutusel programmid, mis on sisse ostetud või koostatud eeldusel, et programm või alusmetoodika on tõenduspõhine, st sekkumise efektiivsus peab olema eelnevalt tõendatud. Seni ei ole meil perevägivalla programmide efektiivsust kohapeal mõõdetud.

Lisa 3. Analüüsitud kohtulahendite tabel

	ASJA NUMBER	Resolutsioon, mis sisaldab KarS § 121 lg 2 p 2	Resolutsioon, mis sisaldab sotsiaalprogrammi määramist
1	1-17-10270	Süüdi tunnistada Marti Kiisler KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista temale karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Marti Kiislerit katseajal osalema kriminaalhooldusametniku poolt määratavas sotsiaalprogrammis.
2	1-17-11826	Süüdi tunnistada Egon Tamm KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ning mõista karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2 ja p 8 alusel määrata Egon Tammele katseajaks kohustus mitte tarvitada alkoholi ja osaleda sotsiaalprogrammis.
3	1-17-11672	Tunnistada YURY KRUZE süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista talle karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel kohustada Yury Kruzet käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi, käima kohaliku omavalitsuse (Tamsalu vallavalitsuse) poolt ja Sotsiaalkindlustusameti projekti raames võimaldatud psühholoogilise- ja perenõustamise teenusel psühholoogi poolt määratud ulatuses ja osalema kriminaalhooldusametniku poolt valitavates sotsiaalprogrammides.
4	1-17-11187	Süüdi tunnistada Vjatšeslav Tšerkassov KarS § 121 lg 2 p 2 ja mõista karistuseks vangistus 6 kuud.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustub Vjatšeslav Tšerkassov osalema sotsiaalprogrammis.
5	1-16-4901*	Vabastada Vjatšeslav Lifinski temale Viru Maakohtu 14.06.2016 otsusega mõistetud ja Viru Maakohtu 11.05.2017 määrusega täitmisele pööratud karistuse kandmisest tingimisi enne tähtaega koos tema allutamise käitumiskontrolli nõuetele. (Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja 14.06.2016 otsusega kriminaalasjas nr 1-16-4901 tunnistati Vjatšeslav Lifinski süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning karistuseks mõisteti 8 kuud vangistust)	Kohustada Vjatšeslav Lifinski käitumiskontrolli ajal järgima KarS § 75 lg 2 p-des 2, 4, 8 sätestatud järgmisi lisakohustusi: mitte tarvitama alkoholi; asuma tööle või võtma ennast Eesti Töötukassas töötuna arvele 2 (kahe) nädala jooksul alates vangistusest vabanemisest; osalema kriminaalhooldusametniku poolt määratud sotsiaalprogrammis.
6	1-17-10911	Süüdi tunnistada Arvet Aher KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata Arvet Aherile katseajaks täitmiseks kontrollkohustus: osaleda kriminaalhooldusametniku poolt määratud sotsiaalprogrammis.
7	1-17-10963	Süüdi tunnistada Elar Mikko KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning karistuseks mõista (6) kuus kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Elar Mikkot osalema sotsiaalprogrammis.
8	1-17-10636	Süüdi mõista Eduard Jahu KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada vangistusega 10 kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2 ja 8 alusel määrata Eduard Jahule täiendavad kohustused üldkasuliku töö tegemise ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
9	1-17-10137	KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ning mõista karistuseks 2 (kaks) aastat vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2 alusel kohustada Taivo Aleksandrovit katseajal mitte tarvitama alkoholi ning p 8 alusel kohustada osalema sotsiaalprogrammis.

10	1-17-10052	Süüdi tunnistada JAN KÜBARSEPP KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks 3 (kolm) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Jan Kübarseppa käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis kriminaalhooldusametniku äranägemisel.
11	1-17-8378	Süüdi tunnistada Kalle Kirs kuriteo toimepanemises KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista temale karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	Üldkasuliku töö tegemise ajal kohustada Kalle Kirs järgima KarS § 75 lg 1 p-des 1-6 ja lg 2 p 8 sätestatud kontrollnõudeid ja kohustusi Viru Vangla Kriminaalhooldusosakonna juhataja poolt määratud kriminaalhooldusametniku järelevalve all: osalema kriminaalhooldaja määratud sotsiaalprogrammis.
12	1-17-10770	Süüdi tunnistada Eerika Treimann KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2 alusel kohustada Eerika Treimanni katseajal mitte tarvitama alkoholi. KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Eerika Treimanni katseajal osalema kriminaalhooldaja poolt valitavas sotsiaalprogrammis.
13	1-17-10067	Süüdi tunnistada K A U P O MIKK KarS § 121 lg 2 p 2 ja 3 järgi ja karistuseks mõista 1 (üks) aasta ja 8 (kaheksa) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p-des 2, 8 sätestatud kohustused: mitte tarvitada alkoholi, osaleda sotsiaalprogrammis.
14	1-17-10051	Süüdi tunnistada Kalev Jask KarS § 121 lõige 2 punktide 2 ja 3 järgi ning mõista karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 4 alusel määrata Kalev Jaskile kohustus registreerida ennast hiljemalt ühe kuu jooksul alates kohtuotsuse jõustumisest riikliku alkoholi ravi programmi „Kainem ja tervem Eesti“ raames alkoholi tarvitamise häire diagnoosimiseks „Esmase hindamise“ teenusele ühes järgnevatest raviasutustest – Lõuna-Eesti Haigla, Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Pärnu Haigla, Tartu Ülikooli Kliinikum, Viljandi Haigla – ja läbima hindamise meditsiinasutusest saadud ajal.
15	1-17-10413	Tunnistada Meelis Janop süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ning mõista karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel panna Meelis Janop'ile lisakohustus osaleda sotsiaalprogrammis.
16	1-17-9342	Süüdi tunnistada Vahur Grahv KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel on Vahur Grahv kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema kriminaalhooldusametniku poolt määratavas sotsiaalprogrammis.
17	1-17-9432	Tunnistada Vladislav Zatonski KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 1 (üks) aasta ja 8 (kaheksa) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel määrata, et Vladislav Zatonski on kohustatud käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
18	1-17-9513	Süüdi tunnistada Viktor Seleznev KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Viktor Seleznevit käitumiskontrolli perioodil osalema sotsiaalprogrammis.
19	1-17-9567	Tunnistada J.V süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista talle karistuseks 5 (viis) kuud vangistust.	Määrata J.Vile katseajaks KarS § 75 lg 2 p 8 alusel käitumiskontrolli ajal kohustusena osalemine sotsiaalprogrammis.
20	1-17-10029	Süüdi tunnistada Margus Põder KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ning mõista karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata kohustuseks osaleda sotsiaalprogrammis.
22	1-16-4722*	Vabastada Eduard Jahu karistuse kandmisest tingimisi enne tähtaega katseajaga kuni 6 (kuus) kuud ning määrata selleks tähtajaks Vangla Ida-Harju kriminaalhooldusosakonna kriminaalhooldusametniku järelevalve alla. (Harju Maakohu 16.06.2016. a	Kohaldada Eduard Jahu suhtes käitumiskontrolli ajal vastavalt KarS § 75 lg 2, 4 järgmised kohustused: 1) pöörduda vanglast vabanemisel 1 (ühe) kuu jooksul psühhiaatri poole ja läbida

		kohtuotsusega tunnistati Eduard Jahu süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja karistati teda KarS § 68 lg 1 alusel 8 kuu ja 28-päevase vangistusega)	alkoholismivastane sõltuvusravikuur, esitades kriminaalhooldajale sellekohane tõend; 2) mitte tarvitada alkoholi; 3) asuda tööle või võtta end Töötukassas arvele 2 (kahe) nädala jooksul peale vanglast vabanemist; 4) läbida sotsiaalprogramm; 5) mitte suhelda talle teadaolevalt kriminaalkorras karistatud ja/või alkoholi tarvitavate isikutega kriminaalhooldajalt eelnevalt luba saamata, v.a lähisugulased;
23	1-17-9511	Süüdi tunnistada Janek Lusti KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning karistuseks mõista (5) viis kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Janek Lustit katseajal osalema sotsiaalprogrammis.
24	1-16-2278*	Vabastada Igor Migunov karistuse kandmisest tingimisi enne tähtaega katseajaga 6 (kuus) kuud kohtumääruse jõustumisest ning määrata ta selleks tähtjaks Vangla IdaHarju kriminaalhooldusosakonna juhataja poolt määratud kriminaalhooldusametniku järelevalve alla. (Igor Migunov on süüdi mõistetud Harju Maakohtu 06.04.2016.a otsusega KarS § 121 lg 2 p 2 ja § 424 järgi ja mõisteti KarS § 63 lg 2, § 64 lg 1, § 68 lg 1, § 74 lg 1,3 alusel karistuseks 6 kuud ja 26 päeva vangistust tingimisi 1 aasta ja 6-kuulise katseajaga.)	Kohaldada Igor Migunovi suhtes käitumiskontrolli ajal vastavalt KarS § 75 lg 2, 4 järgmised kohustused: 1) pöörduda vanglast vabanemisel 1 (ühe) kuu jooksul psühhiaatri poole ja läbida alkoholismivastane ravikuur (võimalik läbida programm „Kainem ja tervem Eesti“, Põhja-Eesti Regionaalhaigla psühhiaatrikliinik, asukoht: Paldiski mnt 52, Tallinn; telefon: 617 2582; e-post: kte@regionaalhaigla.ee), esitades kriminaalhooldajale sellekohase tõendi; 2) mitte tarvitada alkoholi; 3) mitte omada või tarvitada narkootilisi või psühhotroopseid aineid; 4) asuda tööle või võtta end Töötukassas arvele 1 (ühe) kuu jooksul peale vanglast vabanemist; 5) mitte suhelda talle teadaolevalt kriminaalkorras karistatud isikutega kriminaalhooldajalt eelnevalt luba saamata, v.a lähisugulased.
25	1-17-9475	Süüdi tunnistada Viki Kattai KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista talle karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata Viki Kattaile lisakohustusteks käitumiskontrolli ajal osalemine sotsiaalprogrammis.
26	1-16-2888	Vabastada Kalev Mikkus karistuse kandmisest tingimisi enne tähtaega katseajaga kuni 08.04.2019. a, millest esimeseks 6 (kuueks) - kuuks kohaldada tema suhtes elektroonilist valvet ning määrata ta selleks tähtjaks Vangla Lääne-Harju kriminaalhooldusosakonna kriminaalhooldusametniku järelevalve alla. (Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja 22.12.2016. a kohtuotsusega tunnistati Kalev Mikkus süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistati teda KrMS § 238 lg 2, KarS § 68 lg 1, § 65 lg 2; § 64 lg 1 alusel 2 aasta 5 kuu ja 28-päevase vangistusega.)	Kohaldada Kalev Mikkuse suhtes käitumiskontrolli ajal vastavalt KarS § 75 lg 2, 4 järgmised kohustused: 1) läbida rehabilitatsiooniprogramm Xxxx; 2) mitte tarvitada alkoholi; 3) asuda tööle või võtta end Töötukassas arvele 2 (kahe) nädala jooksul peale vanglast vabanemist; 4) mitte suhelda talle teadaolevalt kriminaalkorras karistatud isikutega kriminaalhooldajalt eelnevalt luba saamata, v.a lähisugulased; 5) alluma elektroonilisele valvele tähtjaga 6 (kuus) kuud alates elektroonilise valveseadme paigaldamisest.
27	1-17-9010	Süüdi tunnistada Timo Aleksandrin kuriteo toimepanemises KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista temale karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust	Kohustada Timo Aleksandrin järgima KarS § 75 lg 1 p-des 1-6 ja lg 2 p 2,4,5,8 sätestatud kontrollnõudeid ja kohustusi Viru Vangla Kriminaalhooldusosakonna juhataja poolt määratud kriminaalhooldusametniku järelevalve all: Mitte tarvitama alkoholi. Asuma tööle või võtma ennast Töötukassas töötuna arvele 2 nädala jooksul pärast vanglast vabanemist. Alluma psühhiaatrilisele ravile, mitte vähem kui 21 päeva. Osalema kriminaalhooldusametniku

			poolt pakutud sotsiaalprogrammis.
28	1-17-9181	Tunnistada Denis Perednya süüdi KarS § 121 lg 2 p 2,3 järgi ning mõista talle karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2 ja 8 ettenähtud kohustusi - mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
29	1-17-8356	Süüdi tunnistada SULEV TARROS KarS § 121 lg 2 p-de 2,3 järgi ja mõista karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Sulev Tarrost käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis kriminaalhooldusametniku äranägemisel (soovitavalt kas liiklusohutusalane või sõltlastele mõeldud programm). KarS § 75 lg 4 alusel kohustada Sulev Tarrost kohtulahendi jõustumisest hiljemalt 1 kuu jooksul registreerima ennast riikliku alkoholi ravi programmi „Kainem ja tervem Eesti“ raames alkoholi tarvitamise häire diagnoosimiseks „Esmase hindamise„ teenusele ühes järgnevatest raviasutusest: Lõuna-Eesti Haigla; Põhja-Eesti Regionaalhaigla; Pärnu Haigla; Tartu Ülikooli Kliinikum; Viljandi Haigla ja läbima hindamise meditsiinasutusest saadud ajal. KarS § 69 lg 4 alusel on kriminaalhooldusametnikul õigus lugeda Sulev Tarrose poolt temale KarS § 75 lg 2 p-i 8 alusel määratud lisakohustuse – kohustus osaleda läbida sotsiaalprogrammis – täitmise korral üldkasuliku töö tunnid kuni 30 tunni ulatuses kaetaks sotsiaalprogrammis osalemisega.
30	1-17-8008	Süüdi tunnistada Indrek Palmiste KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja karistuseks mõista 4 (neli) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 punktis 8 sätestatud kohustuse – osaleb kriminaalhooldaja määratud sotsiaalprogrammis.
31	1-17-8688	Süüdi tunnistada Meelis Hiienurm KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning karistuseks mõista (2) kaks aastat ja (6) kuus kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2 alusel kohustada Meelis Hiienurme katseajal mitte tarvitama alkoholi. KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Meelis Hiienurme katseajal osalema sotsiaalprogrammis
32	1-17-5291	Süüdi tunnistada Liina Reim KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 5 alusel kohustada Liina Reimi käitumiskontrolli perioodil alluma psühhiaatrilisele ravile vastavalt arsti ettekirjutusele. KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Liina Reimi käitumiskontrolli perioodil osalema sotsiaalprogrammis kriminaalhooldaja äranägemisel.
33	1-17-8375	Süüdi tunnistada Siim Vuht KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ning mõista karistuseks 1 (üks) aasta ja 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel on Siim Vuht kohustatud käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi ja osalema kriminaalhooldusametniku poolt määratavas sotsiaalprogrammis.
34	1-17-3581	Süüdi tunnistada AIVAR MIKVERE KarS § 121 lg 2 p-de 2,3 järgi ja mõista karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 69 lg 4 ja § 75 lg 2 p 2 alusel kohustada Aivar Mikveret käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi. KarS § 69 lg 4 ja § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Aivar Mikveret käitumiskontrolli ajal osalema kriminaalhooldusametniku poolt pakutavas sotsiaalprogrammis. KarS § 69 lg 4 alusel loetakse üldkasuliku töö tunnid kuni 30 tunni

			ulatuses kaetuks sotsiaalprogrammis osalemisega.
35	1-17-6881	Mõista Alar Kaljo süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja karistada vangistusega 9 (üheksa) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2,8, alusel Alar Kaljo on käitumiskontrolli ajal kohustatud: Mitte tarvitama alkoholi, Osalema sotsiaalabiprogrammis.
36	1-17-6207*	Viru Vangla kriminaalhooldusosakonna Jõhvi esinduse kriminaalhooldusametnik Natalja Maikova 07.09.2017 erakorraline ettekanne Mihhail Lorvi Viru Maakohtu 08.08.2017 kohtuotsusega määratud katseaja pikendamiseks ja täiendava kohustuse määramiseks rahuldada. (Mihhail Lorvi tunnistati süüdi Viru Maakohtu 08.08.2017 otsusega KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõisteti karistuseks 10 kuud vangistust.)	Määrata Mihhail Lorville täiendav kohustus osaleda sotsiaalprogrammis „Õige hetk“
37	1-17-7519	Indrek Vološtšenko süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2 ettenähtud kuriteo toimepanemises ja mõista talle karistuseks tähtajaline vangistus 8 (kaheksa) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Indrek Vološtšenkot üldkasuliku töö tegemise tähtaja jooksul osalema kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalprogrammis.
38	1-17-8227	Tunnistada Mihhail Stroiko KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 2 (kaks) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel määrata, et Mihhail Stroiko on kohustatud käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
39	1-17-7977	Ivar Saukas süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning karistuseks mõista 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2 alusel kohustada Ivar Saukast mitte tarvitama alkoholi. KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Ivar Saukast osalema sotsiaalprogrammis. KarS § 75 lg 4 alusel kohustada Ivar Saukast järgima dr M V määratud raviplaani.
40	1-17-6079	Reigo Melliste süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista temale 1 (üks) aasta ja 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2 alusel on Reigo Melliste kohustatud käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi. 5. KarS § 75 lg 2 p 8 alusel on Reigo Melliste kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
41	1-17-6541	Süüdi tunnistada Kaspar Hermelin KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada teda vangistusega 1 (üks) aasta.	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p-dele 2 ja 8 kohustada Kaspar Hermelin'i käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
42	1-17-7496	Süüdi tunnistada Eduard Lesnugin KarS § 121 lg 2 p 2 ja p 3 järgi ja karistuseks mõista vangistus 2 (kaks) aastat.	KarS § 75 lg 2 p 8 kohaselt kohustada Eduard Lesnugin katseajal osalema sotsiaalprogrammis.
43	1-17-7382	Tunnistada Andrei Pavlov KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 2 (kaks) aastat ja 6 (kuus) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel määrata, et Andrei Pavlov on kohustatud käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
44	1-15-183*	Rahuldada Viru Vangla kriminaalhooldusosakonna Jõhvi esinduse kriminaalhooldusametniku erakorraline ettekanne. (Viru Maakohtu 25.03.2015 otsusega tunnistati Aleksei Golub süüdi KarS § 122 (alates 01.01.2015 kvalifitseeritav KarS § 121 lg 2 p 2, 3) järgi ja karistuseks mõisteti talle KarS § 68 lg 1 alusel 11 kuud 26 päeva vangistust.)	Kergendada ALEKSEI GOLUB'ile Viru Maakohtu Narva kohtumaja 22.03.2017 määrusega määratud lisakohustust osaleda sotsiaalprogrammis kuni 30.07.2017, kohustades Aleksei Golubi osalema struktureeritud vestlustes, mis käsitlevad viha juhtimise teemasid.
45	1-17-6540	Süüdi tunnistada Ain Tamm KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks vangistus 1 aasta.	KarS § 74 ja 75 sätteid kohaldades määrata, et karistust ei pöörata täitmisele, kui Ain Tamm ei pane 1-aasta ja 6-kuu pikkuse katseaja jooksul toime uut kuritegu ja täidab talle käitumiskontrolli ajaks KarS § 74 ja 75

			alusel määratud kontrollnõudeid ja kohustusi:ei tarvita alkoholi; osaleb sotsiaalprogrammis.
46	1-17-7193	Süüdi tunnistada Margo Turro KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistuseks mõista 3 (kolm) aastat vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata Margo Turrole lisakohustus, mille kohaselt kohustub ta katseajal osalema kriminaalhooldusametniku poolt pakutavates sotsiaalprogrammides.
47	1-17-7146	Tunnistada Gennady Ivanov süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista talle karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust.	KarS § 74 lg 1, 3 alusel jätta mõistetud vangistus täitmisele pööramata tingimusel, et Gennady Ivanov ei pane 17-kuulise katseaja jooksul toime uut kuritegu ja täidab KarS § 75 lg-s 1 ja lg 2 p-s 2, 8 sätestatud käitumiskontrolli nõudeid. Ta on kohustatud:osalema sotsiaalprogrammis
48	1-17-7056	Süüdi tunnistada Oleg Borodinov KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada vangistusega 9 (üheksa) kuud.	KarS § 69 lg 4 alusel määrata, et Oleg Borodinov on üldkasuliku töö tegemise ajal kohustatud järgima KarS § 75 lg 1 punktides 1–6 ja lõikes 2 punktides 2, 5, 8 sätestatud käitumiskontrolli nõudeid Tallinna Vangla kriminaalhooldusosakonna juhataja määratud kriminaalhooldaja järelevalve all: mitte tarvitama alkoholi; alluma 1 kuu jooksul kohtuotsuse jõustumisest alates alkoholivastasele ravile; osalema kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalabiprogrammis.
49	1-17-5949	Süüdi tunnistada Viive Sisask KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada teda vangistusega 6 (kuus) kuud.	Vastavalt KarS §-le 69 lg 4, kohustub Viive Sisask üldkasuliku töö tegemisel järgima KarS § 75 lõikes 1 ja lõikes 2 punktides 2, 8 sätestatud kontrollnõudeid ja kohustusi:mitte tarvitada alkoholi; osaleda sotsiaalprogrammis.
50	1-17-1770*	Vabastada Kaur Kukk tingimisi enne tähtaega temale Viru Maakohtu 06.03.2017 otsusega mõistetud karistuse kandmisest katseajaga kuni määratud karistusaja lõpuni, s.o. 30.11.2017, kuid mitte vähem kui 6 (kuus) kuud ja määrata tema katseajaks Viru Vangla kriminaalhooldusosakonna juhataja poolt määratava kriminaalhooldusametniku järelevalve alla kohustades teda katseajal järgima KarS § 75 lg 1 p 1 - 6 sätestatud kontrollnõudeid (Viru Maakohtu 06.03.2017 kohtuotsusega kokkuleppemenetluses tunnistati Kaur Kukk süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja karistuseks mõistis kohus talle 1 kuu vangistust.)	Kohaldada Kaur Kukke suhtes käitumiskontrolli ajaks KarS 75 lg 2 p 2, 4 ja 8 alusel järgmised kohustused: mitte tarvitada alkoholi; asuda tööle või võtta end Töötukassas arvele kahe nädala jooksul peale vanglast vabanemist; osaleda kriminaalhooldusametniku poolt määratud sotsiaalprogrammis.
51	1-17-6940	Tunnistada Mart Heinloo süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista karistuseks 7 (seitse) kuud vangistust.	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p 2,8 kohustada M. Heinlood käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi ja osalema sotsiaalprogrammis.
52	1-17-6914	Tunnistada süüdi Miroslav Nassonov KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p 2 ja 8 kohustada M. Nassonovit käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi ja osalema kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalprogrammis.
53	1-17-6844	Süüdi tunnistada Rait Pohlak KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista talle karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2 ja p 8 alusel määrata kohustusteks mitte tarvitada alkoholi ja osaleda kriminaalhooldusametniku poolt määratavas sotsiaalprogrammis.

54	1-17-5647	Süüdi tunnistada Anton Milvek KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistuseks mõista 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 69 lg 4 ja KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustub Anton Milvek üldkasuliku töö tegemise ajal osalema kriminaalhooldusametniku poolt pakutavates sotsiaalprogrammides.
55	1-17-6613	Tunnistada ANDREI STOLJARENKO KarS § 121 lg 2 p 2 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ja mõista talle karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Andrei Stoljarenko't osalema katseajal sotsiaalprogrammis.
56	1-17-6058	Süüdi tunnistada Ivo Alanurm KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust.	Juhindudes KarS § 75 lg 2 p 2 ja p 8 panna Ivo Alanurmele lisakohustus osaleda kriminaalhoolduse poolt pakutavas sotsiaalprogrammis.
57	1-17-5762	Süüdi tunnistada E d v a r d LAATS KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistuseks mõista 1 (üks) aasta 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel pandud kohustust osaleda sotsiaalprogrammis.
58	1-17-6362	Süüdi tunnistada M a k s i m SAMOLÕGO KarS § 121 lg 2 p-de 2 ja 3 järgi ja karistuseks mõista vangistus 1 (üks) aasta 4 (neli) kuud	KarS § 75 lg 2 p-de 2 ja 8 alusel pandud kohustused: mitte tarvitada alkoholi; osaleda kriminaalhooldaja määratavas sotsiaalprogrammis.
59	1-17-6024	Süüdi mõista Renee Roosfeld KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada vangistusega 10 (kümme) kuud.	Osalema kriminaalhooldusametniku poolt määratud sotsiaalprogrammis.
60	1-17-5560	Tunnistada Jaanika Sarap süüdi karistusseadustiku (KarS) § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista talle karistuseks 1 (üks) aasta vangistust	Määrata Jaanika Sarapile katseajaks KarS § 75 lg 2 p 8 alusel käitumiskontrolli ajal lisakohustusena osalemine sotsiaalprogrammis.
61	1-17-6185	Süüdi tunnistada I g o r LIIVA KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja karistuseks mõista vangistus 9 (üheksa) kuud; KarS § 424 järgi vangistus 2 (kaks) aastat ka 6 (kuus) kuud.	KarS § 75 lg 2 p-de 2, 5 ja 8 alusel pandud kohustused: mitte tarvitada alkoholi; alluda alkoholivastasele ravile 1 (ühe) kuu jooksul kohtuotsuse jõustumisest; osaleda kriminaalhooldaja määratavas sotsiaalprogrammis.
62	1-17-5381	Mihhail Roštšin süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2 ja 3 ettenähtud kuriteo toimepanemises ja mõista talle karistuseks tähtajaline vangistus 1 (üks) aasta ja 6 (kuus) kuud.	KarS § 75 lg 8 alusel kohustada Mihhail Roštšinit käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
63	1-17-5503	Süüdi tunnistada Sergei Pavlov kuriteo toimepanemises KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista temale karistuseks 1 aasta ja 6 kuud vangistust	Kohustada Sergei Pavlov järgima KarS § 75 lg 1 p-des 1-6 ja lg 2 p 8 sätestatud kontrollnõudeid ja kohustusi Viru Vangla Kriminaalhooldusosakonna juhataja poolt määratud kriminaalhooldusametniku järelevalve all: Osalema kriminaalhooldusametniku pakutavas sotsiaalprogrammis.
64	1-17-5321	Tunnistada Silver Karlson KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 1 (üks) aasta.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel määrata, et Silver Karlson on kohustatud käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
65	1-17-5621	Tunnistada süüdi Sergey Tumanov KarS § 121 lg 2 p 2 ja 3 järgi ja mõista karistuseks 1 (üks) aasta ja 6 (kuus) kuud vangistust	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p 2,8 kohustada S. Tumanovit käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi ning osalema sotsiaalprogrammis.
66	1-17-5600	Julija Tšerkassova süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi. Mõista karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata Julija Tšerkassova kohustuseks katseaja kestel osaleda kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalprogrammis.
67	1-17-4857	Süüdi tunnistada Tõnu Värk KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Tõnu Värki käitumiskontrolli perioodil osalema

			sotsiaalprogrammis kriminaalhooldaja äranägemisel.
68	1-17-5166	Süüdi tunnistada Veljo Lindvee KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata kohustuseks osaleda kriminaalhooldusametniku poolt määratavas sotsiaalprogrammis.
69	1-17-5143	Süüdi tunnistada Indrek Triebstock KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista karistuseks vangistus 1 aasta.	KarS § 74 ja 75 sätteid kohaldades määrata, et karistust ei pöörata osaliselt s.o 1 aasta ja 10 kuud vangistust täitmisele, kui Indrek Triebstock ei pane 2-aasta pikkuse katseaja jooksul toime uut kuritegu ja täidab talle käitumiskontrolli ajaks KarS § 74 ja 75 alusel määratud kontrollnõudeid ja kohustusi: 7. ei tarvita alkoholi; 8. osaleb sotsiaalprogrammis; 9. asub ühe kuu jooksul peale vanglakaristuse kandmist alkoholisoovuse vastasele ravile ja läbib talle ettenähtud raviprogrammi; 10. kohustub katseaja jooksul osalema Anonüümsete Alkohoolikute tugigrupi töös.
70	1-17-3867	Süüdi tunnistada Igor MORIN Karistusseadustiku §121 lg.2 p.2, 3 järgi ning mõista karistuseks 1 (üks) aasta 6 (kuus) kuud vangistust.	Karistusseadustiku §75 lg.2 p.8 alusel on Igor MORIN katseajal kohustatud osalema sotsiaalprogrammis
71	1-17-3010	Tunnistada Ain Tamm süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista talle karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2,8 ettenähtud kohustusi: mitte tarvitama alkoholi, osalema sotsiaalprogrammis.
72	1-17-3805	Süüdi tunnistada Rein Veedla KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Rein Veedlat käitumiskontrolli perioodil osalema sotsiaalprogrammis kriminaalhooldaja äranägemisel.
73	1-17-5051	Süüdi tunnistada Aleksandr Semjonov kuriteo toimepanemises KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ning mõista temale karistuseks 3 (kolm) kuud vangistust.	Kohustada Aleksandr Semjonovit järgima KarS § 75 lg 1 p-des 1-6 ja KarS § 75 lg 2 p 2, 21 , 7, 8 sätestatud kontrollnõudeid ning kohustusi Viru Vangla Kriminaalhooldusosakonna juhataja poolt määratud kriminaalhooldusametniku järelevalve all: Osalema kriminaalhooldaja määratud sotsiaalprogrammis
74	1-17-4599	Süüdi tunnistada Haidro Piht KarS § 121 (alates 01.01.2015.a. KarS § 121 lg 2 p 2,3) järgi jaanuaris 2013, 28.12.2013 ja 29.12.2014 toimepandud episoodide eest ja mõista karistuseks 5 kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Haidro Piht'i käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
75	1-17-4876	Tunnistada AIVAR ALTNURM süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista talle karistuseks 1 (üks) aasta vangistust	KarS § 75 lg 2 p-de 2, 8 alusel kohustada Aivar Altnurme käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi ning osalema vägivalda soosivate hoiakute muutmise suunitlusega sotsiaalprogrammides.
76	1-17-4373	Eldur Rannamäe süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista temale karistuseks 2 (kaks) aastat ja 10 (kümme) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel on Eldur Rannamäe kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
77	1-17-4282	Süüdi tunnistada Dimitri Porohov karistusseadustiku (KarS) § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista talle karistusena vangistus 8 (kaheksa) kuud.	Määrata Dimitri Porohovile KarS § 75 lg 2 p 2 alusel lisakohustusena alkoholi tarvitamise keeld ja KarS § 75 lg 2 p 8 alusel osalemine sotsiaalprogrammis.
78	1-17-3547	Mõista Raigo Kalajõgi süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada teda 1 (ühe) aasta pikkuse vangistusega.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata Raigo Kalajõgile lisakohustuseks käitumiskontrolli ajal osalemine kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalprogrammis.

79	1-17-4218	Tunnistada Arvo Mettis KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 6 (kuus) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel määrata, et Arvo Mettis on kohustatud üldkasuliku töö tegemise ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
80	1-17-2652	Süüdi tunnistada Kaliyuy Tritov KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ning mõista temale karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata Kaliyuy Tritovile katseajaks kohustus osaleda kriminaalhooldusametniku poolt määratud sotsiaalprogrammis.
81	1-17-3048	Tunnistada Maido Muhuste süüdi karistusseadustiku (KarS) § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista talle karistusena vangistus 1 (üks) aasta 2 (kaks) kuud	Määrata Maido Muhustele katseajaks KarS § 75 lg 2 alusel käitumiskontrolli ajal kohustusena osaleda kriminaalhoolduse poolt organiseeritud sotsiaalabiprogrammis.
82	1-17-4115	Tunnistada Ahto Naumov KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 6 (kuus) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel määrata, Ahto Naumov on kohustatud käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
83	1-17-3363	süüdi tunnistada Taavi Saukkonen KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista karistuseks 9 (üheksa) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel on Taavi Saukkonen kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
84	1-16-10668	Süüdi tunnistada Allan Rallman KarS § 121 lg 2 p 2,3 järgi ja karistada vangistusega 2 (kaks) aastat.	KarS § 75 lg 2 p 2 ja 8 alusel on Allan Rallmann käitumiskontrolli ajal kohustatud mitte tarvitama alkoholi ja osalema sotsiaalprogrammis.
85	1-17-4043	Tunnistada Andrus Asmer süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista talle karistuseks 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 74 lg 1 ja 3 alusel jätta mõistetud ülejäänud vangistus täitmisele pööramata tingimusel, et Andrus Asmer ei pane 1 (ühe) aasta pikkuse katseaja jooksul toime uut kuritegu 1-17-4043 ja täidab talle KarS § 75 lg 1 p-des 1-6 ja lg 2 p-s 2 sätestatud käitumiskontrolli ajaks pandud kontrollnõudeid, mille kohaselt on ta kohustatud:osalema sotsiaalprogrammis.
86	1-17-3916	Tunnistada ILJA GOLOMB süüdi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista talle karistuseks 3 (kolm) kuud vangistust	KarS § 75 lg 2 p-de 5, 8 alusel kohustada Ilja Golombi käitumiskontrolli ajal jätkama psühhiaatrilist ravi enda poolt valitud ja finantseeritud psühhiaatri juures (hetkel psühhiaater T T), informeerides kriminaalhooldusametnikku raviplaani ja regulaarselt ravil käimise kuupäevadest ning osalema vägivalda soosivate hoiakute muutmise suunitlusega sotsiaalprogrammides
87	1-15-10860*	Vabastada Dmitri Pšenitšõn karistuse kandmisest tingimisi enne tähtaega katseajaga kuni 17.11.2017. a, millest esimeseks 3 (kolmeks) - kuuks kohaldada tema suhtes elektroonilist valvet ning määrata ta selleks tähtajaks Viru Vangla kriminaalhooldusosakonna Rakvere esinduse kriminaalhooldusametniku järelevalve alla.(Harju Maakohtu 23.12.2015. a kohtuotsusega tunnistati Dmitri Pšenitšõn süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistati teda KarS § 68 lg 1 alusel 11 kuud ja 27 päeva vangistusega)	Kohaldada Dmitri Pšenitšõni suhtes käitumiskontrolli ajal vastavalt KarS § 75 lg 2, 4 järgmised kohustused: 1) pöörduda vanglast vabanemisel 1 (ühe) kuu jooksul psühhiaatri poole ja läbida alkoholismivastane ravikuur, esitades kriminaalhooldajale sellekohane tõend; 2) mitte tarvitada alkoholi; 3) asuda tööle või võtta end Töötukassas arvele 2 (kahe) nädala jooksul peale vanglast vabanemist; 4) osaleda sotsiaalprogrammis; 5) mitte suhelda talle teadaolevalt kriminaalkorras karistatud isikutega kriminaalhooldajalt eelnevalt luba saamata, v.a lähisugulased; 6) alluma elektroonilisele valvele tähtajaga 3 (kolm) kuud alates elektroonilise valveseadme paigaldamisest.

88	1-17-2603	Süüdi tunnistada Erki Lukk KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista karistuseks vangistus 2 aastat.	KarS § 74 ja 75 sätteid kohaldades määrata, et karistust ei pöörata osaliselt s.o 1 aasta ja 10 kuud vangistust täitmisele, kui Erki Lukk ei pane 2-aasta pikkuse katseaja jooksul toime uut kuritegu ja täidab talle käitumiskontrolli ajaks KarS § 74 ja 75 alusel määratud kontrollnõudeid ja kohustusi:ei tarvita alkoholi; osaleb sotsiaalprogrammis.
89	1-17-2602	Mõista Dmitri Berg süüdi KarS § 121 lg 2 p 2,3 järgi ja karistada vangistusega 1 (üks) aasta 3 (kolm) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel Dmitri Berg kohustatud mitte tarvitama alkoholi ja osalema sotsiaalprogrammis.
90	1-17-3311	Sergey Balynskiy süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista temale karistuseks 1 (üks) aasta ja 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel on Sergey Balynskiy kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
91	1-17-2538	Süüdi tunnistada Andrus Valk KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja karistuseks mõista 6 (kuus) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 punktis 8 sätestatud kohustust – osaleb kriminaalhooldaja määratud sotsiaalprogrammis.
92	1-17-2463	Süüdi tunnistada Leo Külaots KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Leo Külaotsa käitumiskontrolli perioodil osalema sotsiaalprogrammis kriminaalhooldaja äranägemisel.
93	1-17-2909	Mati Kaar süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ning karistada teda 1 (üks) aastase vangistusega.	ning täitma KarS § 75 lg 2 punktides 2 ja 8 sätestatud kohustusi, s.o mitte tarvitama alkoholi ning osalema sotsiaalprogrammis.
94	1-17-2118	Ivan Gontšarov süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista temale karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel on Ivan Gontšarov kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
95	1-17-1507	Süüdi tunnistada Ahto Naumov KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista talle karistuseks vangistus 1 aasta.	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p 2,8 sätetele on Ahto Naumov käitumiskontrolli ajal kohustatud: mitte tarvitama alkoholi, osalema sotsiaalprogrammis.
96	1-17-2431	Tunnistada ALEKSEI TARUŠKIN süüdi KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja mõista talle karistuseks 9 (üheksa) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p-de 2, 5, 8 alusel kohustada Aleksei Taruškinit käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi, pöörduma 1 kuu jooksul kohtuotsuse jõustumisest alkoholismi ravile ning osalema vägivalda soosivate hoiakute muutmise suunitlusega sotsiaalprogrammis
97	1-17-2115	Süüdi tunnistada Viktor Puštšin KarS § 121 lg 2 p 2 ja 3 järgi ja karistada vangistusega 2 (kaks) aastat.	KarS § 74 lg 1 alusel jätta mõistetud tähtajaline vangistus Viktor Puštšini suhtes täielikult tingimisi täitmisele pööramata, kui Viktor Puštšin ei pane 2-aastase katseaja jooksul toime uut kuritegu ja täidab KarS-i §-s 75 lõikes 1 ja lõikes 2 punktides 2, 8 ettenähtud kontrollnõudeid ja kohustusi:mitte tarvitada alkoholi; osaleda sotsiaalprogrammis.
98	1-17-2361	Süüdi tunnistada Andres KIKAS Karistusseadustiku §121 lg.2 p.2, 3 järgi ning mõista karistuseks 4 (neli) kuud vangistust	Karistusseadustiku §75 lg.2 p.8 alusel on Andres KIKAS kohustatud katseajal osalema sotsiaalprogrammis.
99	1-17-876	Süüdi tunnistada Mihkel Leht KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista talle karistuseks 1 aasta vangistust.	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p 2, p 8 sätetele on Mihkel Leht käitumiskontrolli ajal kohustatud: mitte tarvitama alkoholi, osalema sotsiaalprogrammis.
100	1-17-1489	Süüdi tunnistada Andrei Dmitrijev kuriteo toimepanemises KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ning mõista temale karistuseks 1 aasta 6 kuud vangistust	Kohustada Andrei Dmitrijev järgima KarS § 75 lg 1 p-des 1-6 ja lg 2 sätestatud kontrollnõudeid ja kohustusi Viru Vangla

			Kriminaalhooldusosakonna juhataja poolt määratud kriminaalhooldusametniku järelevalve all: Mitte tarvitama alkoholi - Mitte omama või tarvitama narkootilisi või psühhotropseid aineid; Osalema kriminaalhooldusametniku poolt pakutud sotsiaalprogrammis
101	1-17-1299	ALEXANDER KARSUKOV süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2,3 järgi. Mõista karistuseks 9 (üheksa) kuud vangistust.	KarS § 74 lg 1, 3 alusel mõistetud vangistust täielikult täitmisele mitte pöörata, kui Alexander Karsukov 9-kuulise katseaja jooksul ei pane toime uut kuritegu ja täidab talle KarS § 75 lg 1, lg 2 p 8 sätestatud käitumiskontrolli ajaks pandud kontrollnõudeid ja kohustust: osalema sotsiaalprogrammis.
102	1-17-1468	Tunnistada NIKOLAI ŠUMAJEV KarS § 121 lg 2 p-de 2 ja 3 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ja mõista talle karistuseks 1 (üks) aasta ja 3 (kolm) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Nikolai Šumajev'it kaitseajal osalema sotsiaalprogrammis.
103	1-17-866	Süüdi tunnistada Aleksandr Dubökin KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks vangistus 1 (üks) aasta ja 4 (neli) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel on Aleksandr Dubökin käitumiskontrolli ajal kohustatud osalema sotsiaalprogrammis.
104	1-17-1345	Tunnistada TÖNU RÄIM KarS § 121 lg 2 p 2 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ja mõista talle karistuseks 1 (üks) aasta vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Tõnu Räim'e osalema katseajal sotsiaalprogrammis.
105	1-16-11496	Süüdi mõista Erik Martinson KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada vangistusega 1 aasta 10 kuud.	KarS § 75 lg 2 p 2 ja 8 alusel määrata Erik Martinsonile täiendavad kohustused käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitada alkoholi; osaleda kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalprogrammis
106	1-17-1050	Süüdi tunnistada Maxim Kurityn KarS § 121 lg 2 p 1,2,3 järgi ja mõista karistuseks 2 aastat 6 kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 2,8 kohustada Maxim Kurityn'i käitumiskontrolli ajal mitte tarvitama alkoholi ja osalema sotsiaalabiprogrammis.
107	1-16-874*	Vabastada Vitalijs Dunajevs karistuse kandmisest tingimisi enne tähtaega katseajaga 6 (kuus) kuud. (Vitalijs Dunajevsi tunnistati süüdi Tartu Maakohtu 03.02.2016.a otsusega KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja karistuseks mõisteti vangistus 6 kuud.)	Kohaldada Vitalijs Dunajevsi suhtes käitumiskontrolli ajal KarS § 75 lg 2 p 2, 4 ja 8 sätestatud kohustusi: mitte tarvitada alkoholi; asuda tööle või võtta end Töötukassas arvele 2 (kahe) nädala jooksul peale vanglast vabanemist; osaleda kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalprogrammis.
108	1-17-358	Süüdi tunnistada Ahto Pukko KarS § 120 lg 1 järgi ja karistada teda vangistusega 4 (neli) kuud. Süüdi tunnistada Ahto Pukko KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada teda vangistusega 1 (üks) aasta 1 (üks) kuu.	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p-le 8 kohustada Ahto Pukko't käitumiskontrolli ajal: osalema sotsiaalprogrammis.
109	1-16-9363	Tunnistada Roman Hanzing KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 2 (kaks) aastat.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata, et Roman Hanzing on kohustatud käitumiskontrolli ajal: - osalema sotsiaalprogrammis.
110	1-17-455	Süüdi tunnistada Jaanus Riiberg KarS § 121 lg 2 p 2,3 järgi ja mõista karistuseks 1 aasta ja 6 kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel kohustada Jaanus Riiberg'i käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
111	1-16-11266	Süüdi tunnistada VEIKO JÜRISSEON KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata, et Veiko Jürisson on kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
112	1-16-11623	Süüdi tunnistada Janek Tšumitšev KarS § 121 lg 2 p 2,3 järgi ja mõista talle karistuseks vangistus 1 aasta 6 kuud.	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p 8 sätetele on Janek Tšumitšev käitumiskontrolli ajal kohustatud:

			osalema sotsiaalprogrammis.
113	1-17-95	Süüdi tunnistada Deniss Pankratjev KarS § 121 lg 2 p 2,3 järgi ja mõista talle karistuseks vangistus 2 aastat 6 kuud.	Vastavalt KarS § 75 lg 2 p 2, p 8 sätetele on Deniss Pankratjev käitumiskontrolli ajal kohustatud: mitte tarvitama alkoholi, osalema sotsiaalprogrammis.
114	1-17-328	Süüdi tunnistada Arved Martov KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi ja karistada vangistusega 1 (üks) aasta.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel määrata, et Arved Martov on kohustatud käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
115	1-16-10750	Süüdi tunnistada ÜLAR PALLA KarS § 121 lg 2 p 2 järgi ja mõista karistuseks 3 (kolm) kuud vangistust.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata, et Ülar Palla on kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis.
116	1-16-10598	Tunnistada Urmas Kangur KarS § 121 lg 2 p 2 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 1 (üks) aasta.	KarS § 75 lg 2 p 2, 8 alusel määrata, et Urmas Kangur on kohustatud käitumiskontrolli ajal: mitte tarvitama alkoholi; osalema sotsiaalprogrammis.
117	1-16-11151	Tunnistada Albert Tsoi KarS § 121 lg 2 p 2 järgi kvalifitseeritud kuriteo toimepanemises süüdi ning mõista talle karistuseks vangistus 1 (üks) aasta ja 6 (kuus) kuud.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata, et Albert Tsoi on kohustatud käitumiskontrolli ajal: osalema sotsiaalprogrammis.
118	1-17-42	IRINA SOLOVJOVA süüdi tunnistada KarS § 121 lg 2 p 2,3 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises ja karistuseks mõista 2 (kaks) aastat vangistust	KarS § 75 lg 2 p 1,2,5,8 alusel kohustada Irina Solovjovat katseajal: mitte tarvitama alkoholi; pöörduma 1 kuu jooksul alates kohtuotsuse jõustumisest alkoholivastasele ravile; osalema kriminaalhooldaja poolt valitud sotsiaalsete oskuste arendamise ja vägivalda soosivate hoiakute muutmise suunitlusega sotsiaalprogrammides.
119	1-16-11582	Tunnistada Ardi Smitke süüdi karistusseadustiku (KarS) § 121 lg 2 p 2 järgi ja karistada teda 8 (kaheksa) kuulise vangistusega.	KarS § 75 lg 2 p 8 alusel määrata, et Ardi Smitke on käitumiskontrolli ajal kohustatud osalema sotsiaalprogrammis.
120	1-17-7278	Süüdi tunnistada Emeli Schmidt KarS § 121 lg.2 p.2 ja p.3 järgi ja karistuseks mõista 10 (kümme) kuud vangistust.	KarS § 75 lg.2 p.8 alusel on Emeli Schmidt kohustatud käitumiskontrolli ajal osalema sotsiaalprogrammis, mille valimise korraldab kriminaalhooldusametnik.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Maria Sutt,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Perevägivallatsejad Eesti kriminaalhoolduses“, mille juhendaja on PhD Marianne Paimre,
  - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tallinnas, **23.04.2018**